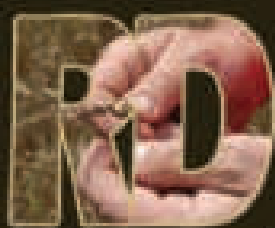

Ilustrirani časopis Udruge bunjevačkih Hrvata »Dužijanca« za kulturu življenja

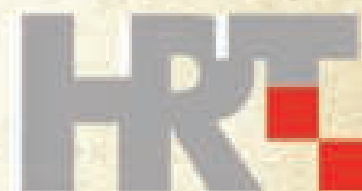
Godina IV.
Travanj 2019.
Broj 8.

REVIJA DUŽIJANCA

cijena 300 dinara

Hvala našim medijskim sponzorima

RADIO MARIJA

HRVATSKA RIJEČ, katolički list ZVONIK, hrvatska redakcija RADIO MARIJE SRBIJE ispratili su sva događanja jubilarne Dužijanice 2018.

Hvala im.

U ovoj reviji koristili smo tekstove iz *Hrvatske riječi* i *Zvonika*, bez naznake autora pojedinog teksta.

Hvala HRVATSKOJ RADIO TELEVIZIJI koja je bila naš medijski sponzor u Zagrebu, kako u najavama, tako i u izvješćima.

Osim toga sudjelovali smo uživo u Jutarnjem programu i u emisiji Tema dana. Zahvalni smo im i na dokumentarnom filmu „Dužijanica“.

REVIJA DUŽIJANCA

REVIJA DUŽIJANCA 8/2019.
Časopis Udruge bunjevačkih Hrvata DUŽIJANCA
za kulturu življenja

Godina IV.
Travanj 2019.
Broj 8.

Nakladnik
Udruga bunjevačkih Hrvata DUŽIJANCA
Beogradski put 52, Subotica

Za nakladnika
Mons. dr. sc. Andrija Anišić
Predsjednik UBH Dužijanica

v. d. glavnog urednika
Andrija Anišić

Uredništvo
Dr. sc. Andrija Anišić,
Marinko Piuković, Ljiljana Dulić

Kompjutorska obrada
Jelena Ademi

Tisak
Rotografika
Subotica, 2019.

Kronika značajna za prošlost, sadašnjost i budućnost

Radujemo se što vam u ruke možemo staviti novi broj Revije „Dužijanca“. To je osmi broj po redu a šesti svezak, jer su izdana dva dvobroja. Vodstvo UBH „Dužijanca“ je iz financijskih razloga odlučilo ograničiti objavljivanje Revije na jedan broj godišnje. Nastojat ćemo da ona svake godine izide o blagdanu sv. Marka, tj. uoči blagoslova žita. Tako smo u traženju najboljeg termina za objavljivanje Revije stigli do tog datuma, a odustali od onog kojega smo naznačili u prethodnome broju kada smo istaknuli da će to biti o Božiću. Novi termin izlaska novoga broja nam se čini boljim i razboritijim jer ćemo vam na taj način dokumentirano dati na gledanje i čitanje ono što se dogodilo u proteklih godinu dana (od blagoslova žita do blagoslova žita).

Bit će to prilika u vremenu kada razmišljamo o novoj Dužijanci, podsjetiti one koji su bili sudionici Dužijance na manifestacije i programe protekle godine. Oni, pak, koji nisu bili sudionici slavlja Dužijance, a budu kupili Reviju, moći će u slici i riječi saznati sve ono što smo tijekom jedne godine radili i priredili prijateljima Dužijance kao i svim „putnicima namjernicima“ kao i za budućnost naše Dužijance. U Reviji ćemo objavljivati i program Dužijance za tekuću godinu. Tako će Revija davati poticaj da se uključite u slavlja i događanja u okviru Dužijance ali i da imate

pouzdanu informaciju što, kada i gdje će se događati. Nadamo se da će vam se ovakav uređivački koncept svidjeti i da će vam biti koristan.

Nažalost, nismo mogli nastaviti zamisao prvog urednika revije i prvog potpredsjednika naše Udruge, Laze Vojnića Hajduka, da Revija bude svojevrsni časopis za kulturu življenja koji bi u svakom broju objavljivao jednu temu, osvijetljenu iz različitih pogleda, a koja je važna i korisna za „kulturu življenja“. No, to ne znači da u Reviji ponekad neće biti i takvih tema. Svakako će biti tema vezanih za prošlost Dužijance i za prošlost bunjevačkih Hrvata. I naravno, uvijek ćemo rado objaviti i ponešto od blaga „iz riznice“ o Dužijanci ili iz riznice blaga bunjevačkih Hrvata, kao što su pisana riječ, likovna umjetnost, umjetnost u tehnici slame, razni običaji, nošnje, alati...

Revija koja je pred vama prepuna je dokumenata o proslavi jubilarne Dužijance i o proslavi *Dužijance u Zagrebu*. I jedna i druga manifestacija dobile su velike pohvale. U njoj su i sva druga događanja iz programa „Dužijance 2018.“, kao i sve aktivnosti naše Udruge. Stoga smijemo ustvrditi da je Revija „Dužijanca“ doista dragocjena kronika značajna za prošlost, sadašnjost i budućnost naše Dužijance kao i bunjevačkih Hrvata.

Uredništvo

Kazalo

Kronika značajna za prošlost, sadašnjost i

budućnost	3
Godina jubileja i godina priznanja	6
Blagoslov žita.....	8
Predstavljeni bandaš i bandašica jubilarne Dužijance 2018.....	10
Djeca u Dužijanci	11
Risarske igre bez granica	11
Misno slavlje	13
Predstavljanje bandaša i bandašice.....	13
Razgovor s malim bandašom i bandašicom.....	14
Izložba „S Božjom pomoći“	15
Polu stoljeća Takmičenja risara.....	18
Svečana akademija.....	32
Središnja proslava Dužijance 2018.	44
U KRUHU PREPOZNATI BOŽJU NAKLONOST.....	61
Dužijanica je proslavljena i u.....	72
Žedniku	72
Bajmaku.....	73
Lemešu	74
Tavankutu	74

Dužionica u Somboru.....	75
Maloj Bosni	76
Đurđinu	77
Mirgešu.....	78
„Dužijanica“ - dar iz kojega se rađa i živi kultura zajedništva	80
Projekcija filma Dužijanica u Zagrebu	80
Bunjevačko veliko ruvo.....	81
Tamburaška i folklorna večer	82
Sveta misa zahvalnica Dužijance u Zagrebu.....	83
Kardinal Bozanić primio predstavnike Dužijance.....	83
Dužijanica nas uči što se može učiniti od malenoga, naizgled bezvrijednoga dara	84
Zahvala biskupa Pénezesa	86
Povorka do Trga bana Jelačića i predaja kruha.....	86
Najljepša himna ljubavi i poniznosti.....	87
Zašto smo išli u Zagreb?.....	92
Kruna zagrebačke dužijance u riznici zagrebačke katedrale	95
Od Revije do Revije	96
Međunarodni susret rally oldtimer vozila.....	96
Priskakanje vatre u Đurđinu.....	97
XXXIII. Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame.....	98
Izložba radova od slame nastalih na XXXIII. sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu	98
Natjecanje u pucanju bičevima	99
Aranžeri izloga	101

Izložba slika s XXI. Međunarodne likovne kolonije

„Bunarić 2017.“ 101

XXII. saziv Međunarodne likovne kolonije

„Bunarić 2018.“ u Subotici..... 101

Književna večer Društva „Ivan Antunović“ 102

Čišćenje žita 103

Uvrstili smo u program Dužijance 2018. 104

Risarski disnotor 104

Izborna skupština UBH „Dužijanca“ 105

Ruši se Etno-salaš u Đurđinu..... 106

Dužijanca na sajmu gospodarstva u Subotici 106

Dužijanca u Šarenici 107

Susret katedralnih bandaša i bandašica..... 107

Radna akcija..... 108

Investicije na Đurđinu 109

Radionica – Pravljenje domaće *tarane* na tradicijski

način..... 109

Radionica – Obuka mladih polaznika u košenju

i rukovetanju žita 109

Radni sastanak i prva promocija Revije

„Dužijanca“ 110

Novi logo Dužijance 111

Prvi slavljenički dan UBH „Dužijanca“ 111

Bunjevci bez granica..... 112

Brošura o Dužijanci..... 113

Susret senatora..... 113

Risarski disnotor 114

Okupljanje bandaša i bandašica s Verušića..... 115

Dužijanca na Sajmu turizma u Beogradu 116

Godišnja skupština UBH „Dužijanca“ 116

Geodetska mjerenja u Đurđinu 117

Predstavljanje knjige Laze Vojnića Hajduka

„Dužijanca s nama i u nama“ 118

UBH „Dužijanca“ nagrada Zlatni Interstas 122

„Zaplovili“ u međunarodne turističke vode..... 122

Međunarodno povjerenstvo..... 123

Nagrađen i dokumentarac..... 124

Ponosni na priznanje..... 124

Nagrada filmu *Dužijanca* 125

UBH „Dužijanca“ dobitnik priznanja za doprinos

kulturi 2018. 125

Konji i konjari u Dužijanci 126

Konjičke utrke „Dužijanca 2018.“ 126

Filmovi o dužijanci..... 127

PROGRAM „DUŽIJANCA 2019.“ 129

Godina jubileja i godina priznanja

Prije pet godina u ovo vrijeme bili smo u tjeskobi, ali i puni nade. Pripremali smo osnivačku skupštinu Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“. Na to smo se odlučili nakon iznenadne i nevjerovatne odluke Skupštine grada Subotice da se na prijedlog DSHV-a buduća organizacija Dužijance povjeri HNV-u. Nakon te odluke, a na prijedlog Laze Vojnić Hajduka okupili su se prijatelji i entuzijasti Dužijance, koji su odlučili, a kasnije i osnovali novu udruhu koju su nazvali Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“. Nije bilo lako i nije sve išlo lako. Mnogi su nas na razne načine pokušali odgovoriti od te odluke pa i nakon osnutka. Međutim, bili smo ustrajni. Nakon pet godina Dužijance u organizaciji Udruge, doživjeli smo godinu jubileja i godinu priznanja. Svi koji su sa strane pratili „razvoj situacije“ glede Dužijance u ne tako davnoj prošlosti kao i rad naše i Udruge i organizaciju Dužijance u proteklih pet godina, možda i nisu iznenađeni onim što se dogodilo prošle godine. No, mi koji smo se najprije borili a kasnije puno radili, moramo priznati da doći do onoga što smo doživjeli u protekloj godini nije bilo ni malo lako, a često ni lijepo.

Sada smo tu gdje jesmo. Zlatnim slovima puno toga smo ubilježili u knjigu povijesti Dužijance u proteklih pet godina, a osobito u prošloj godini. Naišli smo, nakon osnutka Udruge, najprije na veliku potporu tadašnjeg gradonačelnika Jenőa Maglajja kao i na veliku financijsku potporu Grada Subotice u prvoj godini rada UBH „Dužijanca“. Zatim je Grad Dužijancu uvrstio u manifestacije od osobitog značaja. I Hrvatsko nacionalno vijeće je Dužijancu također uvrstilo među manifestacije od osobitog značaja za hrvatsku zajednicu u R. Srbiji, pokrenuli smo Reviju „Dužijanca“... A onda je došla godina jubileja. Za same jubileje nismo mi zaslužni. Oni su došli na red u tijeku povijesti Dužijance. Pedeset godina manifestacije *Takmičenje risara* (1968.), pedeset godina od „izlaska“ Dužijance na ulice grada Subotice u organizaciji tzv. Gradske dužijance (1968.) te, meni dakako najdraži jubilej: 25 godina zajedničke organizacije Dužijance u našem gradu. Ponosni smo što Dužijancu u Subotici već 25 godina zajedno organiziraju Organizacijski odbor Dužijance uz potporu Katoličke Crkve i gradskog poglavarstva Subotice. Možemo tu organizaciju i suradnju slobodno na-

zvati ako ne jedinstvenim, a ono sigurno rijetkim primjerom dobre suradnje.

Drago nam je što smo uspjeli te jubileje obilježiti na najbolji mogući način, što je osobito došlo do izražaja na svečanoj akademiji koja je održana u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće. Na akademiji smo se sjetili i na pravi način vrednovali sve one koji su proteklih godina dali svoj veliki i dragocjeni doprinos organiziranju i napretku Dužijance. Tom prigodom podijelili smo im prigodne zahvalnice, plakete ili statue risara.

A onda se dogodilo nešto o čemu zapravo nismo nikada ni sanjali ni planirali. U jednom od razgovora našega direktora Marinka Piukovića s Nevenkom Fabijan u Zagrebu, iznjedrio se poticaj da Dužijancu organiziramo u Zagrebu. Ubrzo se s riječi prešlo na djelo, projekt je napisan, Središnji državni ured za Hrvate izvan R. Hrvatske ga je podržao, osigurao početna sredstva i dogodila se manifestacija kakvu doista nismo očekivali. Bilo ju je vrlo naporno organizirati, ali kada sve dobro prođe, kako je već prošlo, sve muke se zaborave. Bogu hvala i svima koji su pomagali i radili na organizaciji. Ovaj broj Revije izvrsni je način podsjećanja i divna uspomena na spomenutu manifestaciju.

Na kraju su uslijedila priznanja, neočekivana i toliko nevjerojatna. Najprije jedno za koje nismo ni bili informirani da postoji. Na prijedlog kluba turističkih novinara i pisaca za „briljantnu organizaciju manifestacije Dužijanca u Zagrebu“ stigla je nagrada-priznanje *Golden Intestas* za doprinos kulturnom turizmu koje smo primili u Solinu i na taj način smo uvršteni u Klub zaslužnih za turizam. Ne bavimo se turizmom, jer za to nemamo snage

niti resurse, niti je to naša zadaća, a dobili smo to visoko međunarodno priznanje za turizam. To je samo potvrda kako naša stremljenja ka „osvježenju“ Dužijance donose plod te da i drugi Dužijancu vide kao turistički proizvod koji može postati vrlo interesantan i koristan našem gradu, pokrajini, republici i turističkim zajednicama i agencijama. Oni bi mogli dovesti turiste na našu Dužijancu i imati koristi i dobit od toga, a mi bismo bili zadovoljni što osim uobičajenoj publici, bogatstvo svojih običaja možemo pokazati i turistima te im prirediti lijepe i ugodne trenutke boravka u našem gradu.

Priznanje „Dr. Josip Andrić“ za doprinos hrvatskoj kulturi u 2018. godini, UBH „Dužijanca“ do dijelilo je Hrvatsko nacionalno vijeće 14. prosinca u Subotici. Radujemo se i zahvaljujemo. Osobito nas veseli činjenica što smo očitovali da su promjene na bolje moguće, da se porušeni mostovi mogu obnoviti i da zajedno možemo raditi za dobrobit naše hrvatske zajednice u R. Srbiji i na dobrobit naše Katoličke Crkve te zajedno dati doprinos izgradnji civilizacije ljubavi sa svim drugim narodima s kojima živimo.

„Šlag na torti“ na kraju jubilarne godine čini nova knjiga Laze Vojnića Hajduka „Dužijanca s nama i u nama“, koju smo nedavno predstavili javnosti. Bit će ona veliki doprinos budućnosti Dužijance i velika satisfakcija Lazi za sve što je učinio za opstanak i napredak Dužijance. Drago nam je što je UBH „Dužijanca“ smogla snage objaviti je njemu na pohvalu a sebi na ponos.

Andrija Anišić

Blagoslov žita

Blagoslovom žita na blagdan sv. Marka 25. travnja, započelo je slavlje jubilarne Dužijance. Naime, 2018. godine proslavljena su tri značajna jubileja: 50. obljetnica održavanja prve tzv. Gradske dužijance, 50. obljetnica Takmičenja risara i 25. obljetnica tzv. zajedničke Dužijance (crkvene i gradske).

Blagoslov žita na blagdan sv. Marka drevni je obred Katoličke Crkve kojega njeguju i bunjevački Hrvati. Slavlje je započelo misom u mjesnoj crkvi sv. Josipa Radnika koju je predslavio župnik **Dražen Dulić**, uz koncelebraciju **mons. Andrije Anišića** i **mons. Stjepana Beretića**. Misa je prikazana za pokojnu Katu Rogić iz Đurđina, o 25. godišnjici njezine

smrti i tako joj je odano priznanje za sve što je učinila za Dužijancu. Radom u tehnici slame počinje se baviti još kao djevojčica, vrlo se brzo osamostalila i tražila vlastite načine izraza, izgradila je vrlo prepoznatljiv i respektabilni stil oblikovanja. *Za nju umjetnički kritičar i veliki organizator naivne umjetnosti Mirko Šolaja kaže da je „Generalić u tehnici slame“*, rekao je predsjednik UBH „Dužijanca“ **Marinko Piuković**.

Nakon mise upriličena je procesija od crkve do njeve gdje je mjesni župnik Dražen uz nazočnost vjernika blagoslovio žito. Predsjednik Udruge, Marinko Piuković, ovom je prilikom predstavio i gradskog bandaša **Marka Križanovića** i bandašicu **Mariju Piuković**, kao i domaćine *Takmičenja risara* **Mariju i Stipana Kujundžića**.

Predstavljeni bandaš i bandašica jubilarne Dužijance 2018.

Svetkovina Presvetoga Tijela i Krvi Kristove proslavljena je u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Teresije Avilske 31. svibnja.

Dvojezično misno slavlje predlavio je subotički biskup **Ivan Péntzes** u koncelebraciji s katedralnim župnikom **Stjepanom Beretićem** te svećenicima Subotičke biskupije. Poslije svete mise oko katedrale je po običaju bila procesija s Presvetim oltarskim sakramentom u kojoj su sudjelovali i djeca, djevojke u bjelini i mladež odjevena u bunjevačku narodnu

nošnju kao i brojni vjernici. Tijekom mise predstavljeni su i nositelji žetvenih svečanosti, manifestacije Dužijance, bandaš **Marko Križanović** i bandašica **Marija Piuković**. Bandaša i bandašicu predstavio je okupljenim vjernicima katedralni župnik mons. Stjepan Beretić. Oni su aktivno, odjeveni u narodnu nošnju sudjelovali u proslavi svetkovine Tijelova te u tijelovskoj procesiji. Novost u predavljanju bandaša i bandašice je da se oni popnu pred oltar kako bi ih svi vjernici mogli vidjeti i upoznati.

Djeca u Dužijanci

Manifestacija „Djeca u Dužijanci“, čiji su nositelji bili mala bandašica Kristina Šarčević iz župe Isusova Uskrsnuća i mali bandaš Marijan Rukavina, u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“, održana je 16. i 17. lipnja u Subotici.

Risarske igre bez granica

Gradski trg u Subotici 16. lipnja bio je ispunjen djecom. U poslijepodnevним satima održane su risarske igre bez granica. Bio je to edukativno-zabavni program namijenjen djeci, u kojem je sudjelovalo 6 osnovnih škola: „Matko Vuković“, „Ivan Milutinović“, „Sveti Sava“, „Jovan Jovanović Zmaj“, „Đuro Salaj“ iz Subotice i „Matija Gubec“ iz Tavankuta. Baš kao i 2017. godine, pobjedu je odnijela ekipa osnovne škole „Matija Gubec“ iz Tavankuta i priskrbila svojoj školi novo računalo. Drugo mjesto zauzele su škole „Ivan Milutinović“ i „Matko Vuković“, treće mjesto pripalo je školama „Sveti Sava“ i „Jovan Jovanović Zmaj“, dok je četvrto mjesto zauzela škola „Đuro

Salaj". Program je otvorila članica Gradskog vijeća zadužena za obrazovanje **Nataša Aleksić**, a u ime organizatora nazočne je pozdravio predsjednik Organizacijskog odbora *Djeca u Dužijanci* **Denis Lipozencić**. Po njegovim riječima, tijekom ova dva dana u manifestaciji djeca u Dužijanci, čiji je organizator bio Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“, sudjelovalo je oko 500 djece.

svakoj igri prethodio je kviz znanja te su djeca imala prilike i na ovaj način prikupiti potrebne bodove. Natjecatelji su imali zadatak obući risara i risarušu, pripremiti risarski ručak, složiti slagalicu na temu risarskog alata, prenijeti vodu u lončiću, gađati prać-

kom i za kraj od tijesta napraviti *lakumiće*. Koliko su djeci igre bile zanimljive govori podatak da su djeca unatoč kiši tražila da se nastavi s natjecanjem. Između kviza znanja i spretnosti u igrama nazočni su imali priliku vidjeti i nekoliko folklornih točaka koje su također izvela djeca i to članovi HKC-a „Bunjevačko kolo“, ogranak iz Žednika, HKPD-a „Matija Gubec“ iz Tavankuta, AD-a „Gusle“ iz Kikinde i domaćini HKC „Bunjevačko kolo“ Subotica. Zbog kiše je izostao nastup OKUD-a „Mladost“ iz Subotice. Posjetitelji su se imali priliku uključiti u likovnu, slamarsku i decoupage radionicu, te jahati ponija.

Predstavljanje bandaša i bandašice

Istu večer na trgu u Subotici predstavljene su i centralne ličnosti dječje Dužijance, mali bandaš Marijan Rukavina i mala bandašica Kristina Šarčević. Njih je predstavio katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić**. On je u svom govoru podsjetio nazočne kako se ris nekada radio i tko su bili risari, te tko su bandaš i bandašica.

Mladić koji je bio vješt kosac, koji je predvorio ri-

sarsku skupinu zvao se bandaš, a djevojka koja ga je mogla pratiti, skupljati pokošeno žito i u snoplje ga vezati, zvala se bandašica. Oni su bili prvi u žetvi, ali i na slavlju poslije žetve, kada su u domaćinovoj kući slavili dužijancu. Spomen na to živi i danas. Kada veliki slave Dužijancu, djeca ostaju u sjeni. Zato se priređuje zahvala za žetvu dužijanca, u kojoj glavnu riječ vode djeca. I mi imamo risaruše i risare, i mi imamo bandašicu i bandaša, rekao je mons. Beretić.

Misno slavlje

Drugoga dana manifestacije, u nedjelju 17. lipnja, djeca su se okupila u katedrali-bazilici sv. Terezije pod geslom „Djeca zahvaljuju za žetvu“, kako bi zahvalila Bogu za ovogodišnju žetvu i kruh svagdašnji. Svetu misu zahvalnicu predslavio je katedralni župnik mons. Stjepan Beretić u zajedništvu s **mons. Andrijom Anišićem**, predsjednikom UBH „Dužijanca“.

U svojoj propovijedi, katedralni župnik mons. Beretić istaknuo je kako će nas ova svečanost poučiti

da za sve što imamo zahvaljujemo Bogu. *Vi ste ona grančica koju je Bog posadio u vašoj kući, u našem gradu. I rast ćete, i dobrim ćete rodnom roditi i postat ćete veliki kao snažno stablo, kao cedar predivni. I vidjet ćete, kako dragi Bog vas – sada malene – uzvišuje, da rastete i da budete veliki. Tako ćete porasti, da ćete vi jednoga dana preuzeti na sebe i naš grad i slavlje Dužijance. Dobro je slaviti Gospodina i zbog žetve, ali i zbog ljudi koji su krštenjem započeli svoj život kao Božje kćeri i sinovi. Zasađeni ste u domu Gospodnjemu da cvjetate u njegovim dvorima, da*

rod donesete, da uvijek budete sočni i puni svježine, da ljudima govorite „kako je pravedan Gospodin“, istaknuo je mons. Beretić, potičući djecu da uče, rade, vježbaju se i stalno rastu i budu plodni dobrim djelima.

U ovoj svetoj misi djeca su aktivno sudjelovala kako čitanjem Božje riječi, predmoleći molitve vjernika kao i u prinosu darova. Poslije mise bila je euharistijska procesija oko katedrale, a slavlje je završilo velikim kolom na trgu pred katedralom. ■

Razgovor s malim bandašom i bandašicom

Marijan i Kristina su odlični učenici, oboje su završili treći razred i prvopričesnici su. Njih dvoje su i rođaci, pa se odavno poznaju i druženje im nije strano.

Mali bandaš

Marijan dolazi iz obitelji **Đurđice** i **Dejana Rukavine**, a ima i dvije sestre: **Anu** i **Milu**. Aktivan je u svojoj župi sv. Roka u Subotici i učenik je Osnovne škole „Ivan Milutinović“, a odnedavno je krenuo i na folklor u Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“. Za to da će biti mali bandaš prvo je čuo od male bandašice Kristine.

Mama i tata su znali, ali mi nisu još rekli, pa kad je Kristina sa svojom obitelji bila kod nas ona mi je prva rekla, kazao je Marijan.

Marijan se i prijašnjih godina oblačio u nošnju za Dužijancu, ali i za blagdan Duhova kada je imao ulogu *pastira* i išao s *kraljicama*. Kako je rekao, nošnja je već spremna, a obući će bunjevačku narodnu nošnju i to košulju, čakšire, čizme i svileni prsluk, koji se šije specijalno za njega.

Iako još ne zna točno kako će sve izgledati, raduje se i željno iščekuje da nedjelja osvane.

Mala bandašica

Kristina dolazi iz obitelji **Mirjane** i **Miroslava Šarčevića** te ima još dvije sestre: **Mariju** i **Valentinu**, i dva brata: **Davida** i **Filipa**. Također je aktivna na svojoj župi „Isusova Uskrsnuća“. Učenica je Osnovne škole „Matko Vuković“, pohađa nižu Muzičku školu, instrument tambura i odnedavno ide na folklor u Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“. O tome kako je saznala da je baš ona izabrana biti malom bandašicom rekla je da joj je najprije mama rekla, a onda je došao katedralni župnik mons. Stjepan Beretić pitati nju i njene roditelje. Kristina također iščekuje ovaj radostan dan i drago joj je da ima tako važnu ulogu.

Još uvijek ne znam kako će sve to biti, ali se tome veselim, kazala je Kristina. I ona je rekla kako je nošnja spremna i da će biti obučena u šling i svilu, a detalje nije htjela otkriti.

Izložba „S Božjom pomoći“

Tradicionalna izložba „S Božjom pomoći“ otvorena je 5. srpnja u Gradskom muzeju, na dvije teme – *Ris* i manifestacija *Takmičenje risara*.

Tema je određena obilježavanjem 50 godina od održavanja prve gradske *Dužijance* (1968.), kada je prvi puta organizirano *Takmičenje risara* kao sastavni dio programa *Dužijance*. Izložba je imala multimedijalni karakter – fotografijama, autentičnim predmetima i filmom o risu **Zvonimira Sudarevića** prikazani su žetveni radovi u prošlosti, manifestacija *Takmičenje risara* i drugi sadržaji vezani uz temu postava. Autori izložbe su etnologinja **Bojana Poljaković-Popović** i **Marinko Puković**. Izložbu je otvorio vlč. **Josip Štefković**, a postav se mogao vidjeti do 13. kolovoza. Organizatori izložbe su Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“ i Katoličko društvo „Ivan Antunović“ u suradnji s Gradskim muzejom.

Pozdrav vlč. Josipa Štefkovića

Dame i gospodo, cijenjeni posjetitelji, radost mi je da vas mogu pozdraviti u ime organizatora na otvorenju ovogodišnje izložbe „S Božjom pomoći“ koja nosi naziv „Ris i takmičenje risara“. Izložba je priređena u okviru proslave *Dužijance*. Lijepo su priređivači izabrali temu. Ris i *dužijanica*

su, naime, neraskidivo povezani. Kada se završi ris, pravi se *dužijanica*. Da nema risa, ne bi bilo ni *dužijance*. Ris je nekoć bio vrlo važan, ali i vrlo težak i delikatan posao. Važan zato jer Bunjevci ništa ne mogu „ist“ bez „kruva“, a risom se osiguravao kruh za cijelu godinu. Težak zato jer je to fizički posao koji se obavljao uz ljetnu žegu, znoj i prašinu. Delikatan zato jer je to posao pod vedrim nebom te ga mogu ugroziti različite nepogode kao što su kiša, tuča ili oluja. Zato je važno da posao počne zazivom Božje pomoći te da se uspješno i na vrijeme završi. Njegov završetak velika je radost. Nitko tako svečano ne slavi, nitko tako veličanstveno

Bogu ne zahvaljuje na završetku risa kao bunjevački Hrvat svojom *dužijancom*.

Iako sam odrastao na selu, ris ne pamtim. Ali stariji su uvijek o njemu govorili. A koliko je to zapravo važno našem narodu, svjedoči i pola stoljeća duga tradicija *Takmičenja risara* kojom se ne samo objašnjava, nego i pokazuje kako se kadgod žela pšenica tj. radio ris. U to natjecanje se uključuju i mlađi naraštaji da makar na trenutak iskuse draž kadgodašnjeg risa. Sve će vam to dočarati i ova izložba. Neka je na ponos onima koji su ris radili, onima koji su na takmičenju risara sudjelovali, ali i svima nama koji smo potomci poštenih i vrijednih težaka koji su opstanak i napredak mogli osigurati jedino vlastitim radom i s Božjom pomoći.

Lijepa je ova izložba jer propagira zdrave vrijednosti, jer nas, među ostalim, podsjeća na vrijednost i nužnost rada. Sveti Pavao u Drugoj poslanici Solunjanima opominje kršćane da se klone svakog neradnika i dangube, da ne žive neuredno od tuđeg napora i rada, da ne jedu tuđ kruh, nego neka s mirom rade i svoj kruh jedu. *A tko neće*

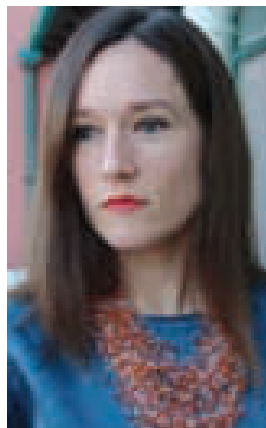

da radi neka i ne jede (usp. 2Sol 3,6-12). To su bile vrijednosti kojih su se držali i naši stari. To su i danas važne poruke jer nerad sa sobom donosi mnogo zla i prava je utopija sanjariti o ljudskom životu na zemlji a da se u njemu ne bi trebalo raditi. Važne su poruke danas da bi razni projekti i administracija trebali koštati manje, a da bi se više trebao plaćati i cijeniti sam radnik koji je najveći dio tereta iznio na svojim leđima.

Zato najprije pohvaljujem priređivače ove izložbe etnologinju Bojanu Poljaković Popović, i Marinka Pukovića, skupa s njihovim suradnicima. U ime organizatora izložbe, Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ i Katoličkog društva „Ivan Antunović“ te našeg domaćina Gradskog muzeja u Subotici, svima vam izražavam iskrenu i radosnu dobrodošlicu. Uživajte razgledajući eksponate. Govorite o ovoj izložbi svojim prijateljima, poznanicima i rodbini i potaknite ih neka i oni u narednim tjednima dođu pogledati je.

RISARSKI RUČAK

Prije početka natjecateljskog dijela *Takmičenja risara*, koje se smatra jednim od najzanimljivijih programa u sklopu manifestacije „Dužijanca“, svake godine održava se *risarski ručak*. Prilika je to za prikaz tradicijske prehrane, ali i svojevrsna gastronomska ponuda na samom natjecanju koja ima osnovu u tradicijskoj kulturi bunjevačkih Hrvata.

Risarski ručak tradicijski je povezan sa kosidbom žita, budući da je *ris* kakav je bio skoro do polovice 20. stoljeća započinjao nakon prvog jutarnjeg objeda *ručka* sačinjenog od kalorične hrane koja je *risarima* i *risarušama* davala snagu za iscrpljujući i dugotrajan rad. Riječ je o vrlo jednostavnom i skromnom obroku koji se sastojao od domaće slanine, domaćeg kruha *somuna*, svježe *kiselne* iz *ćupice*, crnog luka, soli i crvene paprike. Sve se to objedovalo na njivi, gotovo „s nogu“, a pojedine gazde kod kojih se kosilo znale su *risarima* dodatno poslužiti mlijeko, mladi sir, *skorupaču*, kajganu te *masnu lepinju*. Ponekad je hrana bila i vrlo skromna, gotovo škrt, i te gazde nisu bile na dobrom glasu. Hranu su pripremale žene i u pletenim *košarama* je iznosile na njivu uz obavezni dodatak vode u *đugama* koja je osvježava *risare* tijekom dana.

Poštujući tradiciju i težeći ka očuvanju ovog segmenta kulturne baštine bunjevačkih Hrvata, *risarski ručak* se održava prije samog početka *Takmičenja*

risara. Tradicijsku hranu priprema veliki broj žena i muškaraca, a iznose je žene odjevene u tradicijsko radno ruho i serviraju za sve natjecatelje, uzvanike i goste na ambijentalno postavljene prešane bale slame. Hrana je servirana u pomno odabranim tradicijskim posudama kojima je za cilj evociranje na jedinstveni element žetve „kakva je nekad bila“. Od 2016. godine održava se *risarski disnotor* na kojemu se priprema i *ostavlja* slanina od svinje *mangulice* isključivo za serviranje tijekom *risarskog ručka* te *divenica* koja se kuha za ručak *užnu* u *tarani* za čiju pripremu je također pokrenuta radionica. To su dva program kojima je gastronomski i kulturno obogaćena manifestacija „Dužijanca“.

Pola stoljeća *Takmičenja risara*

Godine 2018. „Dužijanca“ je obilježava tri jubileja, među kojima je i manifestacija *Takmičenje risara*, koja je prvi puta održana 1968. godine u Maloj Bosni. Od svih 50 godina, samo jedne godine nije u cijelosti održana zbog loših vremenskih uvjeta. *Takmičenje risara* održano je 14. srpnja na njivi pokraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu, u organizaciji Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanca*, a domaćini jubilarne manifestacije bili su Marija i Stipan Kujundžić. Po riječima Marinka Piukovića, direktora UBH „Dužijanca“, Marija i Stipan su odabrani biti domaćinima kako bi im se iskazala čast za sve što su svih ovih godina radili i nesebično pridonijeli razvitku ove manifestacije.

Kako nalaže tradicija duga pola stoljeća, risari su se na njivi okupili u šest sati ujutro, a poslije pletenja uža i dočeka gostiju, koji su na njivu stigli na karucama, uslijedila je smotra risara i nezaobilazni risarski ručak. Za sve su se postarali domaćini, te nije nedostajalo niti domaće slanine, *kruva*, crnog luka, crvene paprike, soli i *kiselne* (kiselo mlijeko) koja se nosi u ćupovima. Sve su to na neobičnu trpezu od slame iznele *ručko-noše*, a kako nitko ne bi ostao žedan bile su zadužene mlade cure (djevojke) i djeca *vodonoše*.

Početak natjecanja risara je čobanskim zvonom označio gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**, koji je rekao kako ova manifestacija daje mogućnost da

se na trenutak vratimo u prošlost i podsjetimo se kako se odvijala žetva, da osjetimo spoj prošlosti i sadašnjosti. Ujedno je istaknuo zadovoljstvo što ova manifestacija i uopće projekti u gradu imaju potporu republičke Vlade. Svoju potporu dao je i izaslanik predsjednika Srbije, državni tajnik u Ministarstvu unutarnjih poslova **Nemanja Stevanović**, koji je naglasio da se predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** gotovo na dnevnoj bazi interesira kako ide realizacija projekata koji su dogovorili s predstavnicima hrvatske nacionalne zajednice.

Maksimalni napor se ulaže na unaprijeđenju položaja hrvatske nacionalne manjine od strane predsjednika. Trudimo se da on bude u skladu s najvišim europskim i međunarodnim standardima, rekao je Stevanović.

Državni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede **Senad Mahmutović** izrazio je radost što može nazočiti ovoj manifestaciji koja po njegovim riječima na najbolji način predstavlja spoj očuvanja kulture i tradicije naroda ovoga kraja.

U izjavi za medije predsjednik UBH „Dužijanca“ **mons. dr. Andrija Anišić** je rekao da je „Dužijanca“ jedinstvena manifestacija koju Grad i Katolička Crkva rade zajednički, i to već četvrt stoljeća. Također je izrazio svoju zahvalu, kako Gradu, tako i Pokrajini i Republici na velikoj potpori. Ovom prilikom mons. Anišić je najavio kako se na njivi gdje se održava *Takmičenje risara* planira graditi risarski salaš u kojem bi živjela i kojem bi brinula obitelj, a to je po njegovim riječima veliki projekt za budućnost.

DUŽIJANCA 2018. - GODINA JUBILEJA

Titula najboljeg risarskog para i ove godine pripala je **Marinku Kujundžiću** i **Ruži Juhas** iz Subotice. Uhodani duo koji ne posustaje. Između 22 risarska para koji su se natjecali bili su najbrži i najbolji. Drugo mjesto osvojili su **Perica** i **Ivana Tikvićki** iz Žednika, dok je treće pripalo **Borislavu Gojiću** i **Jeleni Milenković** iz Deronja.

Osim spomenutih nagrađenih risara, na 50. *Takmičenju risara* sudjelovali su i natjecatelji iz Županje (Hrvatska), Gornjih Hrgova (Bosna i Hercegovina),

Kecela (Mađarska), Sente, Crne Bare, Mužlje, Sivca, Novog Orahova, Torde, te okolnih mjesta Subotice: Tavankuta, Đurđina i Mjesne zajednice „Pješčara“. Ove godine nije bilo lako kositi ni iskusnim risarima, zbog žita koje je bilo polegnuto, a još teže bilo je mladim risarskim parovima koji su kosili revijalno i velika većina njih prvi puta. Osnovnu obuku prošli su skupa s poznatim risarom Stipanom Kujundžićem, a na njima sada ostaje da steknu vještinu i znanje.

I STARI STROJEVI SU RADILI

Nije izostao ni prikaz rada na starim *mašinama* (strojevima), rad na *vršalici*, dječja igra *kasalisica*,

a po prvi puta za najmlađe posjetitelje je od bala slama izrađen labirint. Prije samog proglašenja najboljih risara nastupio je folklorni odjel HKC „Bunjevačko kolo“.

KASALISICA

Stara dječja igra *kasalisica* samo se jednom tijekom godine odigra i to na manifestaciji *Takmičenje risara*. Svake godine se skupina djece pripremi za ovu igru, dovede nove sudionike i na taj način je čuva od zaborava. Djecu su pripremile **Nada Poljaković**, **Slađana Tikvicki** i **Dajana Sloboda**. Teren za ovu igru osmislila su djeca davno. *Strnjika* se čupa zajedno s korijenom u širini oko 50 cm i tako se pravi staza

te oblikuje kvadrat, čije su stranice oko 10 metara ili još bolje 10 koraka. U tom kvadratu treba napraviti unutarnje staze, uzduž i dijagonalno, te po polovici. U sredini je krug koji služi za odmor igrača i početak igre. Smije se trčati samo po napravljenoj stazi. Tko će biti prva *kasalisica*, djeca se među sobom dogovore.

Ove godine na jubilarnom *Takmičenju risara*, *kasalisicu* su igrala djeca članovi HKPD-a „Đurđin“.

NATJECANJE U KUHANJU TARANE

I ove godine kuhala se *tarana* za sve nazočne. Četrnaest ekipa se natjecalo u kuhanju, dok je jedna ekipa dodatno kuhala *taranu* kako bi svi oni koji su htjeli mogli kušati. Za sve sudionike ovog kulinarskog natjecanja organizatori su osigurali domaću *taranu*, domaću *divenicu* (kobasicu) i potrebne sastojke. Svoje kulinarsko umijeće i male kuharske tajne ekipe su zadržale za sebe. Izabrane su i tri najbolje te je ove godine pobjedu odnijela ekipa *Komencijaši s mrginja* za koju su kuhali **Pajo Peić Tukuljac** i **Aleksandra Matković**, drugo mjesto pripalo je ekipi *Šogori 60 +* za koju su kuhali **Antun Miković** i **Željko Zelić**, a treće mjesto su osvojile *Reduše*, **Ljiljana Tot** i **Ferenc Ladački Urban**. Svima su uručeni i prigodni darovi.

Pozdrav msgr. dr. Andrije Anišića, predsjednika UHB „Dužijanca“

Dragi risari i risaruše, dragi gosti!

Srdačno vas pozdravljam u ime Udruge bunjevačkih Hrvata koja je organizator Dužijance 2018. Dobro došli na jubilarnu manifestaciju „Takmičenje risara“. Drago nam je što se ova značajna manifestacija u okviru Dužijance održava već pedeset godina.

Ova manifestacija u središte stavlja čovjeka i njegov rad i njom želimo sačuvati uspomenu na kadgodašnji ris, odnosno ručno košenje žita. Bio je to jedan od najtežih i najvažnijih poslova naših marnih zemljoradnika. Iz toga posla nastala je dužijanica koja je tada bila, a i danas je, zahvala Bogu za završetak žetve i pohvala i zahvala čovjeku koji je obavio taj težak posao.

Hvala svim *risarušama* i *risarima* koji su u proteklih pedeset godina sudjelovali u ovoj manifestaciji, a napose onima koji su danas tu i koji će danas raditi ris. Hvala vam što ćete danas mladim generacija pokazati kako se to kadgod radilo a one starije podsjetiti što su i kako su radili.

Osim risa, imat ćete prilike vidjeti i druge poslove koji su se radili poslije risa, kao što su pravljenje

krstina, voženje žita na seljačkim kolima u gumno i vršidbu starom vršalicom.

U revijalnom dijelu imat ćete prilike vidjeti i dva stroja koja su zamijenila ručno košenje žita: kosačicu - samovezačicu i kosačicu.

Još jednom vam izražavam dobrodošlicu i želim da se ugodno osjećate i uživete u programu koji smo vam pripremili.

Popis risara
Takmičenje risara 2018.

ĐURĐIN

Marijan Marcikić
Ana Dulić

Davor Balažević
Joca Vuković

ŽEDNIK

Petar Tikvicki
Ivana Tikvicki

TAVANKUT

Šime Stanković
Rozika Sivić

SUBOTICA

Mario Dulić
Suzana Kovačević

Marinko Kujundžić
Ruža Juhas

Željko Pančić
Anica Gabrić

MZ PJEŠČARA – KELEBIJA

Imre Tóth K. i Marija Tóth K.
Tibika Szabó, Emera Poljaković i
Rozalija Bajić (revijalni nastup)

MAĐARSKA

KECELY (revijalni nastup)
Imre Katai Tóth (revijalni nastup)
Rakoczi Lászlóné (revijalni nastup)
Enci Čisiški (revijalni nastup)

R. HRVATSKA
ŽUPANJA

Đuro Dominković
Blaženka Mikinac

Đuro Vuković
Magdalena Vuković

Ivan Dominković
Katica Jovanovac

Željko Brnada
Vedrana Zovkić

BIH
GORNJI HRGOVI

Pavo Marojević (revijalni nastup)
Mehdija Marojević (revijalni nastup)
Helena Marojević (vodonoša,
revijalni nastup)
Antonija Marojević (vodonoša,
revijalni nastup)

SENTA

Imre Novák
Piroska Bagi

Imre Boban
Ana Boban

MUŽLIJA

István Orbán
Verica Csányi

Pál Éman
Illona Seres

CRNA BARA

István Mélykúti
Natalia Pete

Davor Stojkov
Marija Mélykúti

DERONJE

Borislav Gojić
Jelena Milenković
Dušica Stamenković

SIVAC (revijalni nastup)

Danilo Kaluđerški (revijalni nastup)
Dragica Kaluđerški (revijalni nastup)
István Kopas (revijalni nastup)

NOVO ORAHOVO

Gábor Bazsó
Valéria Ludmány

Mihály Sinkovics
Illona Dudás

DICA
SUBOTICA

Daniel Kujundžić
Sara Marković

Dario Tumbas
Anja Borović

Matija Sekereš
Ivana Poljaković

Marjan Romić
Dajana Romić

Dominik Skenderović
Katarina Piuković

Na poseban spominjemo risarušu Emeru Poljaković koja je sudjelovala u košenju, ali je napravila i preko stotinu risarskih perlica. Hvala joj. Prisjećamo se i teta Katicice Bedeković koja je to radila prethodnih godina, ali više nije s nama.

ZADOVOLJSTVO DIREKTORA
DUŽIJANCE

Svoje zadovoljstvo je na kraju dana izrazio i direktor UBH „Dužijanica“ Marinko Piuković, koji je rekao kako je sve prošlo onako kako je i planirano. S obzirom na to da se manifestacija odvijala od ranog jutra pa sve do iza podneva, nije u istom razdoblju bio isti broj ljudi. Ljudi su po njegovim riječima dolazili na određene sadržaje i po njihovim saznanjima tijekom dana je bilo prisutno oko dvije tisuće ljudi.

Svečana akademija

Statua risara, kao najvrednija nagrada dodijeljena je Subotičkoj biskupiji, Gradu Subotici, Hrvatskom kulturnom centru „Bunjevačko kolo“ i Lazi Vojniću Hajduku, dugogodišnjem predsjedniku OO Dužijance.

Prije točno 50 godina, 1968., održano je prvo *Takmičenje risara*, prva gradska *Dužijanca*. Zapravo, te je godine *Dužijanca* izašla na ulice grada

Subotice, a prije 25 godina, 1993., Katolička Crkva i Grad Subotica ujedinili su se i od tada pa sve do danas skupa zahvaljuju Bogu za plodove zemlje. Svi ovi zlatni i srebrni jubileji bili su povod za organiziranje svečane akademije na kojoj je organizator, Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, zahvalila svima koji su radili ili još uvijek rade za Dužijancu. Na akademiji, koja je održana 19. srpnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće, dodijeljene su zahvalnice, plakete i statua risara. Statua risara, kao najvrednija nagrada, dodijeljena je Subotičkoj biskupiji, Gradu Subotici, Hrvatskom kulturnom centru „Bunjevačko kolo“ i **Lazi Vojniću Hajduku**, dugogodišnjem predsjedniku OO *Dužijance*.

DUŽIJANCA JUČER, DANAS, SUTRA

Na početku akademije o povijesti, sadašnjosti i budućnosti Dužijance govorio je predsjednik UBH-a „Dužijanca“ **mons. dr. sc. Andrija Anišić**. Njegov govor donosimo u cijelosti.

DRAGI PRIJATELJI DUŽIJANCE! DRAGI GOSTI!

U ime udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ srdačno vas pozdravljam na ovoj svečanoj akademiji u povodu jubileja naše Dužijance. Hvala vam što ste došli slaviti zajedno s nama.

Dužijanca je zahvala Bogu i pohvala čovjeku. To je geslo Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, koja ove godine po peti put kao udruga organizira Dužijancu.

No, Dužijanca nije zahvala Bogu i pohvala čovjeku samo ove godine, samo otkad postoji naša udruga. Ona je to bila oduvijek. I kao takva traje već nekoliko stoljeća. Uvjeren sam u sljedeći scenarij nastanka Dužijance: Kada su naši pradjedovi s hercegovačkog i dalmatinskog krša doselili u ove krajeve i kada su prvi put svojim rukama milovali zlatne klasove plodne bačke ravnice i kada su obavili prvi ris na našim njivama – uvjeren sam da je tada nastala Dužijanca. Uvjeren sam da su tada rekli Bogu hvala, jer je završen jedan važan i težak posao; rekli su Bogu hvala

jer su znali da će nakon tog posla biti i slatkog kruha svagdašnjeg, do kojeg su puno teže dolazili u svojoj pradomovini.

Nakon završenog risa, nakon završene žetve poslali su s njive, koju su okitili krstinama žita, do svojih salaša gdje su nastavili Bogu zahvaljivati i veseliti se završenom poslu. Gazda je pak zahvaljivao radnicima, risarima i risarušama, na marljivosti i dobro uredenom poslu. A nakon zahvalne molitve krenulo je slavlje i veselje ponosnih risara i risaruša, ponosnih žetelaca. I tako stoljećima.

Godine 1911. taj vjekovni običaj bunjevačkih Hrvata, zahvale Bogu i pohvale čovjeku i njegovu radu, dobio je institucionalni oblik. Dužijanca je tada, predvođena mons. Blaškom Rajićem i *Katoličkim divojačkim društvom*, ušla u Crkvu i od tada ona je vezana uz Katoličku Crkvu koja euharistiju slavi kao izvornu i najbolju i najljepšu zahvalu Bogu na primljenim darovima, pa i na daru završene žetve i na daru kruha svagdašnjega.

Od početka je ta crkvena dužijanca imala i elemente narodnog veselja i drugih kulturnih sadržaja. I tako je bilo sve do poslije II. svjetskog rata kada ju je novi državni režim, da tako kažem, zatvorio u crkvu i sveo njezino slavlje samo na crkvene okvire. Ipak, nikada nije uspio zabraniti bandašicino kolo, tako da su oni koji su slavili i voljeli dužijancu imali prilike proveseliti se u povodu dužijance i izvan crkve.

Godine 1968. dogodilo se nešto čudesno. Skupina intelektualaca, bunjevačkih Hrvata, predvođena Matijom Poljakovićem, Nacom Zelićem i drugima, organizirala je veličanstvenu manifestaciju koju su nazvali: folklorno-turistička manifestacija „Dužijanca“, a kasnije je za tu manifestaciju uvriježen naziv Gradska ili civilna Dužijanca. Jasno je bilo da se time htjelo Dužijanci vratiti ono što joj je nepravедno bilo oduzeto. I tako je, iako na dva kolosijeka, Dužijanca postala kompletna tj. crkveno-duhovna i narodno-kulturna manifestacija bunjevačkih Hrvata. No, to nije bilo moguće dugo održati. Već, 1972. Dužijanca iz ruku naših ljudi prelazi u ruke Socijalističkog saveza i dobiva sasvim drugu dimenziju jer je taj savez činio sve kako bi ju pretvorio u priredbu svih naroda i narodnosti tako da ona više ne bude ono što jest - kulturno blago i narodni običaj bunjevačkih Hrvata. I tako je to trajalo više od dvadeset godina.

Predsjedniku tadašnjeg Organizacijskog odbora Lazi Vojniću Hajduku pripala je čast i odgovornost da na temelju prijašnje provede novu koncepciju dužijance, prema kojoj su sve priredbe i svi oblici svetkovanja dužijance objedinjeni i usklađeni, poštujući autonomiju crkvenog i svjetovnog područja. Temeljna ideja organizatora bila je objединiti i pokazati cjelokupno bogatstvo naše tradicije, duhovnosti i stvaralaštva u interesu očuvanja nacionalnog identiteta bunjevačkih Hrvata u Subotici i u drugim mjestima Bačke. Darujući gradu prave vrijednosti svoga naroda obogatili smo subotičku različitost i dali svoj doprinos izgradnji jedinstva u različitosti u našem gradu.

Sažetak novog organiziranja, objedinjene crkvene i gradske Dužijance, imat ćemo također prilike vidjeti u kratkom dokumentarnom filmu o proslavi prve zajedničke Dužijance, godine 1993.

O prvoj proslavi Gradske dužijance vidjet ćemo jedan kratki dokumentarac iz 1968. godine.

Demokratske promjene koje su početkom devedesetih stigle i u ove naše krajeve, omogućile su i novu, drugačiju organizaciju Dužijance. „Dužijanca postupno prelazi u nadležnost KUD-a „Bunjevačko kolo“. Ovo Društvo, koje uz ostalo ima za cilj čuvati, njegovati i razvijati običaje bunjevačkih Hrvata, bira svake godine Organizacijski odbor za proslavu gradske, odnosno civilne Dužijance. Ovaj odbor bio je sastavljen od ljudi koji osim nastojanja da se Dužijanca priređuje u što izvornijem obliku, djeluju u smjeru približavanja crkvene i civilne svetkovine, kako bi se one ponovno objedinile, u čemu se u potpunosti uspjelo 1993. godine.

Nakon ovog pogleda i podsjećanja na prošlost, izražavam svoju veliku radost što ove godine slavimo navedene jubileje, uz suradnju i potporu našega Grada, koji je Dužijancu uvrstio u manifestacije od posebnog značaja; drago nam je što je ove godine pokrovitelj Dužijance Vlada APV; drago nam je što nas je ove godine i Vlada R. Srbije drugačije podržala. Ove godine je, kao što je već poznato, na *Takmičenje risara* predsjednik naše zemlje, Aleksandar Vučić, poslao kao svog izaslanika, državnog tajnika Nemanju Stevanovića, a s nama je bio i državni tajnik Ministarstva poljoprivrede R. Srbije, Senad Mahmutović. Osim toga, ova jubilarna Dužijanca, kao i svake godine, održava se uz potporu cijele hrvatske zajednice u R. Srbiji na čelu s Hrvatskim nacionalnim

vijećem kao i uz potporu naše matične domovine Hrvatske koju predstavlja hrvatska diplomacija u R. Srbiji, kako ona iz Veleposlanstva R. Hrvatske u Beogradu i tako i ova iz Generalnog konzulata R. Hrvatske u Subotici.

Radostan sam što ćemo ove godine našu Dužijancu po prvi put moći predstaviti i u hrvatskoj metropoli, u Zagrebu, u glavnom gradu R. Hrvatske i glavnom gradu svih Hrvata, uz visoko pokroviteljstvo Ministarstva kulture R. Hrvatske i pokroviteljstvo Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan R. Hrvatske. To slavlje bit će 18. i 19. kolovoza 2018.

Činjenica tako široke potpore dopušta nam, kao organizatorima, baciti pogled u budućnost Dužijance. Uvjeren sam da uz takvu potporu Dužijanca može biti još bolja, još ljepša, još korisnija ne samo bunjevačkim Hrvatima, nego i svim stanovnicima našega Grada, Pokrajine i Republike. Mi znamo što imamo i što možemo, zato želimo ponuditi Dužijancu i turistima iz regije pa i šire, koji vole ovakve manifestacije kao i seoski turizam. Zato planiramo i želimo u Đurđinu izgraditi originalni bunjevački salaš sa svim zgradama koje je on nekad imao. I želja nam je da u njemu živi jedna brojna obitelj koja bi radila sve one poslove koji su se nekad radili na salašu, kao što je obrada zemlje i njegovanje nekadašnjih sorti pšenice i kukuruza i drugih biljnih kultura; želimo izgraditi salaš - imanje, koje bi imalo nekadašnji vrt i koje bi proizvodilo zdravo povrće i voće, koje bi imalo košare (štale), svinjake i kokošinjce... u kojima bi bili konji, krave, svinji, kokoši, morkače, pučke, guske... Uvjereni smo da bi to privuklo veliku pozornost turista i mogli bismo Đurđin učiniti značajnim turističkim središtem koje bi koristilo selu ali i našem gradu, pa onda i našoj udruzi i našem narodu...

Jubileji su prigoda da se osvrnemo na prošlost, ocijenimo sadašnjost i usmjerimo pogled u budućnost. To sam želio učiniti ovim svečanim govorom u prigodi proslave trostrukog jubileja naše Dužijance.

Neka Bog primi našu zahvalnost za prošlost i neka blagoslovi ovogodišnju Dužijancu kao i naše planove za budućnost. I neka nam pošalje puno dobrih ljudi koji će nam pomoći ostvariti sve što planiramo. Tako će biti osigurana budućnost dužijance i njen napredak na radost mnogima.

Na ovom našem slavlju istaknuli smo i istaknut ćemo neke pojedince, kao i institucije i tvrtke koje su dale svoj posebni doprinos u organiziranju i napretku naše Dužijance. Jesmo li to učinili na pravi i pravedan način procijenit ćete vi koji ste i danas ovdje samo zato što volite Dužijancu i što volite ono što mi radimo i organiziramo. I zato svoju riječ na kraju upućujem vama, našoj vjernoj publici, našim dragim prijateljima Dužijance. Vi ste nam zapravo

najvažniji, jer sve ono što bilo tko čini i daje kao svoj doprinos u organiziranju i napretku Dužijance, ne bi imalo smisla kada to ne bi bilo vama na radost i kada ne bi bilo onih koji žele pogledati i poslušati ono što organiziramo. Zato hvala svima onima koji redovito, ponekad ili po izboru, sudjeluju u različitim našim manifestacijama i programima. Kada vas vidimo na našim tribinama, izložbama, književnim večerima, u crkvama, dok gledate povorku, u bandašicinom kolu... dajete nam snage za daljnji rad. Hvala vam na tome. Podržavajte nas i dalje i sudjelujte u svemu što priređujemo, a mi ćemo se truditi ne iznevjeriti vas i sve što radimo uraditi što bolje – na radost i ponos svima.

Hvala svima koji su nas podržavali u prošlosti, koji su s nama i koji nas prate danas i koji će nam pomoći graditi ljepšu i bolju budućnost Dužijance i pratiti naš hod prema novim i značajnim jubilejima Dužijance, tog divnog običaja bunjevačkih Hrvata. Hvala.

DUŽIJANCA JE ZNAK NACIONALNOG I VJERSKOG IDENTITETA

Nazočnima su se obratili i opunomoćeni ministar Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu **Ivan Sabolić** i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **dr. Slaven Bačić**. Sabolić je u svom govoru naglasio kako je Dužijanca kroz cijelo jedno stoljeće uspjela sačuvati svoj identitet, kontinuitet i prepoznatljivost, te se othrvala promjenama vremena, sačuvala i gradila kulturu bunjevačkih Hrvata koji ponosno baštine bogatstvo svojih predaka. *Dužijanca je znak nacionalnog i vjerskog identiteta*, kazao je Sabolić.

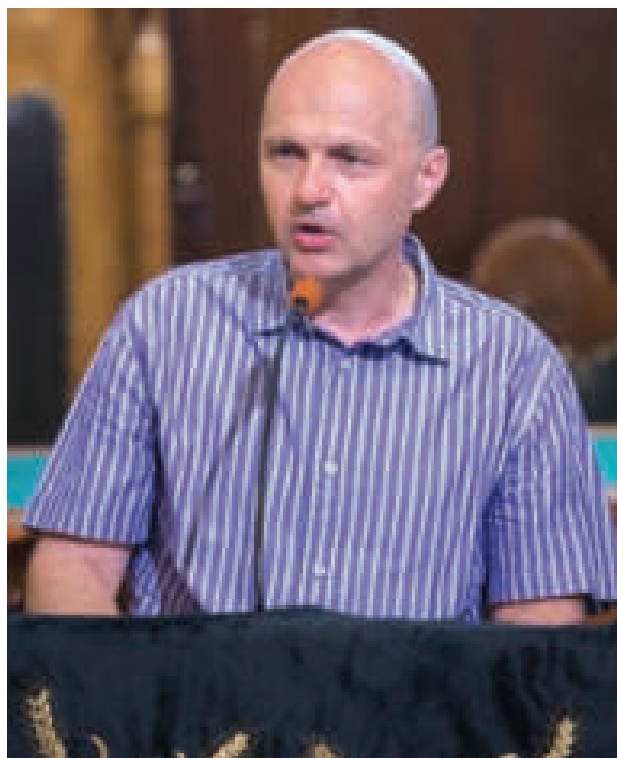

Slaven Bačić je u svom govoru podsjetio nazočne da je Hrvatsko nacionalno vijeće *Dužijancu* i *Dužionicu* uvrstilo među tri manifestacije od pokrajinskog značaja za hrvatsku nacionalnu manjinu u Vojvodini. *Dužijanca* nije nikakav agrarno-magijski običaj kako je neki smatraju, već je zahvala Bogu za žetvu i kruh naš svagdanji. Ovakvu zahvalu poznaju i drugi narodi, ali se kod nas, bunjevačkih Hrvata, ona najdulje očuvala i dobila, najorganiziraniji oblik, istaknuo je Bačić.

U povijesti dužijance puno je ljudi koji su dali svoj doprinos kako u organiziranju, tako i njenom napretku. Predsjedništvo Udruge, u sastavu: predsjednik mons. dr. Andrija Anišić, direktor **Marinko Piuković** i dopredsjednica **Ljiljana Dulić** donijeli su odluku o dodjeli zahvalnica, plaketa i statua, te je na ovoj akademiji dodijeljeno 30 plaketa i četiri statue. Statue kao i plakete izradio je umjetnik **Franjo Mačković**, a **Igor Kulčar**, livac iz Subotice je plakete i statue izlio u bronzi. Na plaketi u reljefu oslikan je risarski par, risar nosi kosu, a risaruša grabulje, dok sa strane piše *Dužijanca 2018.* Također, tijekom akademije organizatori su zahvalili svim župama, institucijama, tvrtkama, sponzorima, donatorima, javnim komunalnim poduzećima i medijima. Svima su uručene posebne jubilejske zahvalnice.

ZAJEDNIČKIM SNAGAMA

U ime Grada Subotice nazočnima se obratila zamjenica gradonačelnika **Tímea Horvát** i čestitala jubileje. Istaknula je važnost što Grad Subotica sudjeluje u organiziranju *Dužijance* već četvrt stoljeća, kao jedne od najljepših manifestacija koju je grad uvrstio među manifestacije od posebnog značaja. *Dužijanca*

sa svim manifestacijama, duhovnog i kulturnog karaktera obogaćuje i oplemenjuje naš grad. Neka i ova proslava bude potvrda da možemo, iako različiti, zajedno raditi za dobrobit svih građana Subotice, rekla je Tímea Horvát.

U ime svih nagrađenih riječi zahvale uputio je i Lazo Vojnić Hajduk, koji je istaknuo kako ovo priznanje svima koji su godinama radili, puno znači. *Imali smo jedan jedini cilj, a to je zajedničkim radom pridonijeti afirmiranju bunjevačke tradicije, običaja i kulture, te sačuvati nacionalni identitet kroz Dužijancu, a ujedno biti prisutni u javnosti i davati do znanja da možemo skupa.*

ARIJA RUŽE IZ OPERE DUŽIJANCA

U kulturno-umjetničkom programu sudjelovali su Subotički tamburaški kvartet i operna diva, sopraniistica **Alenka Ponjavić Vojnić** te su skupa izveli *Ariju Ruže* iz opere *Dužijanca* dr. Josipa Andrića u aranžmanu **Stipana Jaramazovića**, a dirigirala je **Sonja Berta**. Hrvatska zajednica se tako može pohvaliti činjenicom da ima i operu *Dužijanca*. Stihove pisca i svećenika Alekse Kokića „Pisma risara“ govorio je recitator **Davorin Horvatski**. Tijekom večeri prikazana su dva filma o *Dužijanci* iz 1968. i 1993. godine koje je pripremio **Zvonimir Sudarević** uz asistenciju Marinka Piukovića.

Projekt svečane akademije podržali su Vlada Autonomne Pokrajine Vojvodine, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine i Grad Subotica.

NISMO ZABORAVILI POKOJNE

U povijesti Dužijance jako je puno osoba koje su dale veliki doprinos u organiziranju i napretku Dužijance, a više nisu s nama. Organizatori svečane

akademije su ih se sjetili, ne nabrajajući imena, sa zahvalnošću, s poštovanjem i s ljubavlju i molili da ih sve dobri Bog nagradi vječnim mirom i vječnom radošću za sve što su učinili za Dužijancu.

URUČENJE ZAHVALNICA

U Godini jubileja vodstvo UBH „Dužijanca“ odlučilo je pojedincima te tvrtkama, javim komunalnim poduzećima, župama, medijima uručiti zahvalnice, plakete te statue risara. Zahvalnice su dobili oni koji su dali veliki doprinos u organiziranju i napretku Dužijance; plakete oni koji su dali najveći doprinos, a statue risara samo oni koji su dali neprocjenjiv doprinos u organiziranju i napretku Dužijance.

Zahvalnice je uručio Marinko Piuković, direktor UBH „Dužijanca“.

Župe Subotičke biskupije:

Od kada su se crkva i grad ujedinili u proslavi Dužijance, neizostavna je pomoć i doprinos svećenika iz Subotice i okolnih sela. Zahvalnice su uručene župama koje svake godine imaju svoje bandaše i bandašice i proslavljaju svoje Dužijance.

1. Župa svetog Roka, Subotica i Župa svete Terezije Avilske, Subotica - gradski bandaš i bandašica
2. Župa svetog Marka Evanđelista, Žednik
3. Župa svetih Petra i Pavla apostola, Bajmak
4. Župa Presvetog Srca Isusova, Tavankut
5. Župa Presvetog Trojstva, Mala Bosna
6. Župa svetog Josipa Radnika, Đurđin
7. Župa svetog Križa, Mirgeš
8. Župa Blažene Djevice Marije, Lemeš
9. Župa Presvetog Trojstva, Sombor

Institucije

Mnoge institucije tvrtke i javna poduzeća su u proteklom razdoblju dali svoj doprinos u organiziranju i napretku Dužijance. I oni su dobili zahvalnice za svu njihovu pomoć i potporu Dužijanci.

1. Zaklada Adris, Rovinj
2. Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske, Zagreb
3. Vukovarsko-srijemska županija
4. Grad Zagreb
5. Hrvatsko nacionalno vijeće
6. Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu
7. Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici
8. Ministarstvo kulture Republike Srbije
9. Vlada Autonomne Pokrajine Vojvodine
10. Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata
11. Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu, nacionalne manjine - nacionalne zajednice
12. Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo
13. Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama
14. Rotografika Subotica
15. Institut za ratarstvo i povrtlarstvo Novi Sad
16. Dom učenika Subotica
17. Dom zdravlja Subotica, Služba hitne medicinske pomoći
18. Vatrogasna četa Subotica
19. Gradski muzej Subotica
20. Povijesni arhiv Subotica

Tvrtke

1. „Salaš 024“
2. „Ergela Kelebija“
3. KK „Bačka“
4. „Ergela Bunford“
5. ZZ „STO-VET“ Žednik
6. Wizard
7. Printex
8. SZR „ELGI“
9. „Ivašped“ d.o.o.
10. Craft Marketing
11. Audiosolutions
12. NORTH Engineering d.o.o.
13. Euro Petrol d.o.o.
14. ZZ „Đurđinski atari“
15. Koralšped d.o.o. Subotica
16. Generali osiguranje
17. Procredit Bank
18. Credit Agricole Banka
19. AK „Tasić“ Subotica
20. PU „Naša radost“
21. DDOR Novi Sad,
22. Milenijum osiguranje
23. Rental
24. Grand Motors Subotica

Javna i javno-komunalna poduzeća

1. JP „Stadion“
2. JP „Palić-Ludaš“
3. JKP „Vodovod i kanalizacija“ Subotica
4. JKP „Čistoća i zelenilo“ Subotica
5. JKP „Subotičke tržnice“
6. JKP „Pogrebno“
7. JKP „Parking“ Subotica

Mediji

Promoviranje u javnosti, najave i objave svih događaja Dužijance vrlo je značajno u organiziranju Dužijance, zato je suradnja s medijima sastavni dio djelovanja UBH „Dužijaca“. Stoga u i mediji dobili zahvalnice za njihov doprinos za promoviranje Dužijance kao i za izvješća s iste.

1. NIU „Hrvatska riječ“
2. Radio Marija
3. Subotica-info
4. Subotica-com
5. Blic
6. Magyar Szó
7. Dinovizija
8. Subotičke novine
9. Katolički list „Zvonik“

Budući da je bilo jako puno onih kojima su zahvalnice namijenjene, zbog nemogućnosti uručivanja svima, gore navedeni su dobili zahvalnice tijekom večeri, a samo dolje navedenima zahvalnice su uručene na svečanoj akademiji.

Risari

1. Ivan Gedović
2. Imre Tot Kiralj
3. Joso Zubelić
4. Šime Stanković
5. Antun Juhas
6. Željko Pančić
7. Petar Tikvicki

Risaruse

1. Rozalija Bajić
2. Ruža Juhas

3. Panika Kiralj
4. Klara Kujundžić
5. Marija Matković
6. Emera Poljaković
7. Joca Vuković
8. Marija Tot Kiralj
9. Anica Gabrić

Najstariji risari

Ovi risari su počeli sudjelovati na *Takmičenju risara* s 13 godina, a natječu se i danas.

1. Suzana Kovačević
2. Marinko Kujundžić
3. Davor Balažević

Konjari – 70

Zbog organizacijskih mogućnosti konjarima su zahvalnice uručene na tradicionalnoj večeri koja se priređuje za konjare svake godine. Na svečanoj akademiji zahvalnice je dobilo 13 konjara, a još šezdesetak na spomenutoj večeri.

1. Ferenc Kucora
2. István Veréb
3. Ferenc Rác
4. Ivan Rudić
5. Atila Miler
6. Stipan Barjaktar
7. Petar Pešut
8. Marko Tikvicki
9. Albe Čipak
10. Mirko Čipak
11. Marinko Stantić
12. Petar Lulić
13. Josip Romić

Pojedinci:

1. S. Silvana Milan
2. S. Eleonora Merković
3. S. Mirjam Pandžić
4. Jašo Šimić
5. Bernadica Ivanković
6. Mario Dulić
7. Tanja Dulić
8. Željka Vukov
9. Marinko Prčić
10. Albe Kujundžić
11. Bela Ivković
12. Mirko Ostrogonac
13. Ivan Stipić

14. Ing. Ivan Skenderović
15. Ivan Balažević
16. Joso Dulić
17. Eržika Dulić
18. Dominika Piuković
19. Grgo Bačlija
20. Ljudevit Vujković Lamić
21. Ivica Sudarević
22. David Anišić
23. Džamil Džavić
24. Marjan Nimčević
25. Grgo Vukmanov Šimokov
26. Stipan Bašić - Škaraba
27. Miško Baraković
28. Marinko Orčić
29. Stjepan Palenkić
30. Mitar Papac
31. Ivan Tikvicki
32. Petar Gaković
33. Ruža Letović
34. Ivan Stipić - Braco
35. Ivan Ivković Ivandekić
36. Miroslav Stantić
37. Dinko Ivković
38. László Horváth
39. Davor Ševčić

Dodjela plaketa

Priznanja za najveći doprinos u organiziranju i napretku Dužijance dodijeljena su u vidu, za ovu prigodu posebno izrađene plakete. Plakete je izradio umjetnik Franjo Mačković s Palića, a Igor Kulčar, liovac iz Subotice je plakete izlio u bronci. Na plaketi u

reljefu oslikan je risarski par, risar nosi kosu a risaruša grabulje, sa strane piše Dužijanca 2018. Napravljeno je ukupno 30 plaketa i više se neće praviti. Plakete je dobitnicima uručila Ljiljana Dulić, dopredsjednica UBH „Dužijanca“.

1. Msgr. dr. Ivan Pénzes
2. Msgr. Stjepan Beretić
3. Katoličko društvo „Ivan Antunović“
4. Naco Zelić
5. Dr. Andrija Kopilović

6. Alojzije Stantić
7. Grgo Piuković
8. Jozefina Skenderović
9. Marin Skenderović
10. Grgo Kujundžić
11. Davor Dulić
12. Marija Kujundžić
13. Stipan Kujundžić
14. Martin Gabrić
15. Vlatko Vojnić Purčar
16. Ružica Šimić

17. Davor Šimić
18. Dajana Šimić
19. Joso Mačković
20. Josip Anišić
21. Pavle Kujundžić
22. Ivan Piuković
23. Nedeljka Šarčević
24. Grgo Tikvicki
25. Zvonimir Sudarević
26. Jelena Piuković
27. Bojan Baraković

Dodjela statue risara

Risar postavljen za stotu obljetnicu Dužijance krasi subotički Gradski trg. Risar, žetelac, arató, kosac je u našoj višenacionalnoj sredini univerzalna i posebno uvažavana osoba koja je obavlja žetvu pšenice, tj. simbolizira ljudski rad u žetvi. Organizatori su naglasili kako su u godini jubileja željeli dodijeliti posebne nagrade za neprocjenjivi doprinos u organiziranju i napretku Dužijance upravo u vidu statue risara. Statue su nastale u istim radionicama kao i plakete. Kipar je Franjo Mačković, a livac Igor Kulčar. Ove statue su jedinstvene, a napravljeno je svega četiri. One će krasiti vitrine nagrađenih. Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ Statuu risara dodijelila je:

1. Subotičkoj biskupiji
2. Gradu Subotici
3. Hrvatskom kulturnom centru „Bunjevačko kolo“
4. Lazi Vojniću Hajduku.

Statue risara uručio je dobitnicima mons. dr. Andrija Anišić, predsjednik UBH „Dužijanca“.

U ime Subotičke biskupije, statuu Risara je primio mons. Stjepan Beretić, biskupski vikar i katedralni župnik.

U ime Grada Subotice, statuu Risara primila Tímea Horvát, zamjenica gradonačelnika grada Subotice.

U ime Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“, statua Risara primio je **Lazo Cvijin**, predsjednik Centra. **Lazo Vojnić Hajduk** primio ju je osobno, uz veliko ganuće i radost.

Središnja proslava Dužijance 2018.

Središnja proslava Dužijance trajala je tri dana i u nju su svrstani Tamburaška večer, Svečana Večrenja, Risarska i folklorna večer, Ispraćaj i blagoslov bandaša i bandašice, sveta misa zahvalnica, svečana povorka i predaja kruha gradonačelniku, po-sjet grobu Blaška Rajića te Bandašicino kolo.

TAMBURAŠKA VEČER

Tamburaška večer održana je u petak, 10. kolovoza, na kojoj su se tijekom večeri smjenjivali tamburaški sastavi i ansamblji.

Katedralni župnik **mons. Stjepan Beretić** predstavio je okupljenim građanima bandaša **Marka Križanovića** i bandašicu **Mariju Piuković**.

Tijekom večeri nastupili su sastavi: *Amajlija*, *Tamburaška duša*, *Ruže*, *Uspomena*, *Hajo* i *Biseri*, te je nekoliko pjesama otpjevao i bandaš **Marko Križanović** uz pratnju ansambla *Hajo*. Subotički tamburaški orkestar priredio je kratki koncert, te su članovi ovoga orkestra izveli nekoliko instrumentala, a s njima su nastupili i vokalni solisti **Bojan Bukvić**, **Lucija Vukov**, **Marija Kovač**, **Tomislav Vukov** i **Ante Crnković**. Orkestrom je ravnala **Marijana Marki**.

Petak je večer i izbora najljepših pratioca bandaša i bandašice, a među 13 kandidata izabrani su: za treću pratilju **Kristina Matković**, a njen pratilac **Vladimir Bunford**, drugo mjesto pripalo je **Katarini Piuković** i **Dominiku Skenderoviću**. Titula prvih pratioca bandaša i bandašice *Dužijance* 2018. godine pripala je **Matei Milojević** i **Danijelu Kujundžiću**.

SVEČANA VEČERNJA

Večernja molitva kao uvod u duhovni dio središnjega slavlja Dužijance 2018. održana je 11. kolovoza u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske, a predvodio ju je katedralni župnik, mons. Stjepan Beretić u nazočnosti domaćeg biskupa Ivana Pénzesa i svećenika Subotičke biskupije. Prigodnu propovijed imao je mons. Beretić.

Mons. Beretić je na kraju uputio posebni pozdrav onima koji će biti u središtu pozornosti završnog slav-

lja Dužijance: bandašu Marku Križanoviću i bandašici Mariji Piuković te malom bandašu **Marijanu Rukavini** i maloj bandašici **Kristini Šarčević**.

Pjevanje I. Večernje iz božanskog Časoslova predvodio je katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem **Miroslava Stantića**, katedralnog zborovođe i orguljaša, a za orguljama je bio gost-orguljaš **Alen Kopunović Legetin**. Solo dijelove pjevali su vlč. **Dragan Muharem** i **Emina Tikvicki**. Kratko čitanje pročitao je đakon **Ferenc Sótanyi**, a Molbenicu bogoslov **Luka Poljak**.

Pozdrav msgr. dr. Ivana Pénzesa, biskupa

Kršćanska braćo i sestre,

Na kraju Večernje molitve uoči Dužijance dopustite mi da izrazim svoju radost što sam skupa s vama doživio ovu 25. jubilarnu zajedničku dužijancu, koja je objedinila vjersko-crkvenu i svjetovno-gradsku proslavu. Lijep je to znak zajedništva i doprinosa suživotu, vjeri i kulturi našega grada i nas katolika na ovom prostoru. Puno je truda i umijeća uloženo da se dužijanca održi i podigne na razinu na kojoj je sada slavimo. Zato koristim priliku zahvaliti svima koji

su u proteklih četvrt stoljeća na bilo koji način bili uključeni u proslavu dužijance, a osobito njezinim nositeljima i odgovornim organizatorima.

Zahvaljujem župniku mons. Stjepanu Beretiću, koji nas već dugi niz godina svojim nadahnutim porukama pripravlja na centralnu proslavu dužijance. Pozdravljam svu braću svećenike, časne sestre i bogoslove, kao i sve vas dragi vjernici okupljeni na ovu Večernju, a na osobit način pozdravljam pjevače i zborovođu, te im zahvaljujem što su nam priredili ovako lijepi molitveni ugođaj.

Pozdravljam bandaša Marka Križanovića i bandašicu Mariju Piuković i njihove roditelje, potom malog bandaša Marijana Rukavinu i malu bandašicu Kristinu Šarčević i njihove roditelje, te članove Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, nositeljice organizacije svih manifestacija vezanih za Dužijancu, na čelu s predsjednikom mons. dr. Andrijom Anišićem i direktorom Marinkom Piukovićem.

Braćo i sestre, želim vam svima ugodnu i lijepu večer, te ćemo sutra na ovom istom mjestu svečanom euharistijom Bogu zahvaliti za kruh svagdašnji, kako onaj koji nam krijepi tijelo, tako i onaj Kruh Anđeoski, koji nam krijepi dušu i vodi nas u život vječni. Neka vas sve blagoslovi dobri Bog!

Propovijed mons. Stjepana Beretića na Večernjoj molitvi

11. kolovoza 2018.

Slavimo Dužijancu, da zahvalimo Bogu za ovogodišnju žetvu, i da zahvalimo za 50 godina naše biskupije, i za 50 godina svećeništva našega biskupa Ivana. Zlatni jubilej slavi i pedeseto natjecanje naših *risara* i njihovih gostiju. Pedeset je godina i velikoj građanskoj povorci slavitelja Dužijance. U srebro se obuklo i zajedničko crkveno i građansko slavlje Dužijance. Sve nas je manje, ali svijetla dužijanca traje do danas. Zahvaljujemo Bogu i za to jedinstvo. Ni prisutnost zla ne može umanjiti našu zahvalnost. Zlo nam se čini većim od života. Eno požari gutaju šume, ljetinu, kuće, ljude. Ratovi i terorizam haraju po svijetu. U potresima umiru stotine ljudi. Koliko je u nebo vapijuće nepravde u svijetu, ali i oko nas i u nama. Kako do radnog mjesta? Kako do lijeka? Kako se školovati kada se nema? U brizi su i oni koji su požnjeli i pitaju se hoće li biti dostojno nagrađeni.

Dužijanca je svake godine i „šaka suza i vrića smija“. Suzama su zalijevane naše njive od sjetve do žetve. Molitvama je zaliveno svako zrno pšenice! Bog je najbolji slušatelj. Ne treba ni vikati ni plakati glasno. On čuje i najtišu molitvu. Gledajući svoje sugrađane Kokić tvrdi: *Oni su tako rijetko vesela lica. I kada se okupe oko tople peći u rane sutone / najrađe pričaju o svojim njivama dugim, / u čije crne brazde, k'o u valove beskrajnoga mora svaka njihova bol utone* (Ljudi nizine). Lijepo je svećenik Kokić procijenio našeg čovjeka, koji svoju bol ostavlja u zemlji. Dužijanca je i nakon slabe žetve dragost, „vrića smija“. Ponosni risar se raduje svakome zrnu. I Dužijanca je puna emocije. Zato nam treba i tamburica i pjesma i kolo i lipa mladost. Velik je seljak dok sije: *U njegovim očima čita se radost. On u duhu vidi: obasjanim brazdama zori žito. Spuštenih glava pjevaju jedri klasovi* (Kokić, Obasjane brazde). A kakav je ratarov život? *Život je ka i zemlja. Kad zapustiš, malo daje. Taman da bi na se bija jidan* (Oliver Dragojević).

Pogađaju nas neuspjesi, bolesti i nesreće. Večeras smo pjevali himan o suncu koje zalazi, a Meša Selimović reče: *Ni jedan zalazak sunca nikada nije spriječio svitanje, kao što ni jedna prepreka nije spriječila nadu. U svim radostima, križevima, životnim planovima i u svim teškoćama nosi nas naša vjera, a nada učvršćuje. Zato i mi govorimo: Ja vjerujem i kada kažem nesretan sam vema. Vjera je imanje i siguran posjed za čovjeka. Zato što vjerujemo, nadamo se. Sada nam treba posjed vjere i sigurnost nade. Na kraju ostaje ono što već sada možemo ostvarivati. Ostaje ljubav. Ona je najveća. Vjeruj u ljubav, jer ljubav je sve. Vjeruj u ljubav, ne živi bez nje. Vjeruj u ljubav i sačuvaj nju. Vjeruj u ljubav u dobru i zlu.*

Kako u našim ušima odzvanja poziv kralja Davida: *Hvalite, slugo Gospodnje, hvalite ime Gospodnje? Vjeru-*

jemo li da je psalmist u pravu kada pjeva: *Bog podiže iz prašine uboga, iz gliba vadi siromaha, da ga posadi s prvacima svoga naroda? Bog se sagiba nad slabim čovjekom koji želi porasti u dobroti i novosti života. Bog ne zaboravlja siromaha. U ovom svijetu zlo izgleda nesavladivo, pa kad nas okruži zlo u duši osjećamo nemoć i slabost.*

Švicarska benediktinka Silja Walter nas uvjerava: *Postoji ono moćno, ono premoćno. To svemoćno je nježnije od svega. Tako nježno i tako blago kao ništa u svijetu. Na cijelom svijetu zajedno sa zvjezdanim nebom, ne postoji ništa što bi bilo tako nježno. I neizrecivo je nježnije to svemoćno od misli i od osjećaja i od ljubavi. To moćno i svemoćno je napelo nebeski svod. I na koncu svega ostaje to svemoćno drugačije kao kraj svega. To moćno i svemoćno je naš Bog. Nježan, blag kao ništa u svijetu, a stvorio je sve vidljivo i nevidljivo. Svemoćni nam je darovao zemlju, a zemlja urod svoj. I ova nas Dužijanca zove da u duši uvijek nosimo privrženost toj božanskoj stvarnosti, jer zlo nije posljednja stvar u svijetu. Bog ima veliko povjerenje u čovjeka. To se vidi i kada Isus govori, ne samo apostolima: *Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas i postavih vas da idete i rod donosite i rod vaš da ostane* (Iv 15,16). Gospodin je izabrao i naše *nane*. One rodiše i na noge postaviše nove radnike u svijetu. Izabrao je Gospodin i svećenika Blaška. Bog je izabrao učenike, studente i radnike da učenjem i radom donose rod koji ostaje. Bog blagoslovio marljive i dobre ljude koji*

organiziraju Dužijancu! Nije zlo trajno. I nije zlo ne-savladivo. Život je jači od zla: *U hladu pod krstinama zemlji me je poklonila nana. Mala brazda zlatna – moja majka. / Od tada rosa na mene pada / i slana. / I snijeg posipa brijeg mojih briga* (Jakov Kopilović). Na koncu će snijeg Božje ljubavi pokriti i naše brige i svako zlo. Ovaj je svijet i ove godine iznjedrio Dužijancu, rado-sno i zahvalno srce. Nije nas dragi Bog ostavio. Amen.

RISARSKA I FOLKLORNA VEČER

Nakon svečane Večernje, 11. kolovoza, risari i risaruše te folkloriši HKC-a „Bunjevačko kolo“ položili su vijence od žita na spomenik risaru i na bistu Blaška Rajića koji se nalaze u parku ispred Gradske kuće.

U večernjim satima na glavnom gradskom trgu u Subotici održana je skupština risara. Risari s ovogodišnje manifestacije *Takmičenje risara* upriličili su scenski prikaz običaja pogodbe risara s gazdom. Nakon uspješnog dogovora uslijedila je folklorna večer na kojoj su nastupila kulturno-umjetnička društva iz tuzemstva i inozemstva: OKUD *Mladost* iz Subotice, KUD *Stevan Mokranjac* iz Kaća, HKD *Pomurje* iz Lendave (Slovenija), KUU *Zvona Zagore Mirlović Zagora* (Šibensko-kninska županija, HR), MKC *Népkőr* i HKC *Bunjevačko kolo* Subotica. Spomenuta društva sudjelovala su i u nedjelju u svečanoj povorci, kada su im se pridružila i druga kulturno umjetnička društva i udruge.

ISPRAČAJ I BLAGOSLOV BANDAŠA I BANDAŠICE

Završni dan slavlja jubilarne Dužijance započeo je u nedjelju 12. kolovoza tradicionalnim ispraćajem i blagoslovom bandaša i bandašice iz crkve sv. Roka gdje su se u jutarnjim satima okupili bandaši i bandašice iz okolnih naselja te gradski bandaš Marko Križanović i bandašica Marija Piuković sa svojim pratiocima kao i „Kerske kraljice“. U prigodnom obredu sve okupljene pozdravio je župnik, **mons. Andrija Anišić**. Bandaš Marko pročitao je pjesmu Jakova Kopilovića „Blagdan“, a bandašica Marija pročitala je odlomak iz poslanice Rimljanima

koji je podsjetio na ustrajnost bunjevačkih Hrvata u vjeri, ali u njegovanju i organiziranju Dužijance i nitko i ništa ih u tome nije moglo spriječiti, kako je u kratkom nagovoru istaknuo mons. Anišić. Nakon blagoslova, prije polaska u katedralu, župnik Anišić je nazočnim mladima u narodnim nošnjama rekao kako su upravo oni radost i budućnost, poželjevši da im s lica sja ponos što su sinovi hrvatskoga naroda – bunjevačkoga roda.

Nakon blagoslova krenula je povorka do subotičke katedrale, na čijem čelu je bio konjanik s barjakom Dužijance, a na začelju konjanici ergele „Kelebija“.

U KRUHU PREPOZNATI BOŽJU NAKLONOST

SVETA MISA ZAHVALNICA

Prije svečane svete mise u subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske, sve goste i sudionike Dužijance 2018. u ime organizatora pozdravio je predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, mons. Andrija Anišić. Misno slavlje potom je predslavio subotički biskup-zlatomisnik, mons. dr. Ivan Péntzes koji je promatrajući zlatne klasove u ikebani pored oltara, u svojoj propovijedi ustvrdio kako je puno rada utkano u svaki klas, a još više Božjega blagoslova.

Propovijed biskupa Ivana Péntzesa

Kršćanska braćo i sestre!

Kada pogledamo ove bogate klasove koje smo blagoslovili, srce nam zatreperi, jer u njima čitamo Božji blagoslov kojim je ljudski rad učinio plodnim. Da, puno je rada utkano u svaki klas, ali usuđujem se reći još više Božjeg blagoslova. Što bismo mi bez Božjeg blagoslova, bez njegove blagonaklonosti, bez povoljnog vremena, bez nadahnuća i motivacije za rad?

U čitanju iz Prve knjige o kraljevima čuli smo kako se Božji čovjek, prorok Ilija, umorio. Radio je, mučio se, izgarao za Boga i njegov narod, ali evo posustao je. Nije više vidio ploda svoga rada, pa je i motivaciju izgubio. Sav shrvan od Boga traži da mu skрати muke ovdje na zemlji, jednostavno da umre. I zato veli: *Već mi je svega dosta, Gospodine! Uzmi dušu moju.* Koliko puta se i mi nađemo u sličnoj situaciji poput proroka Ilije? Koliko puta ne nalazimo snage za dalje, ne vidimo kuda, ne naziremo čemu sav trud i zalaganje? Potrebno je, braćo i sestre, i te trenutke kušnje i dezorijentacije, svjesno proživjeti i to pred Bogom. I tada smo pozvani tražiti Božji blizinu, njegovo svjetlo, putokaz, upute. Ta i prorok se u svom razočaranju obraća Bogu, njemu upravlja svoje tužne riječi. I gle Bog ga ne napušta, nego mu po anđelu poručuje: *Ustani i jedi, jer je pred tobom dalek put! Gle čuda, kada je izgledalo da Ilijin život više nema smisla, kada sam prorok više nije vidio svjetla na obzorju, Bog mu se tad obraća. I okrijepljen tom hranom, Ilija je išao do Božje gore Horeba, gdje je doživio Božju blizinu. Eto okrepe, eto poticaja, eto motivacije i smisla! Zar nam ovo nije divan poticaj, da kao vjernici ustrajemo u vremenu kušnje i duhovne pustinje? Gospodin nas ne zaboravlja! Naučimo od proroka Ilije biti ustrajni, ali i iskreni prema Bogu i sebi. Da, postoje*

trenutci u našim životima kada nam je stvarno teško, kada izgubimo orijentir, kada nam ponestane motivacije. Sve to je samo dio naših života i razlog da se još više oslonimo na Boga, a ne da od njega pobjegnemo. Tražimo ga u molitvama, tražimo ga strpljivo čekajući da nam prosvjetli razum, da nam ogrije srce, da osjetimo njegovu blizinu, jer jedino tako ćemo ispravno spoznati što nam je činiti, na što nas Bog poziva, jedino tako ćemo ispravno spoznati put kojim nam je ići.

Proroku Iliji je okrepom bio običan kruh, a u evanđelju smo čuli kako Gospodin Isus govori: *Ja sam kruh života... Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek. Kruh koji ću ja dati tijelo je moje – za život svijeta.* Isus nam se darovao da bi svatko od nas imao život, da bi život imao cijeli svijet! Istina, slaveći dužijancu Bogu zahvaljujemo za pšenicu, za kruh naš svagdanji, kojim krijepimo svoja tijela. Taj kruh nam je veliki blagoslov! Možda nam svijest o milijunima naših suvremenika koji gladuju može biti dobrim poticajem da bolje cijenimo kruh koji je iz dana u dan na našim stolovima, da ga ne zaboravimo dijeliti. Jako je važno i u komadu kruha koji blagujemo prepoznati Božju blagonaklonost, kao i ljubav bližnjih bez kojih tog kruha ne bi bilo. Da, kruh nas povezuje i s Bogom i s bližnjima, upućuje nas jedne na druge. Kruh nas okrijepljuje da u svojim životima možemo izvršiti ono na što nas sam Bog poziva, za što nas je ustvari stvorio. Svačiji život jest put kojeg treba prijeći. Mogli bismo reći da nas iz dana u dan Gospodin poziva i veli: „Ustani i jedi, jer je pred tobom tvoj životni put“. Taj put nitko drugi ne može ići namjesto tebe. Potrebno ti je fizičke snage, ali i one duhovne. Čemu tjelesna snaga, kada čovjek izgubi motivaciju i smisao? Zar se upravo zbog toga ta životna snaga ne pretvara u rušilačku i destruktivnu silu koja Božju sliku u čovjeku izobličuje u najružnije spodobе? Ne događa li se to baš tada kada čovjek svoj smisao i motivaciju ne traži više u Bogu, nego u sebi i svojim jadnim pozemljarskim interesima? Da, nažalost, upravo je tako. Kada čovjek izgubi orijentir, kada mu ponestane motivacije za mukotrpan hod plemenitim životnim putem, onda se smisao traži u prividnim zadovoljstvima koja u ljudskom srcu ostavljaju sve veću prazninu i ispunjaju je nemirom.

Kako se hraniti kruhom života? Kako osobito u teškim trenutcima, poput proroka Ilije, pronaći snage za krenuti dalje, za ustrajati u dobru? Danas nam se sa svih strana nude lakši načini, prečice do sreće i zadovoljstva. Draga braćo i sestre, nije se lako hraniti kruhom života, ali mi bez njega ne možemo! Zato danas zahvaljujemo za kruh naše vjere svete, koja je vodila i naše pretke kada su

dužijancom Bogu zahvaljivali za žetvu, za kruh, za život, za blagoslov svega za što su živjeli i umirali. Gdje su oni crpili motivaciju, gdje nalazili poticaj za ustrajnost u dobru? Ponajprije, vjerujem u ustrajnom življenju vjere i predanom prihvaćanju žrtava koje je život sa sobom donosio. Nama kao da to danas teže polazi za rukom. Što da se mučim, zašto da pretrpim kada može bez toga? No, kada malo zastanemo i zbilja promotrimo, jesu li to stvarno ispravni načini života koji nam se nude ili tek puko životarenje, preživljavanje? Čuli smo kako je Isus ustvrdio: *Nitko ne može doći k meni ako ga ne povuče Otac.* Mi vjerujemo da nas je Otac nebeski i danas privukao k Isusu i da to čini iz dana u dan. Katkad put k Isusu zahtijeva žrtvu, trud, patnju, ali radost koju donosi svijest da smo na pravom putu nije tek prolazna, ona traje. Čuvajmo je u svojim srcima! Pomozimo jedni drugima ostati na putu dobra. Sveti Pavao nas pritom u odlomku iz Poslanice Efežanima ovako potiče: *Daleko od vas svaka gorčina, i srdžba, i gnjev, i vika, i hula sa svom opakošću! Naprotiv! Budite jedni drugima dobrotivi, milosrdni; praštajte jedni drugima kao što i Bog u Kristu nama oprost.* Evo ispravnog životnog puta! Evo nam zaloga uspjeha! Evo sigurnog temelja zajedništva i napretka! Evo putokaza na putu koji vodi u vječnost!

Prije dvadeset pet godina – nisu to bila nimalo laka vremena – zalaganjem mnogih plemenitih ljudi proslava dužijance je spojena u jednu. Punih četvrt stoljeća raste plod toga zajedništva. Zbilja su nas zadužili svi oni koji su tijekom sveg ovog vremena radili na očuvanju i rastu toga jedinstva. Hvala Bogu za sve njih i za plod njihovog rada! Veliki je to dar kako Crkvi, tako i cijelom našem društvu. Na nama je pak ići dalje, nastaviti ne samo u očuvanju, nego i u daljnjoj izgradnji svega ovoga vjersko-kulturnoga naslijeđa. Pečat kojeg mi budemo dali vremenu u kojem živimo, bit će putokaz novim naraštajima. Uvjeren sam, draga braćo i sestre, da u tomu možemo uspjeti samo ukoliko smo vođeni pravim motivima, ukoliko u svemu tomu povlašteno mjesto prepustimo dobrome Bogu, da nas on krijepi i pokazuje put. Nema ljudskog napretka bez Boga! To nam je svima jasno. Nije Bog napustio ovaj svijet, mada ga katkad – razočarani tolikom patnjom koju vidimo u svijetu – poput proroka Ilije zazivamo i pa i sami zaželimo pobjeći, odustati. Isus nas je pak pozvao na život i to život u punini! Dragi braćo i sestre, naš svijet i društvo, naša Crkva, toliko će biti mjestima susreta s Bogom života, koliko mi dopustimo da Bog po nama bude prisutan u svim tim mjestima. Hranimo se stoga kruhom života! Neka naša životna snaga bude Isus Krist u presvetoj euharistiji, a ne lažna hrana prolaznih zadovoljstava. Ne znači to da

ćemo odjedanput postati savršeni, sveti i bezgrešni! Ne, bitno je samo da se u svemu više oslanjamo na Boga, nego na svoje snage, jer tada se u nama i po nama očituje kakvu životnu snagu daje kruh života i kakvu motivaciju daje nada da i u najtežim trenutcima Bog ovdje s nama, da nas ne napušta, baš kao i onomad proroka Iliju. Zahvaljujemo mu na tome i molimo da toga uvijek budemo svjesni. Zato nahranimo se kruhom života, jer pred nama je put života kojim nam je ići. Amen!

Molitve vjernika predmolili su mali bandaš i bandašica te mladi u narodnim nošnjama. Darove za misu kao i plodove zemlje prinijeli su također mladi u narodnim nošnjama kao i bandaši i bandašice iz Žednika, Bajmaka, Tavankuta, Male Bosne i Đurđina, Lemeša i Sombora koji su prinijeli krune odnosno slike od slame koje su bili simboli Dužijance u njihovim župama, a bandašica Marija i bandaš Marko prinijeli su krunu katedralne-gradske Dužijance.

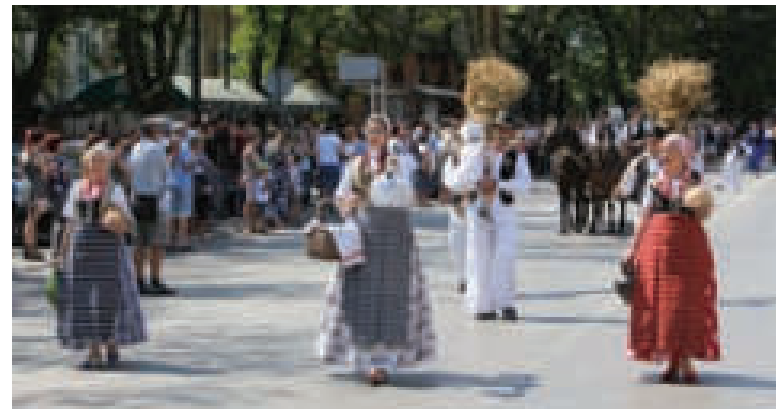
Na misi je pjevao katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem Miroslava Stantića uz orguljašku pratnju Alena Kopunovića Legetina. Ulogu starješina katedrale i ove godine obavljali su **prim. dr. Marko Sente** i **Gabrijel Kujundžić**.

SVEČANA POVORKA I PREDAJA KRUHA GRADONAČELNIKU

Poslije svete mise krenula je svečana povorka do glavnog gradskog trga u kojoj je kao i svake godine zasjala ljepota bunjevačkih narodnih nošnja, od onih jednostavnih radnih do onih najsvečaniji i unikatnih. U povorci se očituje i zajedništvo s gostima. Jasno je da su bunjevački Hrvati domaćini slavlja, ali oni svoje zajedništvo dijele s drugim građanima Subotice i okolice. U svečanoj povorci svojim plesovima i bogatstvom narodnih nošnja predstavili su se članovi brojnih kulturno-umjetničkih društava kako iz R. Srbije tako i iz inozemstva (Hrvatska, Slovenija i dr.), kao i roditelji i odgojiteljice iz vrtića „Blažena Marija Petković – Sunčica“ i „Biser“ te „Kerske kraljice“. U povorci su prošle i brojne klasovima okićene zaprege, konjanici te karuca s velikom krunom ispletenom od žita kao i mlade djevojke u šlingu s velikim žitnim klasom. Vrhunac povorke uvijek čine bandaši i bandašice iz okolnih mjesta te Sombora i Lemeša koji također u svečanim zapregama sa simbolima svojih mjesnih dužijanaca dolaze na pozornicu odnosno improvizirani salaš, čiji su domaćini bili **Dajana i Davor Šimić**. Bandaš Marko i bandašica Marija na svečanim

karucama donijeli su blagoslovljeni kruh i predali ga gradonačelniku Subotice, **Bogdanu Labanu**. Ona ga je pokazao na sve četiri strane grada, očitujući tako zahvalnost Bogu i marnim ljudima koji su ga svojim radom osigurali za sve građane grada i za mnoge druge izvan subotičkog atara. Potom se obradio nazočnima:

Na samom početku dopustit ćete mi istaknuti zajedništvo i ponos kao norme koje predstavljaju temeljnu vrijednost za sve njene građane. Dužijanca je više od manifestacije, ona je put i način za upoznavanje identiteta Subotice, njenog duha i suštine, da predstavlja ponos i dom svih njenih građana. Subotica je zajednički imenitelj svih čestitih, marljivih i posvećenih ljudi. Subotica je mjesto u kojem ne ističemo različitosti, nego negujemo posebnosti. To predstavlja našu polugu zajedništva. Našu potrebu i želju da se razvijamo poštujući jedni druge. Subotica se može podičiti da nalik na klas žita, u sebi čuva identitete svih njenih građana, bez obzira na vjeroispovijest i nacionalnu pripadnost. Marljivost, posvećenost i predanost koju su organizatori Dužijance pokazali kroz niz zasebnih događaja, spojenih u jednu cjelinu, šalju poruku privrženosti. Dužijanca je jedan od brendova našega grada. Obvezan sam naglasiti da samo ako poštujuemo unikatnost možemo iskreno biti povezani i graditi Suboticu kojom ćemo se ponositi te koja će biti sretni dom budućim generacijama, kazao je Bogdan Laban.

Vlada APV ove je godine bila generalni pokrovitelj Dužijance stoga je pozdravne riječi brojnoj publici uputio najprije **Mihály Nyilas**, dopredsjednik

Vlade Autonomne pokrajine Vojvodine i pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice. On je u svom govoru naglasio kako je Dužijanca svojevrsni spoj molitve, zahvale Bogu i pohvale čovjeku za njegov rad; spoj običaja i kulturnih vrijednosti. Za Dužijancu je, vjerojatno, najznačajnije to što čuva dragocjenu nit

prošlosti, običaja i tradicije. Plete ih s vremenima i ostavlja to tkanje kao zalag za budućnost, kao svjedočanstvo. Njegovanje nacionalne kulture i umjetničkog stvaralaštva veoma je važno. I zato su ovakve manifestacije iznimno bitne jer pridonose bogatstvu različitosti u Vojvodini, poručio je, među ostalim, potpredsjednik Nyilas.

NISMO ZABORAVILI BLAŠKA RAJIĆA

Ni ove godine nije zaboravljen utemeljitelj crkvene Dužijance, mons. Blaško Rajić. U popodnevnom satima, bandaš i bandašica te direktor i predsjednik UBH „Dužijanca“ uz druge poštovatelje toga velika posjetili su njegov grob u subotičkom „Kerskom groblju“. U prigodnom obredu bandaš Marko je položio na njegov grob snopić od žita, a bandašica bu-

ket. Oni su ujedno preuzeli na sebe brigu da u narednih godinu dana povremeno posjećuju njegov grob i vode brigu da bude lijepo uređen i za velike blagdane okićen cvijećem, zovom ili mladim zelenim žitom.

KRUNA DUŽIJANCE 2018.

Već više od desetljeća **Jozefina Skenderović**, poznata slamarka, izrađuje *krune* za Dužijancu. Kruna

je simbolizirala jubilej Subotičke biskupije s obrisima subotičke katedrale-bazilike sv. Terezije te simbol Prečista Srca Marijina koje je drugotni zaštitnik biskupije i lik sv. Pavla, koji je zaštitnik biskupije. Ondje je i biskupov štap i mitra da podsjeti i na jubilej svećeništva biskupa.

„BANDAŠICINO KOLO“

Slavlje Dužijance 2018. završilo je *Bandašicinim kolom* na gradskom Trgu slobode. Na ovo tradicionalno narodno veselje okupi se uvijek veliki broj građana iz Subotice i okolnih naselja kao i turista koji se zateknu u gradu. *Bandašicino kolo* započelo je pozdravom predsjednika UBH „Dužijance“, mons. dr. Andrije Anišića. On je u svom pozdravu izrazio radost što je Udruga, predvođena Organizacijskim odborom Dužijance i direktorom Marinkom Piukovićem mogla za sve građane Subotice i okolice, ali i za sve turiste, prirediti mnogo toga lijepoga i zanimljivoga iz bogate kulturne baštine bunjevačkih Hrvata. *Ove godine to smo činili s posebnom ljubavlju*

DUŽIJANCA 2018. - GODINA JUBILEJA

jer je ova Dužijanca jubilarna i spojila je u sebi tri jubileja: 50. obljetnicu manifestacije „Takmičenje risara“, 50. obljetnicu prve gradske dužijance, kada je ona prvi put nakon II. svjetskog rata izišla na ulice grada Subotice te najdraži jubilej – 25. obljetnicu zajedničke Dužijance (crkvene i gradske), zaključio je mons. Anišić. Zatim su bandaš i bandašica recitali pjesmu „Kolo igra, tamburica svira“ te pozvali okupljeno mnoštvo da s njima zaigra „Bunjevačko kolo“. Slavlje je nastavljeno uz igru različitih kola i narodnih plesova uz pratnju šest tamburaških ansambala koji su pokazali svoje umijeće na tamburici.

POTPORA DUŽIJANCI

Na kraju slavlja u prigodnoj izjavi i ocjeni Dužijance, predsjednik UBH „Dužijanca“, dr. sc. Andrija Anišić istaknuo je, među ostalim, kako je Dužijanca u Gradu Subotici uvrštena u manifestacije od osobitog značaja i postala je „brend“ Subotice, kako je istaknuo gra-

donačelnik. Ove godine je i Autonomna pokrajina Vojvodine dala značajna sredstva za organizaciju Dužijance i prihvatila se generalnog pokroviteljstva. Ove godine prvi puta je i sam predsjednik R. Srbije, **Aleksandar Vučić**, na manifestaciju Takmičenja risara poslao osobnog izaslanika i više puta u svojim govorima isticao potporu Dužijanci koju organizira hrvatska manjina u Srbiji. *Uspjeli smo osigurati stalno mjesto Takmičenja risara u Đurđinu, pokrenuti važne radionice za budućnost Dužijance kao što je radionica u nekadašnjem košenju žita (ris) u kojoj djeca i mladi uče taj drevni način rada kojim su naši preci zarađivali kruh svagdašnji. Pokrenuli smo izdavanje Revije „Dužijanca“ koja postaje trajni spomen onoga što sada Dužijanca jest, a uvijek izvlači ponešto i iz bogate riznice bunjevačkih Hrvata. Imamo i vrlo ažurnu FB stranicu Dužijance, tako da svi prijatelji Dužijance u svijetu mogu pratiti naš rad i sva događanja iz života i rada naše Udruge*, istaknuo je Anišić.

GOSTI NA DUŽIJANCI

Tijekom središnje proslave „Dužijance 2018.“ svaku večer (petak, subota, nedjelja) okupilo se po nekoliko stotina posjetitelja koji su pratili program na glavnom gradskom trgu u Subotici. U nedjelju je lijepi broj Subotičana izašao na ulice, te je duž cijeloga puta, od katedrale do trga pratio svečani mimohod. Osim Subotičana, Dužijancu su došli vidjeti i gosti iz Hrvatske i Mađarske kao i drugi turisti koji su tih dana boravili ili navratili u Suboticu.

Svetoj misi zahvalnici i u svečanoj povorci i programu na Trgu kao ugledni gosti nazočili su:

Tihana Marić – u ime gradonačelnika Grada Zagreba, Milana Bandića, voditeljica Službe za međugradsku suradnju Ureda za međugradsku i međunarodnu suradnju i promicanje ljudskih prava;

Goran Ivanović – zamjenik župana Osječko-baranjske županije i suradnici **Saša Forgić** i **Petar Lagator**;

Mirko Bačić – ravnatelj Turističke zajednice Grada Županje i **Vinko Filipović**;

Prof. Matija Domaćinović – dopredsjednik „Šokačke grane“ Osijek;

Ivan Guban – predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj;

Stipan Šokac i **Joso Ostrogonac** – Hrvatska samouprava Baja;

Ivan Sabolić – opunomoćeni ministar i privremeni otpravnik poslova Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu sa suradnicima;

Velimir Pleša – generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici;

Hrvoje Vuković – konzul prvog razreda Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici;

Tomislav Žigmanov – narodni zastupnik u Skupštini Republike Srbije, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata;

Stanislav Radulović – podtajnik pokrajinskog tajnika za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama;

Mihály Nyilas – u ime predsjednika Vlade APV, **Igora Mirovića**, potpredsjednik pokrajinske Vlade i pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne zajednice – nacionalne manjine;

Branislav Knežević – Turistička zajednica Novog Sada;

Bojan Bagi – pokrajinski zastupnik;

Bogdan Laban – gradonačelnik Grada Subotice;

Marija Ušumović Davčik – načelnica Gradske uprave grada Subotice;

Zsuzsanna Magosi – pomoćnica gradonačelnika za područje ostvarivanja zajedničkih interesa i potreba građana i suradnju s mjesnim zajednicama;

Srdan Samardžić – član Gradskog vijeća Subotice zadužen za područje turizma, investicija i međunarodne suradnje;

Šimon Ostrogonac – član Gradskog vijeća Subotice zadužen za područje poljoprivrede;

Slaven Bačić – predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća;

Darko Sarić Lukendić – predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća;

Marta Petković – članica Izvršnog odbora Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine;

László Gence Mandler – predsjednik Nacionalnog vijeća njemačke nacionalne manjine;

Lazar Cvijin – predsjednik HKC „Bunjevačko kolo“;

Ljiljana Crnić – Hrvatski kulturni centar Beograd;

Ivan Ušumović – ravnatelj Novinsko-izdavačke ustanove „Hrvatska riječ“;

Bernadica Ivanković – predsjednica Hrvatske čitaonice;

Vesna Dušković – muzejska savjetnica Etnografskog muzeja u Beogradu;

Marija Radulović – predsjednica Hrvatskog poslovnog kluba;

Vlč. dr. Ivica Ivanković Radak – predsjednik Katoličkog društva, Ivan Antunović“;

Marin Skenderović – voditelj predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj i nekadašnji predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance;

kao i predstavnici političkih organizacija, predstavnici suda/ova u Subotici, kulturnih udruga iz Subotice i okolice, kao i iz inozemstva, nekadašnji predsjednici Organizacijskog odbora Dužijance i drugi.

FOLKLORNE SKUPINE

U svečanoj povorci „Dužijance 2018.“ defilirale su sljedeće folklorne skupine i udruge:

HKD „Pomurje“, R. Slovenija

KUU „Zvona Zagore“ Mirlović Zagora, Šibensko-kninska županija, R. Hrvatska

KUD „Stevan Mokranjac“ Kać, R. Srbija

OKUD „Mladost“ Subotica, R. Srbija

MKC „Népkör“ Subotica, R. Srbija

HKPD „Matija Gubec“ Tavankut, R. Srbija

HKC „Bunjevačko kolo“ Subotica, R. Srbija

HKC „Srijem“ Srijemska Mitrovica, R. Srbija

KUD „Matija Gubec“ Ilača, R. Hrvatska

Radna skupina „Moba“ Županja, R. Hrvatska

Njemačka udruga „Maria Theresiopolis“, Subotica, R. Srbija

Vrtić „Marija Petković“ Sunčica i Biser Subotica, R. Srbija

„Kraljice“ iz župe sv. Roka Subotica, R. Srbija.

Dužijanca je proslavljena i u...

Žedniku

U župnoj crkvi sv. Marka u Žedniku, svečanim euharistijskim slavljem obilježen je 8. srpnja kraj žetve – Dužijanca. Nositelji zahvalne žetvene svečanosti bili su bandaš Marjan Skenderović, bandašica Katarina Vojnić Tunić, te mali bandaš Daniel Dožai i mala bandašica Monika Filep.

Danima uoči Dužijance vrijedne ruke malenih i mladih, kao i onih malo starijih čistile su žito, a spretne ruke **Davora** i **Marije Pandžić** isplele su vijence koji su krasili crkvu i bili ures na karucama bandaškog para. Krunu za Dužijancu izradila je **Ruža Pejić**, a perlice za sve sudionike u narodnim nošnjama isplela je **Đurđa Dulić**. U subotu navečer, uoči same Dužijance, održana je duhovna priprava za ovaj dan zahvalnosti.

Euharistijsko slavlje predslavio je **fra Nediljko Šabić** iz Tučepa, u zajedništvu s đurđinskim župnikom vlč. **Draženom Dulićem**, vlč. **Miroslavom Orčićem**, vlč. **Jozefom Vogrincem** te župnikom domaćinom, **preč. Željkom Šipekom**.

U svojoj propovijedi fra Nediljko je naglasio važnost i ljepotu zahvale, a to bi trebalo biti ujedno i temeljno kršćansko načelo u životu svakoga vjernika, a da ono što nam je darovano trebamo dobro iskoristiti na dobrobit nas samih, a isto tako podijeliti s ljudima u potrebi. Mladi u narodnim nošnjama su prinijeli na oltar klasje žita, misne darove - vodu, vino i hostije i kruh. Na svetoj misi pjevao je župni zbor pod vodstvom kantora **Nikole Ostrogonca** uz pratnju tamburaškog orkestra pod dirigentskom palicom **prof. Mire Temunović**.

U večernjim satima ispred Doma kulture upriličen je kulturno-umjetnički program, a nakon toga je uslijedilo Bandašicino kolo. U programu su nastupali KUD *Orljava* iz Pleternice, te KUD iz Brestovca, kao i folklorni odjel žedničkog ogranka HKC-a *Bunjevačko kolo*.

dječaci od osam mjeseci. Svu je djecu pripremila njihova vjeroučiteljica **Mirela Varga**. U organizaciji se istaknula i obitelj **Petreš**. Misu zahvalnicu u mjesnoj crkvi sv. Petra i Pavla predslavio je župnik župe sv. Roka iz Subotice, **mons. Andrija Anišić**. Za ukrašavanje crkve u duhu ove proslave zaslužni su **Andrej** i **Ivan Kolar**. Navečer je priređeno Bandašicino kolo uz glazbenu pratnju tamburaša iz Subotice.

Bajmaku

Proslavom mjesne Dužijance, 8. srpnja, odnosno zahvalom Bogu za rod žita, bajmački katolici su pokazali ne samo da poznaju sadržaje vlastite kulture, nego ih i žive. Posebice jer je na proslavi bilo djece i mladih, nastavljača tradicije svojih predaka.

Bandaš i bandašica su bili **Ivan Šimić** i **Jasmina Mihaljević**. Osim njih, bilo je i druge djece, od vrtičke do srednjoškolske, a najmlađi sudionik je bio

Lemešu

HBKUD *Lemeš* iz Lemeša organiziralo je 15. srpnja Dužijancu. Bila je to 17. godina kako ova hrvatska udruga u Lemešu na taj način slavi završetak žetve. Manifestacija je trajala četiri dana.

U ulozi bandaša i bandašice bili su **Antonia Ileš** i **Luka Vilić**. Mala bandašica bila je **Karmela Ileš**, a mali bandaš **Kevin Burza**.

Sudionici *Dužijance* okupili su se najprije u Domu kulture, a onda je povorka sudionika *Dužijance*, na čijem čelu su bili bandaš i bandašica, a odmah iza njih najmlađi članovi HBKUD-a *Lemeš* i bunjevačkim nošnjama i ostali sudionici *Dužijance* pješice prošla kroz centar sela do crkve Blažene Djevice Marije. Poslije svečane mise i simbolične predaje kruha od novog žita dužnosnicima Mjesne zajednice, uslijedila je povorka. Proslava je završena u Domu kulture.

Dužijancu je otvorila likovna kolonija u čijem radu su sudjelovali slikari članovi HLU *Croart* iz Subotice, a umjetnici su radili na salašu obitelji bandašice.

Književnu večer pjesnika *Lira naiva* organizirana je drugog dana Dužijance, a trećega dana priređena je kulturno-umjetnička večer na otvorenom.

Tavankutu

Dužijanca u Tavankutu bila je u znaku jubileja. Naime, prva tavankutska dužijanca organizirana je 1928. godine, pa je tako 22. srpnja obilježeno 90 godina od njenog prvog održavanja. Tavankut je bio prvo selo koje je organiziralo obilježavanje dužijance nakon što je isto započeto u Subotici.

Prošlogodišnji bandaš i bandašica (2017.) **Martina Stantić** i **Dragan Žarić** su ovogodišnjem predvoditeljskom paru *Dužijance* (2018.) **Katarini Harangozo** i **Darku Vidakoviću** te **Petri Mačković** i **Marku Balaževiću**, malom bandašu i bandašici, predali krunu koju je izradila **Jozefina Skenderović**. Tema krune je „Devedeset godina od prve tavankutske Dužijance“.

Sveta misa slavljena je u crkvi Presvetog Srca Isusova gdje su se djeca i mladi u narodnim nošnjama okupili kako bi zajedno zahvalili Bogu za novi kruh. Misno slavlje predslavio je đurđinski župnik **Dražen Dulić**, u koncelebraciji mons. Andrije Anišića i mjesnog župnika **Franje Ivankovića**. U večernjim satima u dvorištu župe održano je Bandašicino kolo.

Dužionica u Somboru

Dužionica u Somboru održana je 84. put, 22. srpnja, u organizaciji HKUD Vladimir Nazor. Nositelji Dužionice bili su bandaš Milorad Stojnić i bandašica Sara Horvat iz Berega.

Već po tradiciji, okupljanje sudionika Dužionice bilo je u Hrvatskom domu. Ni ove godine nije mijenjana povorka sudionika Dužionice centrom grada do Županije kao i tradicija od druge polovice 90-ih da se kruh od novog žita preda prvom čovjeku grada, ovoga puta gradonačelnici **Dušanki Golubović**.

Misno slavlje u crkvi Presvetoga Trojstva predslavio je prior karmelskog samostana u Splitu **Zlatko Pletikosić** koji je istaknuo da ne trebamo zaboraviti da je i svaka nedjelja prije svega dan zahvale Bogu, jer sveta misa, euharistija, nije ništa drugo nego zahvala Bogu i preporuka za dalje. *Mi smo danas došli ne samo zahvaliti Bogu već ga izvijestiti o svemu što smo učinili od prošle Dužionice, da preispitamo sebe i da razmislimo što smo u protekloj godini učinili i kako smo naučavali svojim životom. Bila je ovo teška žetva, ali bilo je i prije loših godina i nikada se nije odustajalo, kazao je o. Zlatko.*

Sudionici Nazorove Dužionice bili su KUD *Širokopoljac* iz Širokog Polja, te HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega i HBKUD *Lemeš* iz Lemeša. Gosti *Dužionice* bili su veleposlanik RH u Beogradu **Gordan Bakota**, opunomoćeni ministar u Veleposlanstvu RH u Beogradu **Ivan Sabolić** i predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**, kao i gradonačelnica Sombora, dogradonačelnik **Antonio Ratković** i predsjednik Skupštine grada **Zoran Parčetić**.

Maloj Bosni

U crkvi Presvetoga Trojstva 29. srpnja proslavljena je dužijanca, zahvala Bogu za žetvu. Svetu misu predslavio je vlč. Željko Šipek, župnik iz Žednika u koncelebraciji s mons. Andrijom Anišićem i župnikom, vlč. Draganom Muharemom. Novozaređeni đakon vlč. Dražen Skenderović i bogoslov Luka Poljak uljepšali su liturgijsko slavlje.

Bandaš i bandašica bili su **Kristijan Matković** i **Josipa Ivković**, dok je mali bandaš bio **Petar Kečenović** a male bandašice **Iva** i **Mirela Poljaković**. Na misi se okupio velik broj domaćih i vjernika gostiju iz drugih mjesta. Župnik Dragan je na kraju mise zahvalio svima koji su pomogli u organiziranju dužijance, te mladima koji su bili u nošnji. Navečer je uslijedilo Bandašicino kolo.

Đurđinu

Euharistijskim slavljem, 5. kolovoza, u župnoj crkvi sv. Josipa Radnika u Đurđinu proslavljena je dužijanica. Nositelji zahvale Bogu za kruh svagdašnji u Đurđinu bili su bandaš Željko Ivković Ivandekić i bandašica Jelena Vidaković, mali bandaš Petar Dulići i mala bandašica Mila Stantić.

Misno slavlje predslavio je preč. Marijan Đukić, župnik iz Kutjeva, uz koncelebraciju preč. Željka Šipeka, mons. dr. Andrije Anišića te župnika domaćina, vlč. Dražena Dulića. U prigodnoj homiliji preč. Đukić, nekadašnji župnik u Đurđinu, istaknuo je kako ljudi danas sve gledaju materijalistički te da često zaboravljaju da je Bog onaj koji nam daruje sve što imamo. Podsjetio je nazočne da je Bog onaj koji daje sjemenu da klija, da iz njega izbija klas, te

da klas donosi mnogo zrnja. Potrebno je shvatiti da nam Bog i njegova ljubav daruju sve što imamo, sve što posjedujemo. Istaknuo je kako ništa ne smijemo staviti između čovjeka i Boga, ni novac ni materijalne stvari, te je naveo primjere magneta i željeza, gdje ukoliko se nešto nađe između, te se dvije stvari neće privući. Isto je i s čovjekom i Bogom.

Mladi u narodnoj nošnji prinijeli su plodove zemlje, a bandaš i bandašica prinijeli su krunu Dužijanice u Đurđinu, sliku od slame koju je izradila **Marija Vidaković**, a na njoj je prikazano 5., Otajstvo svjetla. U večernjim satima priređena je akademija, a nakon toga je uslijedilo tradicionalno Bandašicino kolo, u kom je nazočne zabavljao ansambl *Uspomene*.

Mirgešu

Na plodovima zemlje zahvalili su Bogu Mirgešani 5. kolovoza, proslavljajući Dužijancu u mjesnom Domu kulture u Mirgešu.

Misno slavlje predslavio je župnik crkve sv. aposto-
la Petra i Pavla u Bajmaku **Zsolt Bende**, u zajedništvu
s mjesnim župnikom **Franjom Ivankovićem**. Bende
je u svojoj propovijedi, govoreći o smislu slavljenja
žetve, rekao kako Isus u evanđelju govori da je za
nas veoma bitno da znamo biti zahvalni, zahvaljivati
Bogu. A da bismo mu mogli zahvaliti, prvenstveno
trebamo biti ponizni. *Isus nam je otkrio što je Bogu
najmilije, što mu je najdraže, a to je da smo zahvalni.
Zato toliko godina možemo slaviti Dužijancu, jer je
njena suština ono što je Bogu najmilije – zahvaljivanje,
da se znamo zahvaliti. To učimo i djecu, da slave Duži-
jancu, zato da bi i oni mogli biti zahvalni. Tako je i ova
Dužijanca naša velika hvala Gospodinu za sve njegove
darove, zaključio je propovjednik.*

Voditelji žetvenog slavlja bili su mali bandaš **Stefan Tot** i mala bandašica **Matea Balaž** (već nekoliko go-
dina u Mirgešu nema velikog bandaša i bandašice),
a proslava je završena tradicionalnim Bandašicinim
kolom.

PO PRVI PUTA DUŽIJANCA U ZAGREBU

„Dužijanca“ - dar iz kojega se rađa i živi kultura zajedništva

Foto: Zlatko Žužić

U godini jubileja Dužijance, po prvi puta u glavnom gradu Republike Hrvatske – Zagrebu, 18. i 19. kolovoza održana je manifestacija „Dužijanca u Zagrebu“, čime su bunjevački Hrvati u svojoj matičnoj domovini posvjedočili o bogatstvu i ljepoti svojih običaja te u nekoliko događaja predstavili drevni običaj – Dužijancu. Osim bunjevačkih Hrvata iz Subotice i okolice te iz Sombora, u manifestaciji „Dužijanca u Zagrebu“ sudjelovali su i Hrvati iz Srijema te Šokci iz bačkog Podunavlja. Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ kao organizator manifestacije željela je na taj način očitovati zajedništvo šire hrvatske zajednice na način kako se to događa i na Dužijanci u Subotici, za što je dobila i veliku potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća. Tim zajedništvom u svojoj su matičnoj domovini Hrvatskoj i glavnom gradu svih Hrvata Zagrebu, posvjedočili svoju vjernost Bogu i Katoličkoj Crkvi, svoju vjernost i ustrajnost u pripadnosti hrvatskome narodu. Donosimo ovdje kronološkim redom sve što se događalo ta dva dana u Zagrebu.

Projekcija filma *Dužijanca u Zagrebu*

Zagrebačka projekcija filma *Dužijanca* redatelja Branka Ištvančića održana je 17. kolovoza u kinodvorani Muzeja suvremene umjetnosti.

Ovom prilikom prikazan je dokumentarni film koji uz Ištvančića potpisuje i **Aleksej Pavlovsky**, scenarist i urednik filma. Sugovornici u filmu su, osim bandaša i bandašice 2017. godine, **Luke Gabrića** i **Ane Ivanović Radak**, i oni koji su proteklih godina sudjelovali u organizaciji same Dužijance, a to su: **mons. dr. Andrija Anišić**, **Marinko Piuković**, **Grgo Kujundžić**,

Grgo Piuković, **Lazo Vojnić Hajduk**, **Alojzije Stantić**, **mons. Stjepan Beretić** i **dr. sc. Andrija Kopilović**.

Bunjevačko veliko ruvo

U sklopu manifestacije Dužijanca u Zagrebu, 18. kolovoza u Etnografskom muzeju u Zagrebu otvorena je izložba *Bunjevačko veliko ruvo* koja je u Subotici prikazana 2017. godine u okviru Dužijance 2017.

Izložbu u Zagrebu otvorila je savjetnica predsjednice Republike Hrvatske, **Kolinde Grabar Kitarović**,

zadužena za društvene djelatnosti i mlade, **Renata Margaretić Urlić**, a otvorenju su nazočili i savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan republike Hrvatske **Milan Bošnjak**, izaslanica gradonačelnika Grada Zagreba **Jasmina Tomašić**, zastupnik u Narodnoj skupštini R. Srbije i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**.

Postavka sadrži najreprezentativniju odjevnu kombinaciju bunjevačkih Hrvata, stare fotografije, predmete i krune od slame. Dio eksponata je iz riznice obitelji Piuković, a dio iz Etnografskog muzeja. Organizatori izložbe su Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, Katoličko društvo „Ivan Antunović“ u suradnji s Etnografskim muzejom u Zagrebu, a autori izložbe su **dr. sc. Aleksandra Prčić** i **Marinko Piuković**, **Jelena Piuković** i **vlač. dr. Ivica Ivanković Radak**, predsjednik KD „Ivan Antunović“.

Pokrovitelji izložbe u Zagrebu bili su Ministarstvo kulture RH, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a podržao je Grad Zagreb, dok je Hrvatska elektroprivreda bila generalni pokrovitelj.

Tamburaška i folklorna večer

U subotu navečer, 18. kolovoza, na glavnome zagrebačkom Trgu bana Josipa Jelačića, Hrvati iz Vojvodine predstavili su se svojom nošnjom, igrom i pjesmom.

Ponosa, pa i suza radosnica nije nedostajalo. Ovacije, pljesak i povici publike da žele vidjeti još, došle su kao nagrada svima onima koji su dali svoj neprocjenjiv doprinos kako bi se Dužijanca pokazala i u Zagrebu.

Na početku programa, koji je vodila **Bernadica Ivanković**, Zagrepčanima je prikazana pogodba risara, koji su ove godine na manifestaciji *Takmičenje risara* stvarno kosili i rukovetali, a nakon toga uslijedila je folklorna i tamburaška večer. Nastupili su HKC „Bunjevačko kolo“ iz Subotice, HKPD „Matija Gubac“ Tavankut, kraljice HKC „Bunjevačko kolo“, HKC Srijem – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice, ansambl „Ruže“ i HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević“ Bereg.

Kardinal Bozanić primio predstavnike Dužijance

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić primio je 19. kolovoza u Nadbiskupskom dvoru predstavnike Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ na čelu sa subotičkim biskupom Ivanom Péntzesom.

Uz biskupa Péntzesa susretu s kardinalom su nažočili mons. Stjepan Beretić, katedralni župnik iz Subotice, vlč. Mirko Štefković, tajnik subotičkoga biskupa te ispred organizatora „Dužijance u Zagrebu“ - Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, mons. Andrija Anišić, župnik župe sv. Roka i predsjednik Udruge, Marinko Piuković, direktor Dužijance te nositelji Dužijance, bandašica Marija Piuković i bandaš Marko Križanović. Na kraju susreta kardinal je biskupu Péntzesu kao uspomenu darovao medalju Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije, a sudionicima medaljice Majke Božje od Kamenitih vrata.

Sveta misa zahvalnica Dužijance u Zagrebu

Svečano zahvalno misno slavlje 19. kolovoza u zagrebačkoj prvostolnici Uznesenja Blažene Djevice Marije i svetih Stjepana i Ladislava u povodu 25. obljetnice zajedničkoga slavlja „Dužijance“, uime zagrebačkog nad-

biskupa kardinala Josipa Bozanića, predslavio je zagrebački pomoćni biskup Ivan Šaško. U koncelebraciji su bili subotički biskup Ivan Péntzes te više svećenika među kojima subotički katedralni župnik mons. Stjepan Beretić i predsjednik Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ te župnik župe sv. Roka u Subotici mons. Andrija Anišić.

Dužijanca nas uči što se može učiniti od malenoga, naizgled bezvrijednoga dara

Uvodeći u slavlje biskup Šaško je naglasio kako je razlog svečane mise posebna proslava jubilejske Dužijance u Zagrebu. Ušli smo u ovo slavlje prepuno svečarskoga ruha, zvuka i slika, a sada ćemo blagosloviti pripremljeno žito; ne bilo koje, nego staru vrstu žita koje se brižno čuva i uzgaja za Dužijancu. U toj povezanosti života koji traje i koji se obnavlja vidimo otajstvo svoga vjerničkog života, novosti u Kristu koja je započela krštenjem. Zazvat ćemo blagoslov i vodom poškropiti žito i nas, u zahvalnosti za dar Duha životvorca koji stvara i preobražava, za dar Sina Božjega, Zrna koje je

jim se dolazi do vječnoga života, zbunjuje njegove sunarodnjake i odvraća ih, te se osjeća da je to točka razdjelnica na kojoj se odlučuje o vjeri u njega ili o njegovu neprihvatanju. Tako je do danas. Isus je prihvatljiv kao izniman čovjek, kao širitelj neobičnoga, ali ipak dubokoga nauka, kao promicatelj dostojanstva čovjeka, ali srž njegova otajstva – euharistija – budi prijepore. Nije teško zamisliti da onomu tko ne vjeruje u otajstvo euharistije Isusove riječi zacijelo zvuče potpuno neprihvatljivo. Kako netko može tražiti od drugih da jedu njegovo tijelo i piju njegovu krv? I kako bi to, naizgled neljudsko postupanje, dovelo do življenja vječnosti? Koliko su puta u povijesti kršćani slušali upravo takve primjedbe i optužbe, naznačio je biskup.

Nadalje je rekao kako je cijela kršćanska duhovnost vezana uz euharistiju, a euharistija uz blagovanje. Oni

umrlo za nas i donijelo plodove spasenja, moleći pritom da nam Gospodin oprost grijehe kojima smo povrijedili Božju ljubav, svoje bližnje i stvoreni svijet.

Povezujući slavlje i misno evanđelje, biskup Šaško je na početku homilije rekao da se prigoda slavlja Dužijance predivno susrela i povezala nas s Božjom riječju, ponajprije s Evanđeljem, dijelom onoga poglavlja Evanđelja po Ivanu koje započinje izvješćem o umnažanju kruha. To Isusovo znamenje pokazuje neobičan smjer razvoja. Naime, od materijalnoga blagovanja umnoženoga kruha, što su ljudi toliko dobro prihvatili da su Isusa željeli zakraljiti, do kruha vječnoga života o kojemu se sluša s nevjericom; od kruha od žita do kruha nebeskoga, rekao je biskup.

U nastavku propovijedi posvijestio je kako Isusov izravan poziv na blagovanje njegova tijela i krvi, ko-

koji ne znaju što vjerujemo i ovdje nas vide okupljene oko prostrtoga stola, oko svjetla upaljenih svijeća, u svečanome ruhu, u slušanju, molitvi i pjesmi. Tu je oltar i križ, raspeto Kristovo Tijelo koje upućuje na smrt, ali ponajprije na život. Na žrtvenome stolu kruh i vino, oko njega ljudi sa svojim životima, u istoj vjeri jedni pokraj drugih, jedni s drugima u istome otajstvu Crkve koja blaguje hranu besmrtnosti, naglasio je biskup Šaško, te podsjetio kako nas euharistija u kulturi sukoba kakva se danas promiče, uči kulturi zajedništva koja ne odbacuje čovjeka i zahvaljuje na daru. Ovdje je sažeta kultura pripremanja hrane koja započinje Božjim darom stvaranja, nicanjem i dozrijevanjem plodova po zakonima koje je on uredio. Ako nam to postane previše razumljivim, ako se ne znamo diviti tomu čudu koje susrećemo svakoga dana, previdjet ćemo i čovjeka.

prošlost ne susretnemo u istini koja oslobađa, ona će nam se vraćati u neistini koja sputava i zarobljava. Stoga, ako zanemarimo zemlju i vrijednost rada, tražeći ukusne plodove negdje drugdje, prihvatit ćemo muku i blagovati gorak okus nedostojan čovjeka. Ako ne prepoznamo vrijednosti i ljubav koju žive Hrvati izvan Hrvatske; ako ih ne prihvatimo tako da osjete širinu našega hrvatskog doma, odreći ćemo se dijela svoje duše i oslabiti snagu koja je sposobna donijeti nova oduševljenja i nove plodove.

Osvrćući se pak na Dužijancu, biskup Šaško je rekao kako ta riznica spomena stoljetne baštine, puno govori našoj sadašnjosti. Ove Hrvate koji žive izvan Hrvatske možemo, doduše, vidjeti tek kao jednu skupinu koja dolazi u Zagreb predstaviti se i svratiti pozornost na ljepotu koju čuvaju i na poteškoće koje žive. S jedne je strane nedvojbeno da zavrjeđuju veću brigu i odgovornost hrvatskih institucija u svim područjima, a s druge, oni su došli proslaviti Dužijancu s nama, jer imaju što reći našoj sadašnjosti; jer nam pomažu vidjeti više od izvanjskoga dojma.

Dužijanica polazi od dara iz kojega se rađa i živi kultura zajedništva, rekao je biskup, te podsjetio kako nas Dužijanica uči kako su povezane vjera i kultura; kako otajstvo Krista seže u sve pore našega življenja i vodi u dubinu, da se ne zadržimo na površnosti dojma. U toj nevidljivoj, nutarnjoj snazi, koju ima zrno, susrećemo konačni razlog koji nije svodiv na zemaljsko. Jer, tko previdi zrno, previdjet će i kruh; tko previdi vlat, previdjet će i polje.

Obraćajući se hodočasniciima iz Vojvodine, biskup Šaško im je zahvalio što su danas pred nas i među nas donijeli ljubav, onu koja je vidljiva u velikim i malim znakovima Dužijance. Jer, ista je nutarnja snaga kršćanske vjere vidljiva u malim nitima na motiva narodne nošnje i u kamenju ove prvostolnice; ista je kršćanska ljubav utkana u zvukove naših pjesama i u brigu za bližnje u školstvu, zdravstvu, znanosti, gospodarstvu.

Posvijestio je kako nas osim darovanosti, zahvalnosti i kulture zajedništva, Dužijanica potiče da bolje razmotrimo i tri velika i važna područja naše sadašnjosti: odnos prema prošlosti, odnos prema zemlji i radu, odnos prema Hrvatima izvan Hrvatske. Dužijanica nas uči da prošlost, bez obzira što se sve u njoj dogodilo treba svjetlo istine i da, ako

Dužijanica nas uči što se može učiniti od malenoga, naizgled bezvrijednoga dara. Ako postoji slika nečega što je ušlo i u naš govor kao nestalo i bez vrijednosti, onda je to slama. A umjetnost Dužijance zaustavlja dah dok gledamo što marljive ruke, maštovitost i nadasve ljubav čine od te malenosti. To je vrijedno divljenja: ista nutarnja snaga u vlatima slame i u velebnim umjetničkim djelima. To je snaga kršćanstva koja se oslanja na Boga i ulaže svoj trud. Takva je kršćanska svetost koju u ovoj prvostolnici odražava osobito blaženi Alojzije Stepinac. Njegovu zagovoru povjeravamo i ovo vaše hodočašće u zahvalnosti za dar prije svega svojih bližnjih i za kruh vječnoga života koji blagujemo za stolom Gospodnjim, zaključio je na kraju homilije biskup Šaško.

U prinosnim darovima, okolni bandaši i bandašice te bandaš i bandašica iz Lemeša i Sombora prinijeli su na oltar simbole svojih dužijanica, a bandašica **Marija Piuković** i bandaš **Marko Križanović** prinijeli su na oltar krunu od slame koju je za Dužijancu u Zagrebu izradila **Jozefina Skenderović**, a koja se čuva u riznici zagrebačke prvostolnice.

Zahvala biskupa Péntesa

Nakon popričesne molitve riječ zahvale predvoditelju slavlja uputio je biskup Péntes. Podsjetio je kako se dužijanca slavi u Crkvi kao zahvala Bogu već više od jednoga stoljeća. Prije pedeset godina poprimila

je folklorno-kulturni karakter, a već 25 godina objedinjuje vjersko-crkveni i svjetovno-društveni značaj izražavajući na taj način jedinstveni izričaj inkulturacije vjere među bunjevačkim Hrvatima. *Puno je truda i umijeća uloženo da Dužijanca stasa u ovako velebnu proslavu*, rekao je biskup Péntes te zahvalio svima koji su u više od stotinu godina, a osobito u posljednjih četvrt stoljeća na bilo koji način bili uključeni u njezinu proslavu. Posebnu je zahvalu izrekao za sve koji su organizirali i pomogli da se ova proslava održi u Zagrebu.

Prije blagoslova, bandašica Marija i bandaš Marko svečano su biskupu Šasku predali krunu, dar Dužijance koja se čuva u riznici zagrebačke prvostolnice.

Pjevanje na misnom slavlju predvodio je subotički katedralni zbor „Albe Vidaković“ pod ravnanjem **mo. Miroslava Stantića** i orguljsku pratnju **Alena Kopunovića Legetina**.

Povorka do Trga bana Jelačića i predaja kruha

Po završetku mise, povorka u kojoj je bilo tristo-tinjak članova raznih folklornih i kulturnih društava

Hrvata iz Vojvodine uputila se iz katedrale do Trga bana Josipa Jelačića. Predvodio ju je barjaktar koji je nosio barjak Dužijance. Za njim su išle „Kraljice“ HKC „Bunjevačko kolo“, koje su pred gostima na trgu *odjeljale* pjesmu pisanu za ovu prigodu. Sudjelovali su i risari i risaruše, kulturno umjetnička društva, bandaši i bandašice prijašnjih godina te bandaši i bandašice okolnih mjesta Dužijance 2018. U povorci su sudjelovali i aktualni pratitelji bandaša i bandašice, dok su na karucama stigli najljepši pratioci, mali bandaš i bandašica **Marijan i Mila Rukavina**, a na kraju i središnji likovi Dužijance bandaš i bandašice „Dužijance 2018.“. Svi oni pristizali su na improvizirani salaš na pozornici, a domaćini su bili **Davor i Dajana Šimić, dida Vlatko Vidaković, majka Ružica Šimić, teta Marica Vidaković** te djeca **Barabara i Pavao Piuković**. Karuce i konji su vlasništvo **Vinka Filipovića i Marka Maroševca** iz Županje, te **Ivana Nikolića** iz Andrijaševaca. U nošnji su bili članovi: HKC „Bunjevačko kolo“, HKPD „Matija Gubec“ Tavankut, HKUPD „Matoš“ Plavna, KPZH „Šokadija“ Sonta, HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević“ Bereg, KUDH „Bodrog“, UG „Tragovi Šokaca“ Bač, HKPU „Antun Sorgg“ Vajska, KUDH „Bodrog“ Monoštor, HKC „Srijem“ Srijemska Mitrovica, HKUD „Vladimir Nador“ Sombor te udruge bačkih i srijemskih Hrvata koje djeluju u Zagrebu.

Najljepša himna ljubavi i poniznosti

Nakon predaje kruha, nazočnima se obratio predsjednik UBH „Dužijanca“ mons. dr. Andrija Anišić, koji je izrazio zahvalnost i radost što se Dužijanca mogla pokazati i u Zagrebu.

Srdačno vas pozdravljam i u ime Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ iz Subotice koja je s Hrvatskim nacionalnim vijećem, Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata i drugim hrvatskim institucijama i udrugama organizator manifestacije „Dužijanca u Zagrebu“. Presretni smo što danas smijemo biti na ovom glavnom trgu hrvatske metropole, u Zagrebu, glavnom gradu R. Hrvatske i glavnom gradu svih Hrvata. Drago nam je što ove godine po prvi puta u svojoj matičnoj Domovini možemo prikazati i pokazati dio blaga koji čuvaju Hrvati u Bačkoj. Drago nam je što vam možemo predstaviti Dužijancu koja je jedan od najstarijih, najljepših i najsadržajnijih običaja bunjevačkih Hrvata.

Željeli smo ovom manifestacijom u Zagrebu posvjedočiti da smo vjerni Bogu, Katoličkoj Crkvi i svom hrvatskom narodu. Željeli smo posvjedočiti na koji način mi zahvaljujemo Bogu za završenu žetvu i posvjedočiti koliko cijenimo čovjeka i njegov rad. Ujedno ovom manifestacijom želimo zamoliti i Hrvatsku i Crkvu u Hrvata da budete s nama. Želimo ostati ondje i čuvati vjekovna ognjišta, ali svjesni smo da to ne možemo

bez vaše potpore, zato vas molimo pomozite nam da se možemo ostvariti i dijeliti radost zajedništva s vama i u vjeri i u pripadnosti svom hrvatskom narodu, kazao je Anišić. Potom je zahvalio svima koji su podržali tu manifestaciju. Zahvaljujem Ministarstvu kulture R. Hrvatske i Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan R. Hrvatske koji su pokrovitelji ove manifestacije i bez čije pomoći i financijske potpore ovo ne bismo mogli realizirati, hvala i gradu Zagrebu i svima drugima koji su nas podržali i financijski pomogli, osobito Hrvatskoj elektroprivredi. Hvala i na nevjerojatoj medijskoj potpori HRT-u, LaudatoTV, Radio Mariji Hrvatske, Hrvatskom katoličkom radiju, Informativnoj katoličkoj agenciji i portalu culturenet.hr koji su promovirali i medijski popratili i prate ovu manifestaciju.

Nakon mons. Anišića, okupljenima se obratio predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **dr. sc. Slaven Bačić** rekavši: *Današnja proslava je plod zajedništva svih nas, prije svega Udruge, Hrvatskog nacionalnog vijeća, koje je objeručke prihvatilo ideju Udruge i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan domovine. Uvjeren sam da ćemo Dužijancu u zavičaju slaviti još dugo godina, ali u nadi da ćemo čuvati naše zajedništvo koje smo teško stvarali kroz sve ove godine dopustite mi da vas sve pozdravim kao bunjevački Hrvat u ime svih Hrvata iz susjedne države.*

U ime domaćina obratila se zamjenica gradonačelnika Zagreba **Jelena Pavičić Vučković**. *Danas je velika čast i privilegij biti s vama, vidjeti prekrasne nošnje, običaje i čuti izričaj vašega kraja. Vi*

ste danas naši najdraži gosti. Čuli smo i vaš poziv za daljnju suradnju i vjerujte vrata su vam ovdje uvijek otvorena. Doista smo počašćeni što ste donijeli dio svog tradicijskog bogatstva, te smo zajedno proslavili jubileje Dužijance. Ponosni smo na sve Hrvate u Vojvodini, koji su toliko propatili kako bi očuvali hrvatsko ime, svoju vjeru, tradiciju i sve svoje vrijednosti kroz ove teške godine. Hvala vam na ustrajnosti, ljubavi i zajedništvu, te odanosti svojim precima i svojim domovima. Hvala vam što ovi mladi naraštaji ljube plodnu zemlju Srijema, Banata i Bačke, zalijevaju je svojim znojem te krase vrijednim rukama, a ona ih uz Božju pomoć obilno dariva. Ova manifestacija je najljepša himna ljubavi i poniznosti, istodobno je opomena svima nama da ne zaboravimo bogatstvo hrvatskoga naroda i izvan granica Hrvatske, te zajedno pomognemo da se ona zaštititi i čuva, te prenosi dalje, rekla je Pavičić Vukičević.

Na posljetku, okupljenima se obratio **Zvonko Milas**, tajnik Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. On je prenio pozdrave predsjednika Hrvatskog sabora **Gordana Janđrovića** i predsjednika Vlade Hrvatske **Andrije Plenkovića**. Briga o Hrvatima koji žive u Republici Srbiji, poboljšanje njihova statusa i položaja, ali i jačanje njihove povezanosti s maticom Hrvatskom imaju posebnu važnost za Hrvatsku, te s ponosom ističem da je Vlada Hrvatske poduzela korake koji obećavaju poboljšanje kvalitete življenja Hrvata u Srbiji. Želim vam i zahvaliti što ste nam ovih nekoliko danas prenijeli dašak vašega blaga koje baštinite od svojih predaka, po kojima ste poznati i prepoznati. Koji je integralan i vrlo važan u ukupnoj baštini Hrvatske. Kao što smo se danas okupili oko novog kruha, želim vas sve pozvati da se ujedinito i okupimo i zajednički djelujemo u svim važnim životnim situacijama. Kada djelujemo zajedno, radimo hrabro, pošteno i ponizno, onda ni jedan cilj nije nedostižan. Posebno me raduje da je u sva događanja oko Dužijance uključen veliki broj djece i mladih koji sudjeluju s vidljivom ljubavlju, što nam ulijeva nadu i sigurnost da će se hrvatska nacionalna zajednica u Srbiji uspješno razvijati, kazao je Milas. Zahvalio je također i UBH Dužijanica na čuvanju tradicije a napose na iznimno uspješnom osmišljavanju manifestacije koja na predivni način predstavlja prošlost, sadašnjost te sigurno i budućnost hrvatske zajednice u R. Srbiji.

Pokrovitelji, podupiratelji i sponzori

Organizator „Dužijance u Zagrebu“ bila je UBH „Dužijanica“ u suorganizaciji s Hrvatskim nacionalnim vijećem. Pokrovitelji su bili Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a potporu su dali Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Turistička zajednica grada Zagreba, Kulturno-informativni centar, Studentski centar u Zagrebu, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatska elektroprivreda koja je bila generalni sponzor manifestacije.

Od ideje do realizacije

Dužijanica u Zagrebu – projekt je kojim se hrvatska zajednica u Vojvodini može podičiti. Više od 350 ljudi iz Vojvodine gostovalo je u Zagrebu na već spomenutoj manifestaciji. Ideja o *Dužijanci u Zagrebu*, kako je rekao Marinko Piuković, direktor Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“, je potekla od **Nevenke Fabijan**, koja je podrijetlom iz Subotice i prilikom posjeta rodnom kraju u razgovoru je predložila kako bi bilo dobro organizirati *Dužijancu u Zagrebu*. To je bilo prije nekoliko godina, a ideja je prvi puta iznesena na Skupštini UBH „Dužijanica“ 2017. godine. Iste godine ova je ideja iznesena predstavniku Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan domovine **Ivanu Zebi** koji je tada bio na *Dužijanci u Subotici*. Koncem godine Središnji državni ured je raspisao redoviti natječaj na koji se Udruga prijavila projektom *Dužijanica u Zagrebu*, koji je potom i odobren.

Izjava Tomislava Žigmanova

„Bilo je divno biti ovdje, sva ova tri dana na ovim velebnim događanjima. Bitno nam je da budemo vidljivi i prisutni u Hrvatskoj, da budemo dionici kulturnoga života, da pokazujemo sebe, da od predstavnika vlasti dobijemo jednu vrstu priznanja za ono što činimo i naravno da onda stvaramo okvire za razvoj podrške koja nam je potrebna.

POSVJEDOČILI SMO SVOJU VJERU I VJERNOST KATOLIČKOJ CRKVI I HRVATSKOME NARODU

Zašto smo išli u Zagreb?

Manifestaciji „Dužijanca u Zagrebu“ počeli smo razmišljati i razgovarati prije više od godinu dana. Prvi spomen Dužijance u Zagrebu dolazi od gospođe Nevenke Fabijan Vidaković koja je u jednom razgovoru direktoru UBH „Dužijanca“ predložila ovu ideju. Konkretno razgovore započeli smo na Dužijanci 2017. godine u Subotici, s g. Ivanom Zebom iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan R. Hrvatske. A onda su počeli razgovori, dogovori i planiranje predsjedništva i Organizacijskog odbora UBH „Dužijanca“ i dr. Ivica Ivankovića Radaka, predsjednika Katoličkog društva „Ivan Antunović“. Sastavili smo program manifestacije, napisali projekt i poslali na natječaj Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan R. Hrvatske koji ga je odobrio i još ujesen uplatio nužna sredstva za organizaciju ovdje u Subotici. I hvala Bogu san je postao java, mašta je postala stvarnost. Organizacija je bila duga, teška, ponekad i mučna. Ali, sve je dobro kada se dobro završi i kada se sve ono teško i loše zaboravlja. Sada već možemo ustvrditi radosno i ponosno – organizirali smo i održali manifestaciju „Dužijanca u Zagrebu“.

Ovom manifestacijom željeli smo prije svega u svojoj matičnoj Domovini i u središnjici Crkve u Hrvata posvjedočiti svoju vjeru u Boga te vjernost Katoličkoj Crkvi i hrvatskome narodu. Željeli smo predstaviti ondje Dužijancu koja je zasigurno jedan od najstarijih, najljepših i najsadržajnijih običaja bunjevačkih Hrvata. Željeli smo pokazati i posvjedočiti kako mi zahvaljujemo Bogu za završenu žetvu i kruh svagdašnji. Željeli smo i ondje, kao i u Subotici, posvjedočiti da je Dužijanca i pohvala čovjeku i njegovu radu kako onom fizičkom, u obradi zemlje, tako i onom intelektualnom, duhovnom, kulturnom, društvenom, političkom... Željeli smo ondje posvjedočiti i zajedništvo svih Hrvata u R. Srbiji, zato smo presretni što su s nama bili i srijemski Hrvati kao i šokački Hrvati iz Podunavlja.

Željeli smo nadalje zahvaliti kardinalu Bozaniću i cijeloj Hrvatskoj biskupskoj konferenciji na višegodišnjoj potpori Dužijanci i našoj Subotičkoj biskupiji.

Naime, mnogi su biskupi iz Hrvatske bili gosti naše Dužijance u Subotici da s nama slave i da nas ohrabre i podrže u svemu što radimo Bogu na slavu i za dobrobit našeg hrvatskoga naroda. Osobito smo zahvalni biskupu Ivanu Šašku koji je predslavio svetu misu zahvalnicu Dužijance u Zagrebu, u zagrebačkoj prvostolnici. U razgovoru poslije mise rekao sam mu da je savršeno razumio pouku i poruku Dužijance i da je svima u katedrali uputio doista ohrabrujuće i poticajne riječi kako bismo osnažili svoj vjernički i nacionalni identitet. Hvala i kardinalu Bozaniću koji je u svoj gusti raspored, iako to nije bilo očekivano, stavio i polusatni prijam. Bio je to znak njegove velike potpore i ohrabrenja svima nama. Na prijamu su

bre i podrže u svemu što radimo Bogu na slavu i za dobrobit našeg hrvatskoga naroda. Osobito smo zahvalni biskupu Ivanu Šašku koji je predslavio svetu misu zahvalnicu Dužijance u Zagrebu, u zagrebačkoj prvostolnici. U razgovoru poslije mise rekao sam mu da je savršeno razumio pouku i poruku Dužijance i da je svima u katedrali uputio doista ohrabrujuće i poticajne riječi kako bismo osnažili svoj vjernički i nacionalni identitet. Hvala i kardinalu Bozaniću koji je u svoj gusti raspored, iako to nije bilo očekivano, stavio i polusatni prijam. Bio je to znak njegove velike potpore i ohrabrenja svima nama. Na prijamu su

bili naš biskup Ivan Pénzes, mons. Stjepan Beretić, mr. sc. Mirko Štefković, moja malenkost te Marinko i Anastazija Piuković i bandaš Marko Križanović i bandašica Marija Piuković.

Dužijancom u Zagrebu željeli smo zahvaliti i svim državnim i kulturnim ustanovama R. Hrvatske kao i gradu Zagrebu koji su odobrili i podržali ovu manifestaciju i na dugogodišnjoj potpori održavanja Dužijance u Subotici kao i za potporu mnogih drugih projekata hrvatske zajednice u R. Srbiji.

I na kraju, naš cilj bio je u srcu Hrvatske zamoliti svoju matičnu Domovinu, R. Hrvatsku i Crkvu u njoj da nam i dalje pomažu kako bismo mogli opstati i ostati na našim vjekovnim ognjištima i sačuvati svoju vjeru, pripadnost Katoličkoj Crkvi te sačuvati svoju pripadnost hrvatskome narodu i pomoći da on i dalje raste i napreduje u R. Srbiji te s drugim narodima s kojima živi izgrađuje civilizaciju ljubavi.

Nadam se da smo naš cilj ostvarili i želje ispunili, a reakcije za vrijeme manifestacije kao i odjeci poslije nje, potvrđuju da smo doista i uspjeli.

Hvala Bogu što nam je dao prekrasno vrijeme te smo mogli sve zamišljene programe manifestacije

održati lijepo i u potpunosti. Zahvaljujem dragom Bogu i za sve dobre ljude koji su se puno trudili u organizaciji i izvedbi ove manifestacije. Jako ih je mnogo i svi su predivni – počevši od mojih najbližih suradnika Marinka i Ljiljane pa do cijelog Organizacijskog odbora Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ kao i svih onih koji su u našem timu bili uključeni za pojedine sadržaje manifestacije. Hvala katedralnom zboru „Albe Vidaković“ na čelu s njihovim ravnateljem Miroslavom Stantićem i orguljašem Alenom Kuponovićem Legetinom. Aleksandri Prčić i njezinoj ekipi koji su priredili izložbu. Hvala svim kulturno-umjetničkim društvima, tamburašima, Kraljicama, risarima i risarušama, bivšim bandašima i bandašicama... Sve je izgledalo poput jedne predivne simfonije čiji su se zvuci tri dana širili Zagrebom – hrvatskom metropolom, glavnim gradom Hrvatske i glavnim gradom svih Hrvata. Neka Bog uzvrati svima svojim milostima.

Veliko hvala i svima koji su nam omogućili ovu manifestaciju. Ovdje ću ih sve još jednom nabrojati jer bez njihove pomoći i podrške ne bismo to mogli ostvariti na način kako smo ostvarili. Najprije nam je podršku dao kardinal Josip Bozanić i Zagrebačka nadbiskupija te ravnateljstvo zagrebačke katedrale. Oni su nas dočekali širom raširenih ruku i radosno prihvatili održavanje najvažnijeg dijela naše manifestacije u zagrebačkoj prvostolnici. Zatim, naši pokrovitelji: Ministarstvo kulture R. Hrvatske i Središnji državni ured za Hrvate izvan R. Hrvatske. A veliku potporu našoj manifestaciji dali su: Grad Zagreb, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Studentski centar, Zagrebačka županija, Turistička zajednica grada Zagreba, Kulturno informativni centar, Etnografski muzej i Hrvatska elektroprivreda te domaći podupiratelji Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Osim njih, naišli smo i na veliku medijsku promidžbu i praćenje. Zato zahvaljujem prije svega Hrvatskoj radioteleviziji. Teško je i pobrojati što je sve učinila za ovu manifestaciju prije i za vrijeme manifestacije. Hvala i Hrvatskoj katoličkoj mreži, Hrvatskom katoličkom radiju, Radio Mariji Hrvatske, Informativnoj katoličkoj agenciji, Glasu Koncila, LaudatoTV, internetskom portalu „culture.net“ i svima drugima za koje tek ovih dana otkrivam da su nas najavljivali i medijski pratili. Hvala i našim domaćim medijskim pokroviteljima Hrvatskoj riječi i Radio Mariji Srbije te CROinfo.

I na kraju, budući da nemam drugog načina uzvratiti svima na tolikoj dobroti, mogu samo moliti dobrog i svemogućega Boga da sve nagradi svojim milostima i svojim blagoslovom.

Andrija Anišić, predsjednik UBH „Dužijanca“

Kraljička pisma

Hvaljen Isus svima,
 Hvaljen Isus svima, ljeljo
 Svim milim gostima,
 Svim milim gostima, ljeljo
 Došle su kraljice,
 Došle su kraljice, ljeljo
 Mile bunjevčice,
 Mile bunjevčice, ljeljo
 S vama se veselit,
 S vama se veselit, ljeljo
 Običaj podilit,
 Običaj podilit, ljeljo
 Bogu se zafalit,
 Bogu se zafalit, ljeljo
 Na Bačkoj ravnici,
 Na Bačkoj ravnici, ljeljo
 Našoj Subotici,
 Našoj Subotici, ljeljo
 Došli smo u Zagreb,
 Došli smo u Zagreb, ljeljo
 U Hrvatsku našu,
 U Hrvatsku našu, ljeljo
 Milu domovinu,
 Milu domovinu, ljeljo
 Podičit se svilom,

Podičit se svilom, ljeljo
 bunjevačkom pismom,
 bunjevačkom pismom, ljeljo
 Risarima našim,
 Risarima našim, ljeljo
 I ljudima vridnim,
 I ljudima vridnim, ljeljo
 Dužijanca naša,
 Dužijanca naša, ljeljo
 Sto godina traje,
 Sto godina traje, ljeljo
 Čuva običaje,
 Čuva običaje, ljeljo
 Dok nas živih ima,
 Dok nas živih ima, ljeljo
 Živit će i ona,
 Živit će i ona, ljeljo
 Ajmo sad kraljice,
 Ajmo sad kraljice, ljeljo
 Čeri Subotice,
 Čeri Subotice, ljeljo
 Našem domu poći,
 Našem domu poći, ljeljo
 Radost pronoseći,
 Radost pronoseći, ljeljo.

Željka Vukov

Kruna zagrebačke dužijance u riznici zagrebačke katedrale

Nakon Dužijance u Zagrebu, 17. rujna 2018. godine, predsjednik i direktor UBH „Dužijanca“, mons. dr. Andrija Anišić i Marinko Piuković u posebnom dopisu vodstvu Riznice zagrebačke katedrale, pojasnili su poruku i smisao dara koji su uručili kardinalu Josipu Bozaniću. Smisao toga dopisa je da ostane pisani trag i u toj značajnoj ustanovi Zagrebačke nadbiskupije o proslavi Dužijance u Zagrebu i također da gostima riznice koji će vidjeti krunu mogu protumačiti o čemu se radi. Taj dopis objavljujemo u cijelosti.

O PROSLAVI I KRUNI ZAGREBAČKE DUŽIJANCE

U nedjelju, 19. kolovoza 2018. godine, održana je manifestacija „Dužijanca u Zagrebu“. Tako je taj stoljetni običaj bunjevačkih Hrvata prvi put održan izvan Subotice odnosno izvan Bačke. U znak sjećanja na taj značajni događaj, zagrebačkom nadbiskupu i metropoliti, kardinalu Josipu Bozaniću, uručen je dar, *kruna* od slame, središnji simbol *Dužijance*.

Dužijanca je svetkovina završetka žetve, zahvale Bogu za novi kruh, koja se među bunjevačkim Hrvatima slavi već više od jednoga stoljeća, još od 1911., nastala u salašarskim obiteljima Subotice, Sombora i okolnih naselja. Već 50 godina, tj. od 1968. godine, *Dužijanca* ima i kulturno-folklorni karakter. Zadnjih četvrt stoljeća, od 1993. godine, objedinjen je vjersko-crkveni i svjetovno-društveni karakter ove manifestacije. Srebrni jubilej – 25. obljetnicu zajedničkog slavljenja *Dužijance*, vjernici subotičke biskupije obilježili su i u Zagrebu, u glavnom gradu svih Hrvata. Hodočasnike, sudionike te manifestacije, predvodio je subotički biskup Ivan Pénzes. Središnje slavlje održano je u zagrebačkoj prvostolnici. Svetu misu zahvalnicu predvodio je msgr. Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački u zajedništvu s biskupom Pénzesom.

Središnji simbol *Dužijance* izrađen od slame, *krunu*, zagrebačkom nadbiskupu su uručili ovogodišnji bandaš Marko Križanović i bandašica Marija Piuković. Ta kruna kao simbol *Dužijance*, unikatno je djelo izrađeno samo za proslavu u Zagrebu.

Autorica krune je Jozefa Skenderović rođena 1952. u Tavankutu, voditeljica Likovne sekcije slamarskog odjela HKPD Matija Gubec iz Tavankuta. Ona od 2007. godine izrađuje krune za *Dužijancu* u Subotici.

Krunu za *Dužijancu* u Zagrebu izradila je za tri tjedna, koristeći više vrsta tehnika pletenja slame. Vođena je idejom da kruna podsjeća na krune hrvatskih kraljeva, koje nisu bile visoke. Kruna je obavijena hrvatskim tropletom, a ispleteno klasje predstavlja plodnu bačku zemlju. Na kruni se nalaze tri slike: *Bunjevački salaš* – obiteljsko gazdinstvo, na kojem je *Dužijanca* nastala i gdje je prakticirana u izvornome obliku; *risar i risaruša*, predvodnici u žetvi sa svojim alatima i u sredini *kruh*. Te tri slike znakovito predstavljaju Bačku, gdje je *Dužijanca* nastala, zatim ljude koji su radili *ris* (žetvu) i dužijancu slavili, te kruh kao plod njihovog rada. Na taj način „zagrebačka kruna“ *Dužijance* oslikava jedan zaokruženi povijesni okvir nastanka i slavlja dužijance.

Riznica zagrebačke katedrale

Kruna koju je darovana kardinalu Bozaniću prigodom manifestacije *Dužijanca u Zagrebu*, pohranjena je u Riznicu zagrebačke katedrale. O tomu smo dobili službenu potvrdu iz Riznice:

Kruna, jastuk i štola su inventarizirani pod T 693.

Kada netko traži inventarni broj nekog predmeta za objavljivanje onda ispišemo da obvezno navode predmete/predmet ovako: **Zagrebačka nadbiskupija, RZK, T693.**

Od Revije do Revije

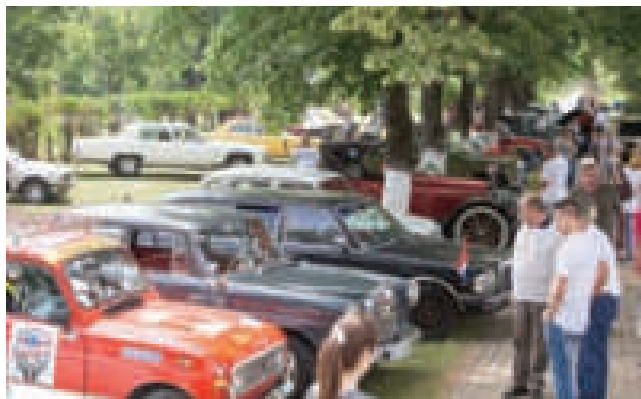
U ovoj rubrici donosimo događanja koja su uvrštena u program „Dužijance 2018.“. Radi se o događanjima koja organiziraju naša Udruga ali i druge udruge, a imaju više ili manje dodirnih točaka sa samom Dužijancom. UBH „Dužijanca“ tako organizira: Priskakanje vatre, Natjecanje u pucanju bičevima, Natjecanje aranžera izloga... Ovdje smo svrstali i programe koje priređuju druge udruge kao što su aktivnosti slamarki u okviru Kolonije slamarki pri HKPD „Matija Gubec“ i Galerije slamarki u Tavankutu (otvaranje i zatvaranje Kolonije i izložba slika nastalih na istoj) ili manifestacije „Djeca u Dužijanci“ i Koloniju slikara „Bunarić“, koju t organizira HKC „Bunjevačko kolo“. Sastavni dio Dužijance je i Čišćenje žita koje organizira naša Udruga. U protekloj godini prihvatili smo i organiziranje međunarodnoga susreta oldtimer rally vozila, iako to nema baš nikakvih dodirnih točaka s Dužijancom, ali budući da smo bili organizatori, bila je to prigoda da predstavimo Dužijancu i onima koji vole taj hobi.

Vodstvo UBH „Dužijanca“ i ubuduće će prihvatiti svaki program koji joj netko ponudi, a ima dodirnih točaka s Dužijancom ili nam može poslužiti za promidžbu, uz uvjet da organizatori vidno istaknu da se dotični program odvija u okviru Dužijance određene godine, a zauzvrat taj program mi uvrstavamo u tiskani program i u druge naše najave tijekom Dužijance.

Međunarodni susret rally oldtimer vozila

U subotu, 2. lipnja 2018. godine u dvorištu župe sv. Josipa Radnika, prvi put je priređena izložba oldtimer vozila u organizaciji Međunarodnog oldtimer kluba „Subotica“.

Naša udruga je ovu izložbu uvrstila u program ovogodišnje Dužijance i bila je domaćin vozačima tih vozila. Gosti iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slovenije i Srbije za vrijeme svog boravka u Đurđinu su razgledali i crkvu sv. Josipa Radnika, koju im je predstavio župnik vlč. Dražen Dulić. Razgledali su i etno-salaš koji im je predstavio Ivan Stipić Braco kao i stalnu izložbu starih

strojeva naše udruge. O izloženim strojevima govorio im je član udruge Stipan Kujundžić. Sve sudionike ove međunarodne izložbe pozdravio je Marinko Piuković, direktor naše Udruge. Nakon završetka izložbe svi sudionici su se okupili na druženje i zajednički ručak na

salašu Vlatka Vojnića Purčara. Organizatori izložbe su za ovogodišnji moto susreta izabrali geslo: „Spriječimo ovo“ sa željom da se spriječi prodaja starih vozila u staro željezo.

Značajno je što su na izložbi bile tri važne osobe iz svijeta automobilizma iz Bosne i Hercegovine, Slovenije i Srbije. Prvi put su na izložbi koju organizira neki klub bili prisutni predsjednici saveza oldtimer vozila tih država. Najstarije vozilo je bilo iz 1932. godine kojim je došao Adam Korudolf, a riječ je o automobilu marke „Chevrolet“. Bilo je tu i nekoliko „Mercedesa“ iz 50-ih godina, „Volvo“ iz 50-ih godina, „Jaguar“ iz 60-ih godina, „Dodge“ pickup, koji se može vidjeti u američkim filmovima, također iz 50-ih godina. Vozila su restaurirana pa izgledaju kao nova, rekao je Teufik Isaković, predsjednik Međunarodnog oldtimer kluba „Subotica“, uoči same izložbe.

Priskakanje vatre u Đurđinu

Večer uoči blagdana sv. Ivana Krstitelja, 23. lipnja, „priskakala se“ Ivanjska vatra u Đurđinu i Tavankutu. Na oživljavanju ovog skoro zaboravljenog običaja bunjevačkih Hrvata godinama unatrag radi Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, te Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Matija Gubec“ iz Tavankuta.

I mladi i stari

U Đurđinu je *Priskakanje vatre* održano u dvorištu župe sv. Josipa Radnika. Direktor UBH „Dužijanca“ **Marrinko Piuković** rekao je da je to osma godina kako je ovaj događaj uvršten u program Dužijance i objasnio da im je kao organizatorima želja bila uvrstiti svu kulturnu baštinu bunjevačkih Hrvata u program manifestacije, kako bi se sačuvala od zaborava i prenijela na mlade naraštaje. Da u tomu uspijevaju svjedočili su brojni mladi iz Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo“, koji su došli iz Subotice i Žednika te mladi iz Đurđina odjeveni u bunjevačke nošnje koji su i ove godine „priskakali“ vatra, baš kao njihovi roditelji nekada na salašima.

Osim mladih, vatru su „priskakali“ i malo stariji, a bilo je i onih koji više to ne mogu raditi, ali dođu kako bi se prisjetili onoga što su radili u mladosti. Među njima je bio i **Antun Juhas** iz Mirgeša. Juhas se sjeća kako se u njihovom kraju gotovo ispred svakoga salaša tri večeri uoči Petrova „priskakala“ vatra. Kaže i kako se uvijek rado odazove na događaje poput ovoga jer voli gledati kako ih djeca uče i oživljavaju.

Adet

Vatru su prema *adetu* (običaju) trebali preskočiti barem tri puta kako bi bili ljepši i zdraviji. Ovo tumačenje, kao i ostala u svezi s ovim običajem, od potpunog zaborava na temelju vlastitih iskustava sačuvalo je **Alojzije Stantić**. Kako je Stantić zabilježio, sve do pred Drugi svjetski rat poštivao se 24. lipnja, Ivanje ili Sveti Ivan Cvitnjak (Svitnjak), odnosno blagdan rođenja sv. Ivana Krstitelja kada su bunjevački Hrvati tri dana zaredom navečer palili i preskakali vatra. Kasnije su gar (pepeo) od ivanjske vatre rasuli po njivi da ju zaštite od vremenskih nepogoda.

Ovom prigodom su djevojke izrađivale i vijence za glavu od ivanjskoga cvijeća. Kako je Stantić zapisao, vijenac od sv. Ivana Cvitnjaka djevojke su bacale na krov kuće ili salaša, objesile ga na zid kod ulaznih vrata ili na zabat kuće gdje je visio do drugog Cvitnjaka, da sačuva kuću od groma ili vatre. One su bacale vijenac i na dud, za što se vežu razna gatanja oko udaje djevojaka.

XXXIII. Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame

Kulturno-umjetnički program povodom otvorenja XXXIII. Saziva Prve kolonije naive u tehnici slame održan je 13. srpnja, na Etno salašu *Balažević* u Donjem Tavankutu, a saziv je trajao do 21. srpnja.

Koloniju na kojoj su sudjelovale dvadeset četiri slamarke, zatvorila je ravnateljica Muzeja čipke iz Kiskunhalasa **Éva Szécsényi Redei**, koja je ujedno predstavila projekt prekogranične suradnje *Obrtnički turizam – lokalne vrijednosti u prekograničnoj per-*

spektivi. Novonastali radovi na koloniji mogli su se vidjeti 10. kolovoza u predvorju Gradske kuće.

Projektne aktivnosti XXXIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame i VII. seminaru bunjevačkog stvaralaštva, upotpunjene su projektnom suradnjom triju udruga: Fondacije „Olaška čipka“ iz Olasa (Mađarska), Kulturno-umjetničkog društva obrtnika „Ernő Lányi“ iz Subotice i Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Matija Gubec“ iz Tavankuta. Zatvaranje spomenute kolonije obilježeno je još jednim susretom članova ovih udruga čime je nastavljen realizacija programa Interreg – IPA CBC između Mađarske i Srbije.

Izložba radova od slame nastalih na XXXIII. sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu

Izložba radova od slame nastalih na XXXIII. sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame održanom od 13. do 21. srpnja u Tavankutu otvorena je 10. kolo-

voza, u predvorju Gradske kuće, a mogla se pogledati do 13. kolovoza.

Nazočne je pozdravila voditeljica slamarskog odjela HKPD-a „Matija Gubec“ **Jozefina Skenderović**, a izložbu je otvorio predsjednik Društva **Ladislav Suknović** koji je sudionicama kolonije uručio zahvalnice.

Natjecanje u pucanju bičevima

Pucalo se bičevima i ove godine u Đurđinu, na leđini pored crkve sv. Josipa Radnika. U utorak 17. srpnja okupilo se i staro i mlado, kako bi pogledali ovo umijeće. Bičevi su se posuđivali onima koji ih nemaju, a žele se oprobati, dok su kod onih iskusnih pucali i švigari. Svaki natjecatelj imao je priliku pokazati svoje umijeće, a male tajne sačuvali su za sebe. Onima čiji je bič najviše puta puknuo dodijeljene su i nagrade, i to u pet kategorija. Na četvrto natjecanje odazvalo se oko 20 odraslih natjecatelja i desetak djece, koja su budućnost ove manifestacije koja je uvrštena u program „Dužijanca 2018.“.

Nagrađeni

Djeca – prva kategorija u dobi od 6 do 8 godina: titulu najboljeg osvojio je **Filip Šarčević**, dok je drugo mjesto pripalo **Davidu Barni**, a treće mjesto **Marijanu Tonkoviću**. U drugoj kategoriji od 9 do 12 godina prvo mjesto osvojio je **Matej Kiš**, drugo **Ivan Šarčević**, a treće mjesto **Aleksandra Barna**.

U kategoriji žena bilo je dvije natjecateljice, te je prvo mjesto pripalo **Slađani Lulić**, a drugo **Ivani Vukov**.

U kategoriji odraslih ocjenjivala su se dva stila pucanja, duplo i simplo. U kategoriji duplog pucanja bičevima prvo mjesto je pripalo **Nenadu Biliću**, drugo **Grgi Pećeriću** a treće **Stipanu Kujundžiću**. U simplom pucanju bičem prvo mjesto je osvojio **Dragomir Peić Gavran**, drugo **Marinko Šarčević**, a treće **Slađan Bošnjak**.

Pobjednik u simplom pucanju bičem Dragomir Peić Gavran je rekao kako je konkurencija po njemu bila

jaka i da je zahvalan organizatorima što priređuju ovu manifestaciju koja mnoge sjeća na djetinjstvo. Njegov bič bio je drugačiji od ostalih, naime, kako je rekao, na njemu nema kože. *Bičalje* je staro više od 30 godina, a i štranga oko 15 godina, švigar pobjedničkog biča je od umjetne manile.

Za razliku od ovoga, bič pobjednika u duplom pucanju bičem, Nenada Bilića, je od kože. Njegov bič je donesen iz Mađarske i po njegovim riječima to je pravi *čikoški bič* od goveđe kože.

Kada sam bio manji, naučio sam pucati bičem; prva dva biča sam i sam izradio, a onda kupio treći, kojim nisam bio zadovoljan, te sam se odlučio isprobati nov. Najvažnije je imati dobar bič, da bič ima vagu, dobru težinu, i na kraju dobar švigar, kazao je Bilić i dodao kako je problem nedostatak materijala za pravljenje švigara.

Matej Kiš, pobjednik u starijoj dječjoj kategoriji, je rekao da je naučio pucati bičem od susjeda i tate. Prošle godine je prvi puta čuo za ovo natjecanje i tada je odlučio isprobati se u ovoj vještini, te je redovito vježbao, a kao i uvijek vježba se isplatila.

Najmlađi pobjednik, koji ima svega sedam godina, Filip Šarčević, sretan je što je baš njegov bič najviše puta puknuo. Sve tehnike, kako je rekao, naučio je gledajući starijeg brata, tatu i djeda.

Probijanje zvučnog zida

Organizator ove manifestacije je UBH „Dužijanča“, a koordinator je **Ivan Piuković** koji i sam puca, ali i izrađuje bičeve. Po njegovim riječima odaziv natjecatelja je možda slabiji u odnosu na prošlu godinu, ali je organizacija ove godina puno bolja. *Cilj organiziranja ove manifestacije je da djeca nauče pucati bičem i da se natječu. Stariji ljudi su živjeli taj život i to u njima budi drage*

uspomene. Jasno je da djeca danas neće čuvati svinje, ali mogu sačuvati naše običaje, kazao je Piuković. On je također naglasio kako mu je drago jer se za svaku godinu prave novi bičevi, a stari se renoviraju. Za dobar bič je potrebna koža kao osnova, dobro drvo koje se koristi za *držalje* ili *bičalje*, *šalangovi*, *kožna* ili obična *štranga*, *čapo* (kožni tanak remen) i *švigar* je onaj koji puca. *Švigar* se nekada pravio od konjskog repa, a danas se uglavnom pravi od umjetne manile. Prema riječima Ivana Piukovića, kada bič puca, zvuk koji dobivamo je ustvari probijanje zvučnog zida.

Nakon natjecateljskog dijela svi oni koji su pucali bičevima u natjecateljskom ili revijalnom dijelu, pucali su skupa, što je izazvalo vrlo interesantan i neobičan zvuk.

A na kraju zna se... *Na kraju je švigar puk'o.*

Djeca na pucanju bičevima

Na (četvrtom) natjecanju u pucanju bičevima sudjevalo je i desetak djece. No, bilo je i onih koji se nisu natjecali nego su u revijalnom dijelu pokušavali da i njihov bič pukne.

Nekada su ljudi, odnosno djeca, čuvajući svinje pucali bičem što je bila zabava u tom dokonom poslu. Sama su izrađivala bičeve i stvarala nove tehnike kako bi im *švigar* što glasnije pucao.

Ukoliko i vi pokažete interesiranje za ovu manifestaciju, na vrijeme se pripremite. Kada budete išli kod bake i djeda pitajte ih. Možda i vaš djed ima bič koji samo treba obnoviti, te se možete ove godine i vi iskušati u ovoj vještini.

Važno je da budete oprezni, jer s bičem se može i ozbiljno ozlijediti. Stoga, najprije ipak dopustite da vam stariji pokažu i onda uživajte u pucanju bičem.

Aranžeri izloga

U okviru programa književne večeri pročitana su i imena dobitnika nagrada za najbolje izloge s temom dužijance, a nagrade su dodijeljene 10. kolovoza tijekom Tamburaške večeri na centralnom gradskom trgu.

Godine 2018. u natjecateljskom dijelu ukrašeno je devet izloga. Prvo mjesto pripalo je **Ivanu Stipiću, Heleni Štrbo, Vesni Čović i Ivanki Čović** za izlog u „Školskoj knjizi“, drugo mjesto obitelji **Slavice i Franje Skenderovića** za izlog aranžiran u butiku „Veruška“, a treće mjesto **Marini Ivanković Radaković i Emini Kujundžić** za izlog u butiku „Mondo“.

Izložba slika s XXI. Međunarodne likovne kolonije „Bunarić 2017.“

Izložba oko 40 slika nastalih na XXI. Međunarodnoj likovnoj koloniji „Bunarić 2017.“ održanoj od 18. do 20. kolovoza 2017. godine, otvorena je 28. srpnja 2018. godine, u Velikoj dvorani HKC-a „Bunjevačko kolo“.

Izložbu je priredio, već tradicionalno, Likovni odjel spomenutog centra, a o slikama je govorio subotički slikar **Sándor Kerekes**. Nazočne je pozdravio pročelnik Likovnog odjela HKC-a „Bunjevačko kolo“ **Željko Vidaković**, a izložbu je otvorio konzul prvog razreda Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Mihael Tomšić**.

XXII. saziv Međunarodne likovne kolonije „Bunarić 2018.“ u Subotici

Međunarodna likovna kolonija „Bunarić 2018.“, 22. po redu, trajala je od 4. do 6. kolovoza u prostorijama HKC-a „Bunjevačko kolo“.

Saziv je okupio osamnaestero slikara iz Srbije, Hrvatske, Mađarske i Bosne i Hercegovine, s kojima je skupa radilo i dvadesetak domaćih slikara, članova Likovnog odjela HKC-a. Plod njihova rada je čak 80 slika.

U sklopu kolonije održana je i neformalna pjesnička večer na kojoj su svoju poeziju kazivale sudionice kolonije – **Ljiljana Crnić, Divna Lulić Jovčić i Snežana Kujundžić** te glazbena večer na kojoj je nastupio vokalni solist **Marko Križanović** u pratnji **Jovice Stojanovića**.

Književna večer Društva „Ivan Antunović“

U organizaciji Katoličkog društva „Ivan Antunović“, 9. kolovoza u svečanoj dvorani HKC „Bunjevačko kolo“ održana je tradicionalna književna

večer uoči središnje proslave Dužijance 2018. Književna večer bila je posvećena pjesniku Jakovu Kopiloviću, čija se 100. obljetnica rođenja obilježavala 2018. godine.

Na početku večeri brojne posjetitelje, a osobito nazočne nasljednike Jakova Kopilovića, pozdravio je vlč. dr. Ivica Ivanković Radak, predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović“, kazavši kako se ovom

večeri približava završna proslava Dužijance, koja je zahvala Bogu na plodovima zemlje. On je osobito istaknuo značaj Dužijance kao neodvojivog dijela identiteta bačkih Hrvata.

Izlaganje o Jakovu Kopiloviću

Usljedilo je izlaganje prof. Katarine Čeliković, pročelnice Bunjevačko-šokačke knjižnice „Ivan Kujundžić“ pri Katoličkom društvu „Ivan Antunović“. U svome izlaganju, Čeliković je govorila o životu i poeziji Jakova Kopilovića. Ona je ukazala na brojnost i značaj njegovih pjesama, kao i na osobine njegove poezije koja je neraskidivo vezana uz njegov život. Ona je nazočnima predstavila teške životne prilike u kojima je Kopilović stvarao svoju poeziju nadahnutu rodnom bačkom ravnicom i Suboticom. U sklopu izlaganja mogli su se čuti odlomci iz Kopilovićeve poezije, koju su govorili recitatori Katarina Piuković i Tomislav Huska.

Dodjela nagrada „Ivan Antunović“

Tijekom večeri vlč. dr. Ivica Ivanković Radak dodijelio je Nagrade „Ivan Antunović“ za iznimne zasluge u njegovanju i očuvanju kulture, povijesti i duhovnosti Hrvata u Bačkoj te promicanje kršćanskih vrijednosti u društvu i sredini u kojoj živimo. Svake godine Društvo dodjeljuje ovu nagradu jednom zaslužnom pojedincu, udruzi i brojnoj obitelji. Marija Vukov iz Subotice dobitnica je nagrade koja se dodjeljuje pojedincu. Ona je svojim umijećem izrade božićnjaka koje nesebično dijeli s drugima pokazala ovu umjetnost u svijetu. Kroz radionice izrade božićnjaka, Marija Vukov mnogima je pružila doživljaj pripreve za Božić, koja se samo uz mise zornice i božićnjak može tako doživjeti. Hrvatskom

kulturno-umjetničkom društvu „Vladimir Nazor“ iz Sombora i glasilu ovoga društva „**Miroljub**“ prigodom 20. obljetnice naklade dodijeljena je nagrada kao zaslužnoj udruzi. Društvo je aktivno na različitim područjima. Nagrada za brojnu obitelj pripala je obitelji **Željke i Tomislava Vukova** iz katedralne župe sv. Terezije Avilske iz Subotice. Tomislav i Željka imaju četvero djece, a cijela obitelj aktivna je u svim događanjima svoje župe, kao i na društve-

nim i kulturnim događanjima, osobito u Dužijanci. U ime dobitnika nagrade obratila se Željka Vukov, iskazavši zahvalnost Bogu za svoju obitelj i u ime svih nagrađenih Katoličkom društvu „Ivan Antunović“.

Zbor Collegium musicum catholicum uljepšao je ovu večer izvođenjem dviju skladbi pod ravnanjem **Miroslava Stantića**.

Čišćenje žita

Mladi, predvođeni bandašom i bandašicom Markom Križanovićem i Marijom Piuković, okupili su se i 2018. godine na takozvano čišćenje žita.

Ne samo da je potrebno žito očistiti, nego ga treba i isplesti i pripremiti kako bi se njime za središnju proslavu Dužijance mogao okititi Grad, crkva, velika kruna (jedan od simbola Dužijance), karuce i kola. Kako nalaže tradicija, treba isplesti i bandaševu krunu te krunu koja će biti postavljena na risara koji krase Suboticu, kao i na bistu, svećenika i preporoditelja Blaška Rajića.

Mladi su se okupili u domu bandaša Marka Križanovića, gdje je uz druženje urađen veliki i važan posao.

Naime, ovaj posao je dugo godina rađen u župi sv. Roka u Subotici i predvodio ga je **Grgo Piuković**, koji zbog zdravstvenih razloga ovoga puta to nije bio u mogućnosti. Po bandaševim riječima, mladi su se organizirali i u dogovoru s bandašicom odlučili okupiti se i žito očistiti kod bandaša. Kako je Marko rekao, bač Grgo, kako ga svi mladi zovu, i njegov sin Ivan su bili vidjeti kako posao napreduje i dati po neki savjet. Vijence od žita pleli su mladi koji su godinama sjedili uz bač Grgu i dodavali mu po jedan, dva ili tri klasa žita, u ovisnosti o debljini žitnog vijenca. U pletenju im je pomogao i **Ivan Piuković**, a na činjenicu da je žito poprilično crno, poleglo i uništeno od velikih kiša, bandaš je rekao kako na to ne može utjecati, te da će to na kraju sve lijepo izgledati.

Uvrstili smo u program Dužijance 2018.

Odlukom vodstva UBH „Dužijanca“, Revija „Dužijanca“ izlazit će jednom godišnje i to, po mogućnosti, svake godine o blagoslovu žita o Markovu. Tako će ubuduće ova rubrika u Reviji obuhvaćati događaje od revije do revije, odnosno od blagoslova žita jedne godine do blagoslova žita druge godine. Stoga u ovom broju Revije objavljujemo sve aktivnosti Udruge od početka 2018. godine do izlaska aktualnoga broja Revije.

Risarski disnotor

UBH „Dužijanca“ je sa svojim članovima i nekolicinom ljudi dobre volje 23. siječnja 2018. organizirala Risarski disnotor na Etno salašu u Đurđinu.

U ranim jutarnjim satima krenulo se u Mirgeš kod **Jose Mačkovića**, koji je te godine Udruzi darivao domaću svinju.

Nazočni su bili: glavni mesar **Stipan Kujundžić** i pomagači; **Marinko Piuković**, **Vlatko Vojnić Purčar**, **Ivan Piuković**, **Martin Gabrić**, **Tomica Mesaroš**, **Marinko Kujundžić**, **Davor Ševčić** i **Matija Tikvicki** - tek **Maćo**.

Nakon što je domaćin ugostio nazočne, obavljenog klanja i tranžiranja, ekipa se odvezla u Đurđin na Etno salaš u župnom dvorištu. Ondje su se mesarskim poslovima priključili: **Petar Tikvicki** i **Ivan Dulić**. Svi koji su radili bili su za ručak počašćeni vrućom masnom lepinjom, koje je uz somune kruha ispekao

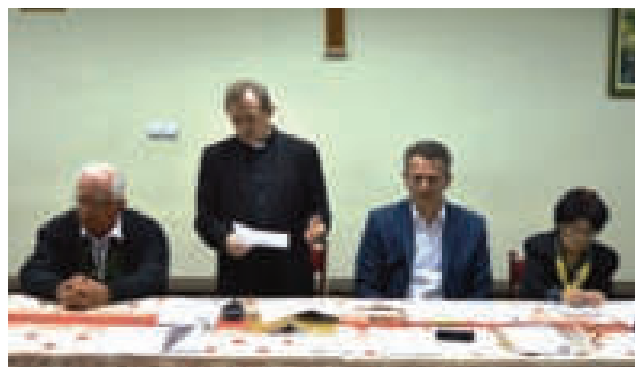

vlč. **Dražen Dulić**, i pečenim jetricama koje je pripravila **Marija Kujundžić**. Nakon objedovanja ekipa je prionula na posao. Mljevenju mesa za *divenice* se pridružio i **mons. dr. Andrija Anišić**, predsjednik Udruge. *Divenice* su *zakuvavali*: **Martin Gabrić** i **Davor Ševčić**. Mast je topio **Željko Pančić**, a *žmare* cijedile: **Marija Kujundžić** i **Joca Vuković**. Paprikaš kuhao, peč žario i *divenice* pekao: vlč. **Dražen Dulić**. *Fanke* pekla: **Katica Savanović** iz Đurđina. Za potrebe *Takmičenja risara* ostavljeno je četiri pole slanine, *divenice* i mast za kuhanje *tarane*. Slaninu će soliti: **Vlatko Vojnić Purčar**. *Divenice* će dimiti: **Grgo Piuković**. Dvoranu za objedovanje uredili **Marija Kujundžić**, **Marinko Piuković** i **Davor Ševčić**. *Užnu* servirale: **Marija Kujundžić**, **Jacinta Dulić**, **Krista Očanović** i **Joca Vuković**. Raspremanje i pranje posuđa: **Marija**, **Jacinta**, **Krista**, **Joca** i **Tanja Dulić**. Dvoranu i ostale prostorije počistio vlč. **Dražen Dulić**.

Izborna skupština UBH „Dužijanca“

Godišnja skupština UBH „Dužijanca“ održana je 17. travnja 2018. godine u sjedištu Udruge, u prostorijama župe sv. Roka. Budući da je prošlo četiri godine od osnutka Udruge, skupština je bila i izborna.

Nazočni članovi skupštine jednoglasno su za predsjednika Udruge ponovno izabrali **mons. dr. Andriju Anišića**, a za direktora **Marinka Piukovića**. Umjesto dosadašnjeg dopredsjednika, **Laze Vojnića Hajduka**, koji se zbog bolesti povukao s dužnosti, za dopredsjednicu je izabrana **Ljiljana Dulić**. U Organizacijski odbor Dužijance kao novi članovi imenovani su **Lazar Cvijin** i **Miroslav Kujundžić**, umjesto **Marinka Prčića** i **Ljiljane Dulić**. Članovi Nadzornog

odbora u sastavu: **Grgo Kujundžić**, **Bela Ivković** i **Joso Anišić**, ponovno su izabrani na istu dužnost za mandat: 2018. - 2022. godine.

Na početku skupštine nazočne članove Udruge pozdravio je predsjednik dr. sc. **Andrija Anišić** i pozvao ih da minutom šutnje i molitvom odaju počast dvojici velikih radnika za Dužijancu i u Dužijanci - **Vojislavu Sekelju**, koji je preminuo 4. svibnja 2017. i **Lazaru Barakoviću**, koji je preminuo 5. siječnja 2018. godine.

U izvješću o svim održanim manifestacijama i aktivnostima Udruge, dr. Anišić je izdvojio analizu Dužijance te je pročitao sve zaključke toga sastanka. Kao veliki uspjeh Udruge naznačio je stavljanje Dužijance, u načelu, na popis nematerijalne kulturne baštine R. Srbije, što će u budućnosti sigurno donijeti dobrobiti Dužijanci, osobito ukoliko nacionalni Komitet prosljedi ovu manifestaciju na zaštitu UNESCO-u. U nastavku sjednice direktor UBH „Dužijanca“ **Marinko Piuković** podnio je financijsko izvješće a **Grgo Kujundžić** izvješće Nadzornog odbora Udruge. Predsjednik **Anišić** je obavijestio skupštinu da je Predsjedništvo UBH primilo u udruhu četiri nova člana: **Lazara Cvijina**, **Ivana Vukova**, **Zoltana Baku** i **Ivana Kujundžića**. U nastavku skupštine predstavljen je program Dužijanca 2018., s osobitim naglaskom na Dužijancu u Zagrebu. U točki razno vlč. **Dražen Dulić** izvijestio je o problemima na Etno-salašu u Đurđinu na kojem se srušio dio zabata a popucali su i neki zidovi. Zaključeno da je se hitno organizira akcija zaštite toga objekta i da se na sigurno sklone svi eksponati dok se salaš ne obnovi.

Ruši se Etno-salaš u Đurđinu

Pripravljajući se za Godišnju skupštinu UBH „Dužijanca“ koja je održana 17. travnja 2018., dostavljene su fotografije od **vlč. Dražena Dulića**, župnika iz Đurđina. Nažalost, svi naponi koji traju od jeseni nisu urodili plodom, jer se nije uspjelo osigurati niti jedan dinar za zaštitu ovog dragog i vrijednog objekta u kojem se nalazi etno-zbirka „Bunjevački salaš“. Velečasni Dražen je uz fotografije napisao i ovih nekoliko

riječi: *Zabat je moro krenit sinoć jer sam ja do pola osam bio vani i bio je još na mjestu. Eto nama, nepredviđene točke razno i to s naznakom „hitno“.* No, ovo nije tema samo za članove UBH, nego i za cijelu našu zajednicu. Svi bismo zajedno trebali odgovoriti na pitanje: Treba li nam Etno-salaš u Đurđinu?!

Dužijanca na sajmu gospodarstva u Subotici

31. 05. 2018. – U Dvorani sportova svečano je otvoren 12. Međunarodni i regionalni sajam gospodarstva „Subotički sajam 2018.“, koji je okupio 182 izlagača iz Srbije, Slovenije, Mađarske, Hrvatske, Crne Gore, Republike Srpske i Italije.

UBH „Dužijanca“ je prvi puta na štandu Turističke zajednice grada Subotice imala priliku predstaviti manifestacije *Dužijanca* i *Takmičenje risara*. Članovi udruge posjetiteljima su nudili program „Dužijance 2018.“, risarsku slaninu i risarsku rakiju i priredili autentični prikaz risarskog *ručka* (hrv. doručak).

Dužijanca u Šarenici

10. 06. 2018. – Na poziv Turističke zajednice Subotice, UBH „Dužijanca“ je nastupila na RTS 1 u popularnoj i gledanoj emisiji *Šarenica*. Tom prigodom član Organizacijskoga odbora UBH „Dužijanca“ **Miroslav Kujundžić** predstavio je manifestaciju *Takmi-*

čenje risa i *Risarski ručak* kojega smo demonstrirali u studiju, a postavio ga je **Marinko Piuković**, a „živa slika“ u nošnji je bila **Tatjana Pelhe**.

Susret katedralnih bandaša i bandašica

U sjedištu UBH „Dužijanca“ u Subotici, 12. lipnja 2018. održan je drugi susret katedralnih bandaša i bandašica, koji čine jedan od odjela udruge. Na susretu se okupilo trideset bandaša i bandašica.

Nazočne je pozdravio **mons. dr. Andrija Anišić**, predsjednik UBU „Dužijanca“ a prenio je i pozdrave direktora Udruge **Marinka Piukovića**. Predsjednik je podsjetio nazočne da Udruga „Dužijanca“ uvijek računa na potporu bivših bandaša i bandašica jer njima nije potrebno tumačiti što je Dužijanca i koliko je ona važna, budući da im je Dužijanca duboko u svijesti i u srcu. Stoga ih je pozvao da se uključe u proslavu jubilarne Dužijance. Naime, 2018. godine Dužijanca obilježava tri jubileja: 50 godina održa-

vanja prve takozvane „Gradske Dužijance“, srebrni jubilej, 25. obljetnicu početka zajedničkog proslavljanja „crkvene“ i „gradske“ Dužijance kao i 50. obljetnicu *Takmičenja risara*. U povodu navedenih jubileja održat će se i manifestacija „Dužijanca u Zagrebu“ koju je Središnji ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske označilo i podržalo kao najvažniju manifestaciju hrvatske zajednice u R. Srbiji.

Predsjednik UBH „Dužijanca“ pozvao je bandaše i bandašice da se uključe u proslavu tih jubileja i te manifestacije aktivnim sudjelovanjem kao i da svojim volonterskim radom dadu svoj doprinos i u organizaciji navedenih manifestacija. Zatim se svima obratio **Miroslav Kujundžić**, koordinator odjela „Bandaši i bandašice“ pri UBH „Dužijanca“. On je naglasio kako odjel „Bandaša i bandašica“ može biti jedan od najznačajnijih pri toj Udruzi i može dati značajni doprinos radu same Udruge. U tom smislu pozvao je okupljene bandaše i bandašice da budu promotori Dužijance gdje god to mogu te da se na vrijeme jave za aktivno sudjelovanje u navedenim manifestacijama.

Radna akcija

10. 07. 2018. – Organizirana je kolektivna radna akcija, zaslugom puno dobrih ljudi urađen je veliki

posao. Spremilo se sve za *Takmičenje risara*, žene su spremale salaš a muški dio ekipe je postavljao strujne kabele i vodovodne cijevi. Na akciji su bili župljani Đurđina a UBH „Dužijanca“ je okupila bandaše i simpatizere. Po prvi puta bio je i mali bandaš „Dužijance 2017.“, **Martin Vukov**, sa svojim bratom Jakovom koji su ravnopravno radili sve poslove.

Investicije na Đurđinu

Zbog dotrajalih električnih instalacija investiralo se u postavljanje novoga napojnoga petožilnog kabela koji je položen u zemlju od bandere koja se nalazi ispred župne kuće sve do etno salaša i hangara u kojemu su smješteni stari strojevi. Pored strujnog kabela investiralo se u vodovodnu mrežu za zalijevanje trave. Od sponzora je osiguran komplet alkatana cijevi i sjeme trave.

Radionica – Pravljenje domaće tarane na tradicijski način

02. 07. 2018. - Na Etno salašu u Đurđinu, UBH „Dužijanca“ organizirala je drugu radionicu - Pravljenje domaće tarane na tradicijski način. Radionicu su vodile iskusne i vješte domaćice iz Đurđina, Male Bosne i Subotice. One su demonstrirale cijeli proces izrade tarane, kako se ručno zakuvava, pravi i suši.

Kako su istaknuli organizatori iz Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, radionica je organizirana kako bi se pripravila domaća tarana za *Takmičenje risara*, ali i predstavio proces pravljenja ove tradicionalne hrane bunjevačkih Hrvata.

Radionicu pravljenja tarane organiziramo prvenstveno kako bi svi natjecatelji u kuhanju tarane u sklopu Takmičenja risara mogli imati ovu, domaću taranu.

*Osim tarane, natjecatelji će kao i prethodnih godina dobiti i domaću kobasicu koja je zimus napravljena na Risarskom disnotoru upravo za njih. Osim ova dva sastojka, prvi puta osigurat ćemo im i domaću svinjsku mast koja je također istopljena na disnotoru, tako da će ove godine tarana što se bude kuhala na Takmičenju risara biti potpuno autentična, navela je organizatorica radionice iz UBH „Dužijanca“ **Marija Kujundžić**. Ona kaže i kako se kroz ovu radionicu mogu obučiti i oni koji nikada nisu pravili taranu, jer je prikazan kompletni proces pravljenja, od sastojaka do sušenja. Ističe i da nije zadovoljna odazivom mladih te se nada da će sljedeće godine ipak netko doći, kako bi se ovo znanje prenijelo i na sljedeću generaciju.*

Kako je istaknula **Marija Nimčević** iz Subotice, na kilogram brašna idu tri jaja, malo vode i malo soli. Sastojci se umute rukom tek toliko da smjesa ne bude grumuljava, a potom se prosije nekoliko puta kroz protak s većim te manjim rupama. Nakon toga se osuši, najbolje vani na suncu te se tako pripravljena tarana može čuvati i godinu dana.

Radionica – Obuka mladih polaznika u košenju i rukovetanju žita

12. 07. 2018. - Na njivi gdje je održano Takmičenje risara, Stipan Kujundžić je polaznicima pokazivao

AKTIVNOSTI UBH „DUŽIJANCA“ 2018.

tehniku košenja žita. Djevojkama je pak pokazano kako se rukoveta - skuplja žito u snoplje i vezivanje snoplja s užima.

Na obuci od momaka su bili: **Matija Sekereš, Marijan Romić i Dario Tumbas**, a od djevojaka: **Katarina Piuković, Ana Mandić, Sara Marković, Anja Boročić, Dajana Romić i Ivana Poljaković**.

Radni sastanak i prva promocija Revije „Dužijanca“

13. 07. 2018. – Pripravljali smo se za *Takmičenje risara*, i „*koštanje risarskog ručka*“ u sjenici, u dvorištu župe sv. Roka.

11. 08. 2018. – Radna ekipa UBH „Dužijanca“ na pripravi za predstojeće dane Dužijance. Prije toga poslužen je „*risarski ručak*“ pod sjenicom u župi sv. Roka, kao i prvo predstavljanje novog broja Revije „Dužijanca“.

Novi logo Dužijance

Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ za godinu jubileja izradila je novi logo Udruge, kao i tri logoa za manifestacije: *Takmičenje risara*, središnju proslavu *Dužijance* i *Dužijancu u Zagrebu*, koja je 2018. godine održana prvi puta. Autor svih logoa je grafički dizajner Petar Gaković.

KLAS u polukrugu na logou Dužijance predstavlja plodnu bačku ravnicu u koju su doselili naši pradjedovi iz Hercegovine i Dalmatinske Zagore. Taj polukrug predstavlja i sunce na izlasku i zalasku koje obasjava naše njive te daje da zeleno žito dozrije i pretvori se u more zlatnih klasova.

RUKE koje drže kruh: sve primamo iz Božje ruke. Njegov blagoslov nam je potreban za rad koji će uroditi dobrim i slatkim plodovima.

KRUH U RUKAMA: bunjevački Hrvati Dužijancem zahvaljuju Bogu za završetak žetve i prinose mu kruh kao dar koji su od njega primili, a plod je Božjega blagoslova i rada marnih „risara“. Oni taj kruh, daju ljudima za hranu i tako pridonose općem dobru i izgradnji civilizacije ljubavi.

Osim loga Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, Petar Gaković izradio je i logo za *Takmičenje risara*. Taj logo ističe risara i risarušu i vrlo je prepoznatljiv. Koristit ćemo ga za tu važnu i dragu nam manifestaciju.

Logo jubileja u Subotici ima obrise subotičke katedrale-bazilike sv. Terezije i subotičke Gradske kuće. Te zgrade nas podsjećaju da te dvije značajne ustanove već 25 godina u našem gradu zajednički organiziraju manifestaciju Dužijance. I na to smo posebno ponosni i radosno slavimo srebrni jubilej od početka toga značajnog događaja (1993.).

Treći je logo, logo manifestacije „Dužijance u Zagrebu“ koja je održana u hrvatskoj metropoli, gradu Zagrebu, 18. i 19. kolovoza 2018.

Prvi slavljenički dan UBH „Dužijanca“

U vjeronaučnoj dvorani župe sv. Roka u Subotici, 9. listopada 2018. održan je prvi Slavljenički dan u organizaciji UBH „Dužijanca“.

Na slavlje su pozvani oni koji su najviše radili za ovogodišnju Dužijancu, kako onu subotičku tako i za onu u Zagrebu. Smisao toga „slavljeničkog dana“ pojasnio je u svom pozdravnom govoru **mons. Andrija Anišić**, predsjednik UBH „Dužijanca“.

Dragi prijatelji Dužijance!

Srdačno vas sve pozdravljam. Dobro došli na prvi Slavljenički dan UBH „Dužijanca“. U ovoj godini ju-

bileja, u kojoj smo održali manifestaciju „Dužijanca u Zagrebu“, zbog čega smo morali puno više raditi, vodstvo naše Udruge odlučilo je uvesti Slavljenički dan koji će se održavati svake godine poslije Dužijance, ali puno ranije nego sada. Naime, svjesni smo da vam ne možemo ničim uzvratiti niti platiti sve ono što činite za Dužijancu, zato želimo organizirati jednom godišnje ovakvo druženje za one koji najviše rade u organiziranju Dužijance odnosno u našoj Udruzi i za našu Udruhu. Dakle, ovdje ste zato što ste puno radili. Želimo vam zahvaliti još jednom na radu, trudu i ljubavi koju ste ove godine uložili u Dužijancu. Ovaj slavljenički dan nije analiza protekle Dužijance. I to ćemo učiniti, ali na jednom drugom skupu. Danas smo ovdje da slavimo i radujemo se jer se dogodila još jedna Dužijanca, 108. u nizu.

Slobodno možemo reći da je ovogodišnja Dužijanca bila posebna i drugačija. Prije svega jer smo u njoj obilježili i lijepo proslavili tri značajna jubileja. Objavili smo i novi broj Revije „Dužijanca“. Osim toga, održali smo manifestaciju „Dužijanca u Zagrebu“, koja je ocijenjena briljantnom. Informacija za one koji ne znaju detalje: Za Dužijancu u Zagrebu naša Udruga, naš grad i naš gradonačelnik, nominirani su za prestižnu turističku nagradu GOLDEN INTERSTAS. Nominaciju nam je dodijelila Europska federacija turističkih novinara i pisaca. Nažalost, gradonačelnik i naš grad nisu prihvatili nominaciju. Prihvatila ju je samo naša Udruga. Nakon što smo prihvatili nominaciju, utvrdili smo da od nje moramo odustati jer je sudjelovanje na međunarodnoj smotri turizma povezano sa znatnim troškovima, koji bi iznosili preko 3000 eura. Nakon što smo iz novčanih razloga otkazali sudjelovanje i natjecanje za nagradu, dobili smo Odluku o dodjeli međunarodne turističke nagrade sa sljedećim obrazloženjem: Poštovani predsjedniče mons. Anišiću, direktore Piukoviću, s velikim zadovoljstvom vas želim izvijestiti o Odluci Izvršnog direktorija manifestacije središnje odbora F.E.S.T.-a, tj. Europske federacije turističkih novinara i pisaca, kojom se Udruzi bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ dodjeljuje međunarodna turistička nagrada „Golden Interstas 2018.“. Obrazlažući odluku stoji: *Za briljantnu prezentaciju duhovno-religiozne i folklorno-kulturne turističke manifestacije bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“.* Ovim jedinstvenim projektom, o.g. 108. po redu, brižno se čuva i njeguje vlastiti identitet, starinski običaji, bogatstvo povijesnih, tradicijskih, religioznih, kulturnih vrijednosti, prenoseći ih novim naraštajima. Sjajno povezujući prošlost i sadašnjost sa suvremenosti, ocjena je da time „Dužijanca“ snažno pridonosi izvrsnosti i u doprinosu razvoja kulturnog turizma, kako grada Subotice, cijele Bačke, tako i znatno šire. Nagrada će nam biti uru-

čena na svečanosti u hotelu Prezident u Solinu 9. studenog ove godine. Mislim, dragi prijatelji Dužijance, da je ta nagrada priznanje svima vama, svima nama koji smo ove godine teško, ponekad i mučno radili u ovogodišnjoj organizaciji Dužijance. Dakle, imamo razloga slaviti, Bogu i ljudima zahvaljivati, i s radošću se osvrnuti na lijepe trenutke. Svjesni smo i slabosti i propusta u organizaciji i ovogodišnje Dužijance. To ćemo zabilježiti i o tom ćemo govoriti na analizi, a večeras iznesimo lijepa sjećanja i podsjetimo se na zanimljive trenutke slavlja ovogodišnje Dužijance.

Bunjevci bez granica

Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“ iz Subotice bio je domaćinom treće po redu manifestacije, festivala koji nosi ime **Kulturna baština Bunjevaca bez granica**. Riječ je o festivalu na kojem se jednom godišnje skupa predstavljaju bunjevački Hrvati iz Srbije i Mađarske. Želja za jačom povezanošću pripadnika iste zajednice, koju su povijesne prilike razdvojile, iskazuje se ovom manifestacijom, čime se pridonosi boljoj komunikaciji, suradnji i kreiranju novih zajedničkih projekata.

Ove su godine na festivalu sudjelovali KUD Zora iz Bačkog Aljmaša, Bunjevački izvorni KUD iz Gare, HKPD „Matija Gubec“ iz Tavankuta, Dječji orkestar Hrvatske glazbene udruge „Festival bunjevački pisma“, Hrvatska čitaonica Subotica i domaćini HKC „Bunjevačko kolo“. Uz plesove i pjesmu, zvuke tamburice, publika je imala prigodu vidjeti i jedan igrokaz, a svoj rad na štandu predstavila je UBH „Dužijanica“ iz Subotice.

Večer su pozdravnim govorima otvorili opunomoćeni ministar Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu **Ivan Sabolić** i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **dr. sc. Slaven Bačić**.

Spojiti razdvojeno

Zamisao o ovom festivalu začeta je u HKPD-u „Matija Gubec“ u Tavankutu prije dvije godine. Došlo se na ideju da se na kulturnom planu okupe Bunjevci koji žive na prostoru nekadašnjeg Bajskog trokuta (Sombor – Baja – Subotica), koji je danas podijeljen državnom granicom između Srbije i Mađarske. Svake godine je neka druga udruga Hrvata Bunjevaca domaćin, a ove je godine ta čast pripala subotičkom HKC-u.

Pokušavamo spojiti razdvojeno bunjevačko narodno i kulturno biće te se ponašati kao da granica ne postoji, rekao je **Denis Lipozenčić** iz HKC-a „Bunjevačko kolo“.

Dugi niz godina postoji suradnja sa sunarodnjacima u Mađarskoj, s njihovim udrugama, istaknuo je predsjednik HKPD-a „Matija Gubec“ iz Tavankuta, **Ladislav Suknović**. *Željeli smo napraviti godišnju manifestaciju pod čijim bi se okriljem svi okupili i da jedne godine to bude u Srbiji, a druge u Mađarskoj. Tako se sada i provodi organizacija. Prve smo godine obišli sve hrvatske bunjevačke udruge duž granice u Mađarskoj kako bismo uvidjeli ima li zainteresiranosti i kapaciteta za ovakvu ideju. Svi su bili oduševljeni, što je za nas bilo ugodno iznenađenje i jak motiv da napravimo ovakav festival. Treća je godina kako se održava, a pokazuje i potencijal širenja u nekim drugim poljima. Naime, neke od hrvatskih udruga u Mađarskoj takoreći nisu niti surađivale, jer nisu imale povoda niti prilike za to. Festival je divna prigoda za voditelje ovih udruga upoznati se i da članovi razmijene iskustva. To će zasigurno izroditi nove projekte koji bi bili korisni za sve*, zaključio je Suknović.

Asimilacija u Mađarskoj

Predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Gari **Martin Kubatov** ističe kako je najveći problem za Hrvate Bunjevce u Mađarskoj asimilacija. *Mladi naraštaji veoma slabo govore hrvatski jezik i bunjevačku ikavicu. Nacionalno mješoviti brakovi su dominantni i već djeca ne govore jezik predaka, na što bismo trebali još više obratiti pozornost. Imamo predmet u školama gdje se izučava hrvatski jezik, ali je to nedovoljno jer od kuće djeca ne donose duh vlastita jezika.*

Selo Gara se nalazi oko 18 kilometara južno od Baje, a od granice je udaljena oko tri kilometra. *Naše je selo tako tronarodno, uz približno po deset posto hrvatskog i njemačkog stanovništva, ostali su Mađari. Organiziramo puno priredaba, a najveća je Bunjevačko prelo, početkom veljače. Imamo i jedinstveno takozvano Muško prelo, kada dolaze samo muškarci. Koliko znam, to nigdje na svijetu ne postoji, a u Ma-*

đarskoj sigurno ne, samo kod nas. Imamo folklornu skupinu s više naraštaja, počevši od mališana iz vrtića i osnovne škole, preko mladeži pa do članova odrasle dobi, zaključuje Kubatov.

Brošura o Dužijanci

Dužijanca – svečanost završetka žetvenih radova naslov je brošure o ovoj subotičkoj manifestaciji koju je objavio organizator, UBH „Dužijanca“ iz Subotice. Brošura je tiskana u 5.000 primjeraka a sadrži informacije na hrvatskom, srpskom, mađarskom i engleskom jeziku. Kao promotivni materijal dijeljena je na manifestacijama Udruge ali i drugim značajnim skupovima.

Vjerujemo da će ova brošurica pomoći boljem upoznavanju i prepoznavanju naše Udruge i naših

manifestacija u projektu „Dužijanca“, priopćili su iz UBH Dužijance, dodajući da je na brošuri naznačena adresa facebook-stranice Udruge, e-mail adresa, kao i kontakt telefon na kojem se mogu dobiti opširnije informacije. Brošuru će dakako i dalje pratiti cjeloviti program manifestacije koja je i do sada redovito tiskana uoči blagdana sv. Marka (25. 4.) kada svake godine blagoslovom žita na parceli određenoj za Takmičenje risara započinje Dužijanca te godine.

Prigodni tekst u brošuri pod naslovom „Pokretni muzej bunjevačkih Hrvata na ulicama Subotice“ napisala je **Nevena Mlinko**. U tekstu, među ostalim, stoji: *Svečanost Dužijanca predstavlja krunu višemjesečnih priprema i realizacije preko trideset različitih programa u mjestima na sjeveru Bačke među kojima je i cjelodnevno Takmičenje risara u Đurđinu... Manifestacija dostiže svoj vrhunac na dan Dužijance zahvalom Bogu u crkvi i svečanom povorkom kroz grad kada pred vašim očima oživljava velebna prošlost. Dužijanca je jedinstveni doživljaj pokretnog muzeja... Prigodni tekst završava pozivom: Budite dio veličanstvene priče o zemlji i zahvalnosti, radu i umjetnosti, povijesti i budućnosti bunjevačkih Hrvata. Dobrodošli u Suboticu na Dužijancu – svetkovinu završetka žetve!*

Brošura je tiskana uz potporu Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu nacionalne manjine – nacionalne zajednice kao i uz potporu tiskare „Rotografika“. Brošura je tiskana u pet tisuća primjeraka na hrvatskom, srpskom, mađarskom i engleskom jeziku. Puni naslov joj je *Dužijanca - svečanost završetka žetvenih radova*.

Brošuricom se željelo mnogima ponuditi prvu informaciju o ovoj drevnoj i dragoj manifestaciji, a dijelit će se besplatno na manifestacijama ali i drugim značajnim skupovima kao promotivni materijal.

Susret senatora

27. 11. 2018. – U prostorijama župe sv. Roka u Subotici, okupili su se na svoj godišnji susret svi senatori, tj. bivši predsjednici Organizacijskoga odbora Dužijance: **Marin Skenderović, Lazo Vojnić Hajduk,**

Grgo Kujundžić, Davor Dulić i sadašnji predsjednik - direktor UBH „Dužijanica“ - **Marinko Piuković** kao i predsjednik Udruge **mons. dr. Andrija Anišić**. Sjetili su se i pokojnog senatora **Vojislava Sekelja**.

Risarski disnotor

UBH „Dužijanica“ je sa svojim članovima i ljudima dobre volje 29. siječnja 2019. po četvrti puta orga-

nizirala Risarski disnotor na Etno salašu u Đurđinu.

U ranim jutarnjim satima krenulo se u Mirgeš kod **Jose Mačkovića**, koji je i ove godine darivao dvije domaće svinje. Nazočni su bili: glavni mesar **Stipan Kujundžić** i pomagači: **Marinko Piuković, Vlatko Vojnić Purčar, Ivan Piuković - Pišta, Martin Gabrić, Tomica Mesaroš, Marinko Kujundžić, Davor Ševčić** i **Matija Tikvicki - tetak Mačo**.

Nakon što je domaćin ugostio nazočne, obavljenog klanja i tranžiranja, ekipa se odvezla u Đurđin na Etno salaš u župnom dvorištu. Ondje su se mesarskim poslovima priključili: **Petar Tikvicki, Ivan Dulić, Zdenko Dulić**

i **Marko Križanović**. Svi koji su radili, za ručak su počašćeni vrućom masnom lepinjom, koje je uz somune kruha ispekla **Jacinta Dulić**, i pečenim jetricama koje je pripravila **Marija Kujundžić**. Nakon objedovanja ekipa je prionula na posao. *Divenice* su *zakuvavali* i *nadivali*: **Stipan Kujundžić, Marinko Kujundžić, Martin Gabrić, Davor Ševčić, Vlatko Vojnić Purčar** i **Matija Tikvicki**. Mast je topio **Željko Pančić**, a *žmare* su cijedile **Marija Kujundžić** i **Joca Vuković**. Pomoć oko dodatnih poslova, pranja suđa i pospremanja oko *disnotora* su bile: **Krista Očanović, Joca Vukov, Etuška Gabrić** i **Ivana Vukov**. Paprikaš je kuhao, peč žario i *krumpiraču* pekao **vlč. Dražen Dulić**. Dvoranu za objedovanje su priredile, posluživale hranom i pospremile: **Slavica Prčić, Zora Vukov, Eržika Horvacki** i **Suzana Matković**. *Fanke* je pekla **Katica Savanović** iz Đurđina. Za *užnu* su servirani: *disnotorski paprikaš, žmare, krumpirača* i *vrući fanci*. Za potrebe *Takmičenja risara* ostavljeno je četiri pole slanine, jedna šunka, *divenice* i mast za natjecanje u kuhanju *tarane*. Slaninu će soliti i *divenice* dimiti: **Vlatko Vojnić Purčar**. Ove godine se pozivu na druženje odazvao poprilični broj pozvanih gostiju (popis u prilogu), koji su i na ovaj način podržali rad Udruge. Za dobru atmosferu pobrinuo se tamburaški orkestar „Ruže“. Druženje završeno oko 18 sati.

Gosti na Risarakom disnotoru 2019.

Mihael Tomšić, konzul prvog razreda konzulata R. Hrvatske u Subotici

Hrvoje Vuković, konzul prvog razreda konzulata R. Hrvatske u Subotici

Srđan Samardžić, član Gradskog vijeća zadužen za područje turizma, investicija i međunarodne suradnje

László Horváth, protokol grada Subotice

Darko Sarić Lukendić, član IO HNV-a zadužen za kulturu

Mons. dr. Andrija Anišić, predsjednik UBH „Dužijanica“

Ljiljana Dulić, dopredsjednica UBH „Dužijanica“

Marinko Piuković, direktor UBH „Dužijanica“

Marija Kujundžić, članica Organizacijskog odbora UBH „Dužijanica“

Miroslav Kujundžić, član Organizacijskog odbora UBH „Dužijanica“

Lazo Vojnić Hajduk, senator UBH „Dužijanica“

Grgo Kujundžić, senator UBH „Dužijanica“

Vlč. Dražen Dulić, župnik u Đurđinu

Jozefa Skenderović

Grgo Piuković

Marko Križanović, bandaš Dužijance 2018.

Bojan Baraković

Gabriel Kujundžić

Marko Kujundžić

Saša Vojnić Hajduk

Tanja Dulić

Mario Dulić

Marinko Prčić

Dr. Tomislav Stantić

Okupljanje bandaša i bandašica s Verušića

Potaknuti dojmovima veličanstvene proslave Dužijance u Zagrebu, bandaši i bandašice Mjesne zajednice Verušić, odlučili su se 18. siječnja 2019. okupiti i na taj način još jednom predstaviti i promicati među pukom ovaj događaj i slavljenje Dužijance općenito, potpomognuti Udrugom bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“.

Naime, u povijesti slavljenja Dužijance, svetkovine završetka žetve koja se u Subotici slavi već više od 100 godina, 2018. će ostati zapisana velikim slovima. Te godine slavilo se više jubileja, 50 godina tzv. „Gradske“ Dužijance, te 25 godina zajedničkog slavljenja Crkve i Grada. Ujedno, potaknuti tim obljetnicama, Dužijanica je po prvi puta proslavljena izvan svog izvornog kraja, u Zagrebu od 17. do 19. kolovoza 2018. godine.

Organizatori su u „verušičke bandaše i bandašice“ svrstali one koji su rodom s Verušića ili sada žive na području te Mjesne zajednice, a bili su katedralni bandaša ili bandašica. Takvih je ukupno dvadeset i pet.

Tom prigodom 18. siječnja je u prostorijama Mjesne zajednice Verušić priređena izložba fotografija i projekcija filmova „Dužijanica“ redatelja **Branka Ištvančića** u produkciji HRT-a te „Dužijanica u Zagrebu“ **Zvonimira Sudarevića**. Nazočni su iste večeri mogli pogledati još dva kratka Zvonimirova filma: „Ris“ i „Bunjevačko veliko ruvo“. Poslije prikazivanja filmova okupljeni Verušićani i njihovi gosti zadržali su se dugo u oživljavanju uspomena i ugodnom druženju. Nazočnima se obratio i **vlač. Ivica Ivanković Radak**, koji je istaknuo da je organizacija manifestacije „Dužijanica u Zagrebu“ bila naporna ali je uspjela zato što smo svi zajedno radili. Iz toga zajedništva rodili su se mnogi dobri plodovi pa se tako rodila i ideja o toj promociji Dužijance „med' narodom“ na Verušiću.

Dva dana kasnije, 20. siječnja, u kapeli sv. Lepolda Mandića na Verušiću, u vrijeme kada se zajednica ondje redovito okuplja, slavljena je sveta misa na kojoj su se okupili svi verušički bandaši i bandašice i njihove obitelji. Euharistijsko slavlje je predvodio domaći sin, **vlač. dr. sc.**

vlač. dr. sc. Marinkom Stantićem i **mons. dr. sc. Andrijom Anišićem**, predsjednikom UBH „Dužijanca“. On je održao i prigodnu propovijed. Na kraju mise župnik Marinko Stantić zahvalio je organizatorima toga lijepog slavlja koje je Dan Gospodnji na Verušiću te nedjelje učinilo posebnim i za pamćenje.

Slavlje je nastavljeno svečanim ručkom u dvorani Mjesne zajednice „Verušić“. Ondje je sve sudionike slavlja u ime organizatora pozdravio **Ljubomir Mesaroš** još jednom podsjećajući na *Dužijancu u Zagrebu* i ideju organiziranja toga događaja na Verušiću te je predstavio članove Organizacijskog odbora „bandaši i bandašice“ s Verušića među kojima su bili **Radoslav Peić Gavran**, **Jakov Ivanković Radak** i brojni drugih. Organiziranje te manifestacije pomogao je i Odjel „bandaši i bandašice“ pri UBH „Dužijanica“ kao i sama Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“. Ljubomir je zahvalio i čelnicima MZ „Verušić“ **Martinu Gabriću** i **Ivici Korponaiću**, koji su omogućili dva dana slavlja u prostorijama Mjesne zajednice. Osobito je zahvalio Zvonimiru Sudareviću koji je omogućio gledanje filmova te svojom kamerom zabilježio to dvodnevno slavlje kao i **Klari Dujak** koja je sve fotografirala.

Organizatori su za taj događaj objavili i posebnu brošuricu s fotografijama svih bandaša i bandašica koji su bili nositelji proslave Dužijance u katedrali – bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici. Svi oni su, ili rodom s današnjeg područja, ili danas žive na području Mjesne zajednice Verušić.

Dužijanica na Sajmu turizma u Beogradu

22. 02. 2019. – Na beogradskom Sajmu turizma, u okviru štanda Turističke zajednice grada Subotice, Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“ predstavila je svoju udrugu i svoje manifestacije.

Prema izjavi direktora Udruge, **Marinka Piukovića**, štand Dužijance je bio najposjećeniji i najprivlačniji zbog nošnji, filmova o Risu i Dužijanci i naravno zbog ponude „risarskog ručka“ i „risarske rakije“. Domaći kruh ispekla je **Ruža Juhas** a kiselnu je pripremila **Marija Kujundžić**. Na štandu su dopredsjednica **Ljiljana Dulić** i direktor **Marinko Piuković** govorili o manifestacijama iz programa Dužijance i davali izjave novinarima. U ulozi bandaša bio je **Marko Križanović**, bandašice **Matea Milojević**, koji su bili odjeveni u svečano ruho kao bandaši bandašica i imali su krunu

od slame koju su predstavili. U risarskoj nošnji kao risarski par bili su **Stipan** i **Marija Kujundžić**, a djevojke u sefirima okićene perlicama od slame **Dunja Šimić** i **Katarina Piuković** posluživale su posjetitelje ispred štanda.

Godišnja skupština UBH „Dužijanica“

U utorak, 25. ožujka 2019. godine, u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Roka u Subotici, održana je redovita godišnja skupština UBH „Dužijanica“. Osim programa rada za ovu godinu, ovom je prigodom, među ostalim, predstavljeno izvješće o radu u 2018. te obavljen prijam novih članova.

Kupnja njive u Đurđinu, formiranje liste „Velikani Dužijance“, izložba novošivenog starog bunjevačkog ruva, Milenijsko fotografiranje – neki su od brojnih planova Udruge bunjevačkih Hrvata Dužijanica iznesenih na njoj redovitoj sjednici Skupštine.

Ovogodišnji planovi

Svake se godine na redovitoj sjednici Skupštine UBH „Dužijanica“, među ostalim, predlaže plan programa Dužijance – najveće žetvene manifestacije bunjevačkih Hrvata, koji se sastoji od izvedbenog dijela ove svečanosti, raznih događanja u Đurđinu, radionica, izdavanja Revije „Dužijanica“ i drugih aktivnosti. Od ovogodišnjih planova, direktor UBH Dužijanica **Marinko Piuković** je u razgovoru za tjednik „Hrvatska riječ“ istaknuo sljedeće: *Plan nam je ove godine (2019., op. ur.), među ostalim, predstaviti knjigu Nace Zelića, jednog od organizatora prvih žetvenih manifestacija, Javna proslava Dužijance od 1968. do 1971., koja je spremna za tiskanje. Želimo i dalje nastaviti s*

radionicama u kuhanju tarane i potaknuti mlade žene da ju nauče pripremiti, a tu je i radionica u košenju s obzirom na to da više nemamo starih risara koji su to nekada radili, pa da bismo imali natjecatelje za Takmičenje risara moramo obučiti mlade generacije. Jedan od planova je i osiguravanje financijskih sredstava za kupnju njive (oko jednog jutra zemlje), čime bismo stekli uvjet za sudjelovanje u raznim IPA projektima. Također, želimo sastaviti listu „Velikani Dužijance“, ljudi koji su u proteklih više od jednog stoljeća dali svoj doprinos u njezinom održavanju. Novina ove godine bit će revija novošivenog bunjevačkog ruva, kojom želimo promovirati bunjevačku nošnju koja je šivena u proteklih 20 godina. Budući da je stara nošnja u veoma lošem stanju, ovom izložbom želimo potaknuti krojačice da šiju novu. Plan nam je i da se napravi milenijska fotografija, i to na prijedlog Šime Strikomana, koji je u milenijskoj godini fotografirao prvu fotografiju ovakvog tipa i svoj rad autorizirao. Naime, njegova je ideja da snimi ovakvu fotografiju sa simbolom risara s potpisom Dužijanca, veličine oko 50x50m, koji bi formiralo oko 500 ljudi. Oni bi se okupili na njivi u Đurđinu, na strnjiki, nakon održavanja Takmičenja risara, kada se sve raspremi, i on bi ih svojom specijalnom opremom fotografirao s visine od oko 30-40 metara. Naš je zadatak najprije osigurati financijska sredstva za taj pothvat, a potom i sudionike. Inače, neke od njegovih milenijskih fotografija su one nogometaša Luke Modrića te simbol splitskog Hajduka.

Godina 2018. u znaku Dužijance u Zagrebu

Izvešće o radu UBH „Dužijanca“ za 2018. na Skupštini je predstavio predsjednik Udruge **mons. dr. Andrija Anišić**, izdvojivši što je to po čemu se prošla, 2018. godina, kada je održavanje Dužijance u pitanju, posebno izdvajala u odnosu na prethodne. Godina 2018. kao godina jubileja – 50 godina Takmičenja risara, 50 godina gradske i 25 godina od objedinjavanja gradske i crkvene Dužijance - doista je bila predivna i vrlo naporna. Svakako želim izdvojiti Svečanu akademiju putem koje smo, dodjelom zahvalnica, plaketa i statua risara, pokušali zahvaliti onima koji su u proteklom razdoblju dali svoj doprinos i za opstanak i za napredak Dužijance. Ono što bih još istaknuo jest da je generalni pokrovitelj prošlogodišnje manifestacije bila pokrajinska Vlada koja je dala značajna sredstva za njeno održavanje, kao i da je predsjednik Republike poslao svog izaslanika na Takmičenje risara. A ono što je događaj iznad svih događaja, to je Dužijanca u Zagrebu, koju nismo mogli ni sanjati. Ona se dogodila na poticaj gospođe Nevenke Fabijan, koja inače živi u Zagrebu a rodom je iz Subotice, u jednom neformalnom razgovoru s Marinkom Piukovićem. Kada smo tu ideju

prenijeli predstavnicima Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, oni su je svesrdno podržali. Vezano za ovaj događaj, istaknuo bih još veliku medijsku potporu HRT-a, kao i dokumentarni film „Dužijanca“, redatelja Branka Ištvančića. U Subotici je održano 108 dužijanca i nikada nismo bili tako zapaženi i dobili tako pozitivne ocjene kao što se to dogodilo nakon što je ova naša manifestacija održana u Zagrebu i kada su nas prepoznali tzv. turistički pisci. Na taj način smo i predloženi za prestižnu turističku nagradu „Golden Interstas“ koju smo na koncu i dobili, zaključio je Anišić.

Na redovitoj sjednici Skupštine u UBH „Dužijanca“ su primljeni novi članovi, a to su mladomisnik **vlač. Dražen Skenderović**, đakon **Luka Poljak**, **Stipan Gršić** i **Zvonimir Sudarević**. Skupa s njima, udruga trenutačno broji 65 članova.

Na samom kraju prikazan je kratkometražni dokumentarni film Zvonimira Sudarevića o proslavi Dužijance u glavnom gradu Hrvatske.

Geodetska mjerenja u Đurđinu

Tijekom ožujka procijenjeno je stvarno stanje i napravljeno pravo mrginje na zemlji na kojoj se održava Takmičenje risara i na kojoj se planira ostvariti veliki, razvojni projekt Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“.

Bit će to jedinstveni „Risarski salaš“ u kojem će se živjeti i raditi salašarski. Bit će to početak seoskog turizma u Đurđinu i još puno toga lijepoga i zanimljivoga. Također su izvršena mjerenja na prostoru na kojemu se nalazi crkva sv. Josipa Radnika i Etno salaš, hangar za stare strojeve. Na tom prostoru planira se raditi puno toga lijepoga i dobrog... Traži se pomoć za izradu projektne dokumentacije. Očekujemo potporu R. Hrvatske, tuzemnih hrvatskih institucija, Grada Subotice te pojedinaca kojima je stalo do napretka sela Đurđin; onih koji vole seoski turizam, salaše i sve naše običaje.

Predstavljanje knjige Laze Vojnića Hajduka „Dužijanca s nama i u nama“

Knjiga „Dužijanca s nama i u nama“ autora Laze Vojnića Hajduka predstavljena je 4. travnja u Čitaonice Gradske knjižnice u Subotici.

O knjizi su govorili **mons. dr. Andrija Anišić**, u ime nakladnika – Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, **Zlatko Romić**, novinar i publicist te sam autor knjige.

Voditeljica večeri bila je **Ljiljana Dulić**, dopredsjednica UBH „Dužijanca“.

Govor mons. dr. Andrije Anišića na predstavljanju knjige

Večeras smo se okupili predstaviti još jedan lijepi plod prošlogodišnje jubilejske Dužijance. To je knjiga Laze Vojnića Hajduka „Dužijanca s nama i u nama“. Iz tehničkih razloga nije izišla koncem prošle godine, nego početkom ove. Ipak, je svrstavamo u 2018. godinu jer izvrsno zaokružuje sve ono čega smo se u protekloj godini jubileja sjećali, o čemu smo govorili i

pisali; sve ono što smo čuli i gledali a najviše sve ono što smo zahvalnim srcem i s ponosom slavili.

U predgovoru ove knjige, u riječi nakladnika, sažeo sam sve ono lijepo i dobro što je Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ u godini jubileja organizirala kao i sve ono lijepo i dobro što smo doživjeli, mislim tu i na nagrade, priznanja i pohvale koje smo primili. Ipak, to sada neću ovdje pročitati, jer vjerujem da nam je svima sve još u svježem sjećanju, a moći ćete pročitati to i u knjizi. Na početku nekoliko podataka o ovoj knjizi. Knjigu je napisao i uredio Lazo Vojnić Hajduk. Redakturu i korekturu je načinio Zvonimir Perušić. Fotografije objavljene u knjizi prikupili su Marinko Piuković, Ljudevit Vujković Lamić i autor. Dizajn naslovnice izradila je Jelena Ademi. Knjiga ima 194 stranice a tiskana je u Rotografici u Subotici u 300 primjeraka. Tiskanje knjige pomogli su Rotografika – Subotica i d.o.o. Salaš 024 – Subotica.

Pred sam svršetak Godine jubileja dovršena je

ova Lazina knjiga. Lazu svi dobro poznajemo. Od svega onoga što piše u njegovoj biografiji, na kraju ove knjige, ističem da je Lazo jedini od pojedinaca dobitnik statue risara, koju mu je Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ na Svečanoj akademiji u povodu jubileja Dužijance dodijelila prošle godine uz obrazloženje: *Za neprocjenjiv doprinos u organiziranju i napretku Dužijance*. On je, smijemo slobodno reći, doista dao neprocjenjivi doprinos našoj Dužijanci i zato nam je drago što imamo danas u rukama njegovu knjigu „Dužijanca s nama i u nama“, koja iznosi na vidjelo dio toga blaga.

Njegova knjiga jest još jedan dragocjeni rudnik podataka o Dužijanci iz kojega će, vjerujemo, budući naraštaji crpiti podatke za svoja istraživanja, za svoje uratke o Dužijanci i njezinim bogatim sadržajima, ali i dobiti nadahnuća za nove i svoje doprinose za opstanak, organiziranje i napredak naše Dužijance. U ovoj knjizi nalaze se plodovi Lazina istraživanja, njegovih promišljanja, a najviše je plodova njegova osobnog i timskog rada za napredak Dužijance. Svi koji poznajemo Lazu i svi koji smo zajedno s njim radili i radimo u Dužijanci, lako ćemo prepoznati ono što je stvarno njegovo u ovoj knjizi. To je već duboko utkano u sve ono što Dužijanca danas jest. Premda su neki imali, a možda i danas imaju, drugačije mišljenje i stavove o nekim segmentima Dužijance, ipak će svatko dobro namjeran morati priznati da je njegov rad dragocjen, prepoznatljiv i ugrađen u našu Dužijancu.

O Dužijanci je puno toga rečeno i pisano. Objavljeni su brojni članci i publikacije kao i nekoliko knjiga. Snimljeni dokumentarni filmovi. Sve je to vrijedno i dragocjeno. No, ova knjiga je ipak u nečemu posebna. Posebna je jer na studiozni način bilježi sve relevantne činjenice iz povijesti Dužijance počevši od one obiteljske pa sve do ove najnovije koju

organizira UBH „Dužijanca“. Osobita vrijednost ove knjige je i u tome što je pisana „iz iskustva“ te se može reći da ju je pisao svjedok mnogih događaja koji su u njoj opisani.

Drago mi je što je naša Udruga, uz pomoć dobročinitelja, smogla snage objaviti ovakvu jednu knjigu koja će svim prijateljima Dužijance osvijetliti njezinu prošlost i biti putokaz u njenu budućnost, jer se samo ono što se dobro poznaje može pravo voljeti i poštivati.

Lazo, hvala Ti na ovom daru našoj Udruzi, svim prijateljima Dužijance i svim bunjevačkim Hrvatima kojima je Dužijanca prirasla srcu.

Izlaganje Zlatka Romića na predstavljanju knjige

Kao što je većini ovdje prisutnih poznato, veliki dio života, a osobito posljednjih četvrt stoljeća, ime Laze Vojnić Hajduka neraskidivo je vezano uz Dužijancu. Stoga, naravno, nije čudno što je večeras pred nama njegova nova knjiga, čiji naslov možda i na najiskreniji način opisuje zajedničku ljubav prema ovom običaju-manifestaciji: „Dužijanca – s nama i u nama“. Jer, kako je i sam običaj, neznano točno ni kad ni na kom salašu, nastao iz ljubavi prema zemlji i Nebu, tako je i ova knjiga nastala iz ljubavi prema tom običaju za kojeg autor već u uvodnim napomenama tvrdi kako je „središnja točka kulturnog i duhovnog života bunjevačkih Hrvata“. Stavimo li na stranu onu poznatu o ukusima i o raspravljanju, teško je doista prisjetiti se nekog običaja s tolikom tradicijom i snagom među bunjevačkim Hrvatima kao što je to Dužijanca. Po osobnom uvjerenju, a vjerujem da nisam jedini koji to mišljenje dijeli s Lazom, nečega sličnog nema. Ne samo među bunjevačkim Hrvatima nego ni u svijetu.

NOVA KNJIGA O DUŽIJANCI

Prvo što pada u oči u ovoj knjizi je njen jak autor-ski pečat, koji se nameće u vidu vlastitih stajališta i impresija o Dužijanci, utemeljenih, naravno, na činjenicama od njezinih početaka do današnjih dana. Taj i takav pristup pisanja čitatelja ne informira samo o najznačajnijim događajima o ovom višestoljetnom običaju već ga nuka i na razmišljanje o izrečenom, otvarajući na taj način mogućnost i za širi kulturološki dijalog, raspravu i polemiku, forme toliko deficitarne ovom društvu. *Što se više današnji čovjek poziva na tradiciju koja je vrlo često svedena na puki banalizam (tradicionalnim se proglašavaju i običaji stari tek godinu dana ili dvije i bez ukorijenjenosti u narodu), čovjek dakle sve više gubi osjećaj za smisao, a istinske duhovne vrijednosti zamijenjene su senzacionalizmom, subjektivnim racionalizmom, egoizmom, a nerijetko i fanatizmom.* Već ovaj stav, izrečen na samom početku knjige, jedan je od boljih primjera koji bi mogao biti povod za ozbiljnu temu u medijima, za tribine, pa i za neku novu knjigu s radnim naslovom, recimo: „Instant tradicija, novi običaj ovoga društva“. Sjetite se i sami koliko ste do sada puta čuli, ponajprije zahvaljujući organizatorima i mojim lakomislenim kolegama novinarima, da uoči početka neke manifestacije već sljedeće godine žele da ona „preraste u tradicionalnu“. Pa u Engleskoj, primjerice, svaki događaj koji nema 100 godina ne može ni primirisati tradicionalnom!

Ma s koliko ljubavi o Dužijanci pisao, ima kod Laze Vojnića Hajduka i podosta kritika na njen račun, a koje se, ovisno o temi, protežu diljem cijele knjige. Kao bolji primjeri za ovo, a to se nekako i nadovezuje na prethodnu tvrdnju o „tradiciji“, može poslužiti i njegov negativni stav o kratkotrajnom uspješnom „povašarenju“ Dužijance, napose koncem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća. Ovo razdoblje, kojem je i sam bio svjedok, s pravom je dobilo posebno mjesto u knjizi, jer riječ je ipak o jednom od jubileja koji su prošle godine bili obilježeni. Ono, pak, što je drugačije u odnosu na očekivani faktografski pristup, kakav se i inače najčešće rabi u publikacijama ovakve vrste, je sam autorov prilaz ovom pitanju. Uz dužno poštovanje i zasluženno vrednovanje organizatora Dužijance s konca šezdesetih i početka sedamdesetih, Lazo Vojnić Hajduk ne samo da postavlja pitanje vjerodostojnosti njenog imena, a samim tim i njene suštine, nego i daje odgovor kako „bez čina zahvale Bogu nema Dužijance kao tradicionalnog kontinuiranog običaja pri završetku žetve kod bunjevačkih Hrvata“. Pa ipak, sjećaju se neki još tih vremena, i to mnogi vjerujem i sa sjetom, Dužijanca prije pedesetak godina ponovno je dobila svoj javni oblik i uz potporu ne samo ondašnjih rukovodećih struktura nego i građana Subotice, što se najbolje očitovalo njihovim prisustvom na ulicama i u središtu grada.

Jedan od najjačih stavova koji u knjizi potiče na razmišljanje, dijalog i raspravu, a iz koga će u kasnijim redcima uslijediti i neskrivena kritika na račun vodećih institucija unutar ovdašnje hrvatske zajednice, svakako je onaj o uplitanju politike u kulturu. *Tko misli da će politikom održati Dužijancu i njeno nacionalno bogatstvo, na pogrešnom je putu*, kaže autor na početku poglavlja o 1993., godini kada je postao predsjednik Organizacijskog odbora ove manifestacije. Uz navođenje događaja vezanih za ulogu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, kasnije i Hrvatskog nacionalnog vijeća, pa opet DSHV-a, autor na jednom mjestu ističe kako je Dužijanca u sadašnjem obliku, negdje na svojim počecima, imala veću potporu od tada vladajuće Demokratske zajednice vojvođanskih Mađara, kasnije Saveza vojvođanskih Mađara, nego li od političkih predstavnika hrvatske zajednice. Pravo pitanje, kojem ovaj stav u knjizi može poslužiti samo kao povod za temu u medijima, tribine ili pak novu knjigu, svakako je ono „treba li se politika miješati u kulturu“, odnosno koje bi trebalo biti njeno realno mjesto u tom odnosu? Svakodnevno iskustvo, i to vjerujem ne samo mene osobno i to ne samo u kulturi, potvrđuje nam da se politika izvan svake mjere, poput reklame za margarin, „miješa u sve“, i to samo na temelju obogaćene sile i osiromašenog znanja. Osobno smatram kako je trajna šteta za kulturu što politika, odnosno političari, i to zbog pomućene svijesti o vlastitoj ulozi i veličini ovo nikako ne shvaćaju, jer se isto ponavlja sa svakom smjenom vlasti. O dijelu koji sam spomenuo u vezi s DSHV-om i HNV-om ne bih dulje bar iz dva razloga: većina vas zacijelo je bolje od mene upućena u detalje ovog problema, a, uostalom, i nije red da se knjiga prepričava. Tko će ju kasnije čitati ako je sve već poznato?

Kako ne bi ispalo da Lazina knjiga predstavlja samo listu kritika, skupljenih desetljećima i objavljenih za ovu priliku, recimo da u njoj ima i, što bi se nekoć reklo, „konstruktivnih prijedloga“. Pođimo, za početak, od jednog koji se tiče kritike na izostanak kritike. Ustvrdivši kako je Dužijanca najvećim svojim dijelom neistražena „kulturno-etno običajna praksa“ autor u nastavku kaže kako kod bunjevačkih Hrvata, „školovanih kritika iz pera povjesničara umjetnosti o umjetnosti općenito, posebno o Dužijanci, ne postoji“. Već iz ovoga se lako da nazrijeti i autorov zaključak-prijedlog, a koji glasi: *Zajednica konačno treba otvoriti prostor za školovanje mladih ljudi, buduće teoretičare, kritičare i povjesničare kulture, što bi trebao biti jedan od resursa za valorizaciju kulturnog stvaralaštva u manjinskoj zajednici bunjevačkih Hrvata*. Prijedlog je, dakle, dan, a o njegovu sadržaju, kao i kada je riječ o drugim stajalištima u knjizi, svakako vrijedi razmisliti i na temelju toga donijeti zaključak.

Ono što je mnogo manje prijeporno u ovoj knjizi i oko čega će se većina načelno složiti svakako je već poznati prijedlog Udruge bunjevačkih Hrvata o potrebi osuvremenjivanja Dužijance, njenoj većoj prisutnosti u javnosti ove države i regije, odnosno privlačenju većeg broja gostiju, napose onih sa strane. Prije nekoliko godina predstavljen projekt o potrebi kupovine parcele i objekta koji bi u perspektivi prerasli u multifunkcionalan ovdašnjoj javnosti je također poznat, ali Udruga bunjevačkih Hrvata, kao nevladina organizacija koja organizira Dužijancu, svakako nije jedina koja bi se ovim pitanjem trebala, a objektivno niti mogla, baviti. E, tu bi se – a ne u razne odbore ili organizaciju – i mogla, a još više i trebala umiješati politika, i to ponajprije financijski i logistički, jer upravo politika ima tu moć, a riječ je o općem dobru koje služi na ponos kako grada, tako i regije i države, uključujući i matičnu.

Osim jakog autorskog pečata, „Dužijanca – s nama i u nama“ ima i onaj prijeko potrebni, dokumentarni dio. To se osobito odnosi na poglavlje koje se tiče 1993., dakle na vrijeme kada je objedinjen svjetovni i duhovni dio ove manifestacije, ali se i u ranijim i u kasnijim dijelovima knjige može naći značajni dio dokumenata, bilo da je riječ o ulozi *Katoličkog divojačkog društva* na počecima javne proslave Dužijance 1911. ili pak javnosti nepoznatog očitovanja Antuna Kopilovića Šogora o zabrani osnutka Matice hrvatske u Subotici i namjesto nje formiranja Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva, kasnije KUD-a, „Bunjevačko kolo“ 1969. Za sve ovo Lazo Vojnić Hajduk poslužio se sa šezdesetak tekstova, koje je objavilo tridesetak autora u različitim knjigama, časopisima, revijama, godišnjacima, novinama ili pak rukopisima. Treba također istaknuti kako je jedan dio u knjizi autor iskoristio, manje zbog faktografije a mnogo više iz čiste ljudskosti, da se zahvali osobama koje su zajedno s njim godinama radili u organizaciji novog, objedinjenog oblika proslave Dužijance. Upravo ti ljudi, i to svaki od njih poimenice, za Dužijancu znače i vrijede mnogo više od velikog rakaša političara koji su prodefilirali kroz nju ili su u njoj, što je još gore, namjeravali biti neposredni, a nesposobni sudionici.

Konačno, recimo u zaključku i to da ako je netko imao pravo napisati ovakvu knjigu o Dužijanci, onda je to upravo Lazo Vojnić Hajduk, jer ne samo da je po funkciji bio na čelu dobro organizirane povorke više od jednog desetljeća nego su njegova iskustva poslužila i njegovim nasljednicima da već utabanim stazama nastave ono što je prije više od četvrt stoljeća započeto. Sve ostalo podložno je dijalogu za što je i sam autor, a ne vjerujem da je to bilo slučajno, otvorio širok prostor.

UBH „Dužijanca“ nagrada Zlatni Interstas

„Zaplovili“ u međunarodne turističke vode

Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“ iz Subotice dobila je međunarodnu turističku nagradu *Zlatni Interstas 2018.* na 25. međunarodnoj smotri turizma, filma, krajobraza *Interstas* koja je održana u Solinu. Predstavicima Udruge nagrada je uručena 9. studenog 2018. na svečanosti u solinskom hotelu *President*. U izaslanstvu Udruge koja je nazočila dodjeli nagrade bili su: predsjednik **mons. dr. Andrija Anišić**, dopredsjednica **Ljiljana Dulić** te članovi: **Stipan Kujundžić**, **Marija Kujundžić**, **Marko Križanović** i **Ana Ivanković Radak**. Nagradu su im uručili predsjednik Uprave manifestacije **Vojko Pleština** i gradonačelnik Solina **Dalibor Ninčević**.

Nagradu *Zlatni Interstas 2018.* dobilo je 11 laurea-
ta među kojima i UBH „Dužijanca“. *Dužijanca*, koja se ove godine predstavila i u Zagrebu, nagradu je dobila za, kako u obrazloženju stoji, briljantnu prezentaciju duhovno-religiozne i folklorno-kulturne turističke manifestacije bunjevačkih Hrvata. U samoj Odluci o dodjeli nagrade stoji i sljedeće obrazloženje: „Ovim jedinstvenim projektom, o. g. 108. po redu, brižno se čuva i njeguje vlastiti identitet, starinski običaji, bogatstvo povijesnih, tradicijskih, religioznih, kulturnih vrijednosti, prenoseći ih novim naraštajima. Sjajno povezujući prošlost i sadašnjost sa suvremenosti, ocjena je da time *Dužijanca* snažno pridonosi izvornosti i u doprinosu razvoja kulturnog turizma, kako grada Subotice, cijele Bačke, tako i znatno šire“.

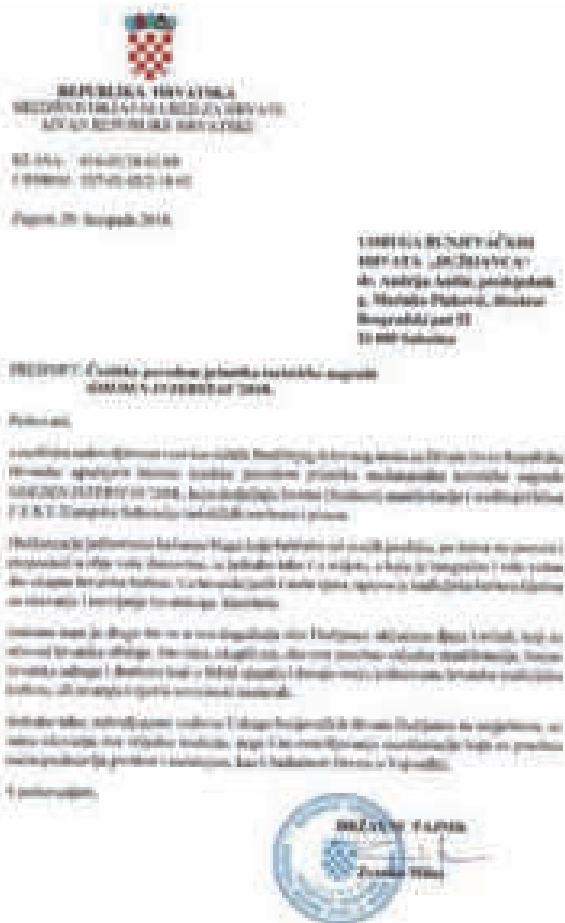

Međunarodno povjerenstvo

Za nagradu *Interstas*, *Dužijancu* je predložilo Međunarodno povjerenstvo turističkih novinara i pisaca. Predložen je ukupno 141 individualni i kolektivni kandidat iz 29 zemalja svijeta, nominirano ih je 57 za neku od nagrada, a odabrano 35 laureata iz pet različitih kategorija, iz ukupno 9 zemalja. Svih 35 laureata, kako stoji u obrazloženju, zavrijedilo je do-

djelu uglednih međunarodnih priznanja jer su svojim turističkim programima, ponudom i prezentacijom, stručnim, znanstvenim projektima te aktivnim doprinosom kroz kulturu i sport bili u funkciji promicanja i unaprjeđenja turizma.

Nagrađen i dokumentarac

U sklopu *Interstasa*, održan je i 21. međunarodni festival turističkog filma, a među nagrađenima našao se i dokumentarni film redatelja **Branka Ištvančića** *Dužijančanin*. *Dužijančanin* je nagrađena za najbolji film festivala do 60 minuta u filmskom prikazu tradicijskih običaja kulture življenja. Nagradu su primili jedni od glavnih aktera u filmu, ujedno i članovi UBH-a – Ana Ivanković Radak i Stipan Kujundžić.

Inače, za najbolji turistički film na festival se prijavilo ukupno 307 filmova iz 83 zemlje. Za nagradu je bilo nominirano 107 filmova. Međunarodni žiri nagradio je 22 autora filmova ili producenata iz 14 zemalja svijeta.

Ponosni na priznanje

Manifestacija *Interstas* u Solinu respektabilni je međunarodni faktor u ocjenjivanju pojedinaca i instituci-

ja za njihov doprinos turizmu, time i njihov ulazak u međunarodni klub zaslužnih u toj sferi, navodi se u priopćenju UBH „Dužijančanin“ kojega potpisuje predsjednik Udruge mons. dr. Andrija Anišić.

„Svi u našoj Udruzi kao i mnogi prijatelji *Dužijance* ponose se ovim velikim priznanjem koje nam omogućava da svojom manifestacijom zaplovimo i u međunarodne vode, jer smo ovim primljeni u Međunarodni klub zaslužnih za turizam. Ovo priznanje nam je tim draže budući da mi u Udruzi ističemo da je naša manifestacija prije svega zahvala Bogu i pohvala čovjeku i njegovu radu, a tek onda turistička atrakcija. Drago nam je što nas je zapazio netko iz Međunarodnog povjerenstva turističkih pisaca i novinara i dao nam tako visoku ocjenu uz tako divno obrazloženje. Uvjereni smo da će ovo priznanje odjeknuti pozitivno i u našoj zemlji i biti poticaj nekoj turističkoj organizaciji da *Dužijanču* uvrsti u turističku ponudu ne samo na domaćim turističkim forumima nego i na međunarodnim te tako u naš grad privući brojne turiste iz naše zemlje, iz okolnih zemalja ali i iz Europe i svijeta. S ponosom ističemo da je naše izaslanstvo bilo posebno zapaženo u Solinu budući da smo ondje predstavili bandaša i bandašicu i jedan risarski par kao i krunu ovogodišnje subotičke *Dužijance*. Bila nam je velika čast biti u društvu tolikih uglednih gostiju Hrvatske i svijeta iz područja kulture, umjetnosti, sporta, turiz-

ma, novinarstva, politike... Premda smo, iz financijskih razloga, sudjelovali samo na završnoj manifestaciji i dodjeli nagrada, ipak smo uspostavili kontakte s nekim značajnim osobama s kojima bismo u budućnosti mogli ostvariti suradnju“, navodi Anišić.

Predstavnici UBH-a uručili su prigodne darove Vojku Pleštini, Daliboru Ninčeviću i splitsko-dalmatinskom županu **Blaženku Bobanu** te ih ujedno pozvali u Suboticu, na „Dužijancu 2019.“. Također, svim sudionicima završne ceremonije podijelili su brošuru o *Dužijanci*, a prigodne darove uručili su i drugim ondje prisutnim gostima i visokim uzvanicama.

Kao jedinstvena manifestacija u domeni turizma, turističkog filma i krajobraza, *Interstas 2018.* održan je pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović**.

Nagrada filmu *Dužijanca*

Odlukom Međunarodnog žirija 21. Međunarodnog festivala turističkog filma – ITF/CRO emisija pučke i predajne kulture PO Kultura HRT-a/dokumentarni film *Dužijanca* (integralna verzija), proglašen je za najbolji film festivala u kategoriji do 60 minuta. Diploma 21. ITF/CRO '2018 uručena je u okviru ceremonije završne večeri priredbe, u Solinu, 9. studenog 2018.

„Za bačke Hrvate, *Dužijanca*, žetvena svečanost, ima veliku važnost. Mnoga mjesta u Bačkoj u kojima žive bunjevački Hrvati imaju svoje lokalne dužijance, no ipak, najsvečanija je ona koja se uoči blagdana Velike Gospe, polovicom kolovoza, održava u Subotici. Glavni su likovi tog događaja i, možemo slobodno reći, najvažnije osobe tih dana u gradu – bandaš i bandašica. Prilika za to pruži im se samo jednom u životu, a i to ne baš svakome – kandidata je uvijek više...“, navodi se u obrazloženju.

Film *Dužijanca* premijerno je emitiran u programu HTV-a u dva dijela, 2. i 9. kolovoza 2018. godine, a napravili su ga: redatelj **Branko Ištvančić**, scenaristi Branko Ištvančić i **Aleksej Pavlovsky** (koji je i autor teksta), suradnik **Marinko Piuković**, glavni snimatelj **Ivan Kovač**, snimatelji **Dražen Lipka**, **Ivan Brezovec**, **Damjan Petrović**, novije arhivske materijale snimili su **Zvonimir Sudarević** i **Marin Piuković**, snimatelji tona **Mladen Šiklić**, **Krunoslav Ljubanović**, rasvjeta **Ljudevit Fištrić**, **Zoran Pisačić**, **Vedran Živičnjak**, montažer **Filip Karabelj**, autor glazbe **Pere Ištvančić**; tekst je čitao **Drago Celizić**, kolorist **Bogdan Tankosić**, tonska obrada **Krešimir Šušljek**, tajnica režije **Žaklina Komljen**, producenti **Mate Letica** i **Stjepan Erić**, te urednik **Aleksej Pavlovsky**. Proizvodnja: HRT 2018.

UBH „DUŽIJANCA“ DOBITNIK PRIZNANJA ZA DOPRINOS KULTURI 2018.

Za hrvatsku zajednicu u Srbiji značaj kulture leži u bliskoj vezi s načinom življenja, te je dodijeljeno i priznanje „Dr. Josip Andrić“ za doprinos hrvatskoj kulturi.

„Na prijedlog Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, Hrvatsko nacionalno vijeće ovo priznanje dodijelilo je Manifestaciji *Dužijanca* i to povodom nekoliko jubileja: 50. obljetnice manifestacije Takmičenje risara, 50. obljetnice od prve takozvane Gradske *Dužijance* i 25. obljetnice objedinjene *Dužijance*, uz obrazloženje da je *Dužijanca* najveća manifestacija tradicijske kulture Hrvata u Vojvodini i Srbiji, koja tijekom svog stoljetnoga održavanja radi na očuvanju i promidžbi hrvatske kulture. Tijekom godine nudi najveći broj kulturnih sadržaja i okuplja najveći broj sudionika i publike, te kao takva ostavlja neizbrisiv

trag kako u kulturi Hrvata u Subotici tako i u prostoru hrvatske kulture u Srbiji“, stoji u obrazloženju.

Priznanje je od predsjednice HVN-a **Jasne Vojnić** primio predsjednik UBH-a *Dužijanca* **mons. dr. Andrija Anišić**, koji je istaknuo kako ovo priznanje pripada svima koji rade, čuvaju i vole *Dužijancu*. Podsjetio je okupljene kako je ove godine *Dužijanca* napravila veliki iskorak i predstavila se i u Zagrebu, za što je Udruga dobila priznanje Međunarodne turističke zajednice. Ovom prilikom mons. Anišić je pozvao Turističku zajednicu Grada Subotice da iskoriste ova priznanja i preuzmu brigu za turističku promidžbu *Dužijance*.

Konji i konjari u Dužijanci

Trodnevne završne svečanosti „Dužijance 1968.“ započele su 15. kolovoza velikim konjičkim utrka koje su priređene na hipodromu kod Somborske kapije. Tog dana održano je 8 utrka ali prva koja se održavala nosila je naziv „Trka Dužijance“. Konjičke utrke su uvijek zanimljive i dinamične, tog dana privukle su 12 tisuća posjetitelja i ljubitelja kasačkog sporta. Organizatori ovog jedinstvenog derbija bili su Organizacijski odbor Dužijance i Konjički klub „Bačka“. Konjički klub „Bačka“ se i danas, pola stoljeća kasnije, drži tradicije. I ne samo da se drži tradicije, nego su utrke „Dužijanca“ izrasle u vjerojatno najkvalitetnije kasačke utrke u državi, ali i regiji.

Dužijanca i konji imaju dodirnih točaka. Kadgod se žetva nije mogla uraditi bez konja. Nakon završenog risa snopovi žita su skupljeni u krstine a potom su se tovarili na seljačka kola i odvezeni na salaš u „gumno“ gdje je napravljena kamara. A potom je došla vršalica. Nakon vršidbe džakovi žita na seljačkim kolima odvezeni su do ambara u koji se žito istresalo i ondje čuvalo ili su se odnijeli na tavan na čuvanje. Kada je ručni ris zamijenjen kosačicama i ondje su bili konji. Oni su vukli kosačice. Tek kasnije su ih vukli traktori. Kad je Dužijanca 1911. godine dobila javni karakter i tada su konji bili u „akciji“ kako vidimo iz izvješća o proslavi prve Dužijance u crkvi sv. Roka.

I kod svih proslava Dužijance kako one u gradu, tako i onih na selima, na svečanim zapregama, karucam stizali su bandaš i bandašica do crkve a ponegdje i ponekad i drugi mladi odjeveni u narodnu nošnju. I one veličanstvene Gradske dužijance 1968. godine sudjelovanje konjskih zaprega je bilo vrlo očito. I sada u suvremenoj organizaciji nemoguće je zamisliti Dužijancu bez konja i zaprega – od svečanih karuca, do haptika i običnih seljačkih kola. Stoga je u Organizacijskom odboru netko uvijek bio posebno zadužen za konjare i zaprege. Od 1993. godine to su uglavnom bili **Vlatko Vojnić Purčar** i **Martin Gabrić** sa svojim odjelom za zaprege. Očito je da su i bunjevački Hrvati uvijek cijenili dobre i lijepe konje i u Dužijanci.

Klub je sačuvao popis svih pobjednika utrka „Dužijanca“. Organizacijski odbor Dužijance je dugo vremena na različite načine sudjelovao i u tim utrkama. Jedno vrijeme je dodjeljivao nagrade, uvijek je predsjednik Organizacijskog odbora uručivao

nagrade i pobjedničkom grlu stavljao vijenac od žita na vrat... Jedno vrijeme to nismo činili, ali Organizacijski odbor ponovno sudjeluje u toj zanimljivoj i omiljenoj manifestaciji koja je ponovno uvrštena u program Dužijance.

Uvjereni smo da će i to pridonijeti popularizaciji i promociji Dužijance i naše Udruge. Od srca zahvaljujemo Konjičkom klubu „Bačka“ na suradnji.

Konjičke utrke „Dužijanca 2018.“

Konjički klub „Bačka“ organizirao je 28. i 29. srpnja veliku konjičku kasačku utрку – „Dužijanca 2018.“ na Gradskom hipodromu u Subotici.

Konjički klub „Bačka“ u Dužijancu je uključen od 1968. godine. U prvoj Dužijanci slavilo je grlo Divat II (**L. Katona**), a jubilarnu, pedesetu Dužijancu osvojilo je grlo Pablo Yet, s vozačem **Dejanom Katanićem**. Ovaj dvojac zaslužio je najveće pohvale, ali i

počasti u vidu novčane nagrade, velikog prelaznog pokala, pokala u trajno vlasništvo, prekrivača za konja sa simbolima Dužijance, te naravno, pobjedničkog vijenca od žita koji simbolizira ciklus borbe za zrno koje život znači.

Filmovi o dužijanci

Sudionici svečane akademije u povodu jubileja Dužijance imali su prilike vidjeti dva filma. Jedan stari iz 1968. i film o dužijanci iz 1993. godine oba u režiji **Zvonimira Sudarevića**. U godini jubileja u povodu 50 godina *Takmičenja risra* na izložbi „S Božjom pomoći“ nazočni su mogli pogledati film „Ris“ koji je snimio i režirao Zvonimir Sudarević. Na otvorenju izložbe „Bunjevačko veliko ruvo“ u Etnografskom muzeju

u Zagrebu premijerno je prikazan istoimeni film o oblačenju bunjevačkog ruva. Svi ovi filmski uradci u produkciji su UBH „Dužijanca“, a suradnik u realiza-

ciji bio je **Marinko Piuković**. Sudionici manifestacije „Dužijanca med' narodom“ vidjeli su isječke iz filma Zvonimira Sudarevića „Dužijanca“ u Zagrebu, a također i film **Branka Ištvančića** „Dužijanca“.

Subotička premijera filma „Dužijanca“ redatelja Branka Ištvančića

U posljednje je vrijeme za potrebe Hrvatske radiotelevizije (HRT) snimljeno tri dokumentarna filma o kulturi i običajima bunjevačkih Hrvata koje je režirao „naš“ Branko Ištvančić, redatelj podrijetlom iz Vojvodine, odnosno Tavankuta. Nakon priče o subotičkim tamburašima u filmu *Pisme, bande, ljudi* te obrade uskršnjeg običaja „polivača“ u ostvarenju *Na vodeni ponedjeljak*, snimljen je i film o subotičkoj *Dužijanci* (istoimena naziva), koji je svoju subotičku premijeru imao 10. kolovoza 2018. godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, upravo kao uvertira u trodnevnu, središnju svečanost ovogodišnjeg „izdanja“ te poznate vjersko-kulturne manifestacije.

Od nastanka do danas

Uz Ištvančića, scenarij potpisuje i **Aleksej Pavlovsky**, koji je ujedno i urednik filma. U 55 minuta koliko traje, film donosi priču o nastanku *Dužijance*, njezinu razvitku od obiteljske proslave do javne crkvene odnosno gradske manifestacije, ali i opstanku i organiziranju. Film je sniman u više navrata tijekom 2017. godine. U filmu su također korišteni i arhivski

video materijali iz ranijih dokumentarnih filmova ili priloga o *Dužijanci*. Najveći dio sugovornika u filmu je na različite načine vezan za organizaciju i sudjelovanje u *Dužijanci*, a to su: **Lazo Vojnić Hajduk, Grgo Kujundžić, Marinko Piuković, Grgo Piuković, Alojzije Stantić, Stjepan Beretić, Andrija Anišić, Andrija Kopilović...**

Ištvančićev dokumentarac nas, među ostalim, upoznaje i s nositeljima *Dužijance* – bandašima i bandašicama, te se tako u filmu pojavljuju lanjski bandaš i bandašica **Luka Gabrić i Ana Ivanković Radak**. Dio sadržaja posvećen je i *Takmičenju risara*, i to kroz priču učestalog pobjednika ovog natjecanja **Stipana Kujundžića**. O tzv. krunama za *Dužijancu* priča slamarka **Jozefina Skenderović**. Inače, u realizaciji filma sudjelovao je i **Pere Ištvančić**, također podrijetlom iz Tavanjuta, koji je autor glazbe.

Serijal u zavičaju

U obraćanju publici prije subotičke premijere, redatelj Branko Ištvančić je istaknuo kako je *Dužijanica* jedan od najljepših običaja bunjevačkih Hrvata u Bačkoj. *Drago mi je što sam imao prilike ponovno snimati u svojem zavičaju s profesionalcima HRT-a, snimateljima, montažerima i drugima... Nadam se da će film biti prikazivan i idućih godina u nekim drugim prigodama. Također, nadam se da će Hrvatska radiotelevizija imati razumijevanja te da će ovaj serijal o običajima bunjevačkih Hrvata u budućnosti biti nastavljen. Istaknuo bih i to da su nam kod snimanja ovih filmova puno pomogli ovdašnji pojedinci, hrvatske udruge i ustanove, poput Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“ ili Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, kazao je Ištvančić.*

Predsjednik UBH „Dužijanica“ mons. dr. Andrija Anišić, udruge koja organizira tu manifestaciju, zahvalio je HRT-u i redatelju Ištvančiću što *Dužijanica* sada ima svoju promociju i u suvremenom mediju filma. *Drago nam je što Dužijanica dobiva potporu kako ovdje tako i u matičnoj državi. Publika je najvažniji dio Dužijance; ako nema vas, onih koji će se radovati, gledati i uživati u Dužijanci, onda to što organiziramo nema smisla, poručio je Anišić.*

Visoka ocjena

Jedan od sudionika u filmu Grgo Kujundžić, koji je bio bandaš prve gradske *Dužijance* (1968.), te jedno vrijeme i predsjednik Organizacijskog odbora te manifestacije, smatra kako premijerno prikazani dokumentarac zavrjeđuje visoku ocjenu. *To je trajni dokument za sadašnje i buduće naraštaje. Iako život svašta donosi, potrebno je radosti, a to Dužijanica za-*

pravo i jest, i ona će, bez obzira na promjene i probleme, opstati. Dobro je imati to zapisano na papiru, ali živa riječ o Dužijanci je sada trajno snimljena, navodi Kujundžić.

Film *Dužijanica* je 8. kolovoza prikazan i u Tavanjutu. Svoju zagrebačku premijeru imao je 17. kolovoza u kino dvorani Muzeja suvremene umjetnosti. Online se mogao pogledati na internetskoj platformi HRTi (www.hrti.hrt.hr).

Zagrebačka projekcija filma „Dužijanica“

Zagrebačka projekcija filma „Dužijanica“ redateljica Branka Ištvančića održana je 17. kolovoza u kino dvorani Muzeja suvremene umjetnosti.

Na početku projekcije, redatelj Branko Ištvančić pozdravio je nazočne i izrazio radost što je film ugledao svjetlost kino platna. U 55 minuta, koliko film traje, prikazan je nastanak *Dužijance*, početak slavlja u Crkvi, te razvoj sve do one *Dužijance* kakvu mi danas poznajemo. Film je sniman u više navrata, a zanimljivo je što se u njemu mogu pogledati i arhivske snimke i fotografije starije više od pola stoljeća.

Poslije projekcije filma nazočnima su se obratili redatelj i scenarist Branko Ištvančić, scenarist i urednik dokumentarnog programa HRT-a, Aleksej Pavlovski te predsjednik UBH „Dužijanica“ mons. dr. Andrija Anišić. On je izrazio veliku radost zbog tog filma koji će zauvijek čuvati subotičku *Dužijancu* ne samo od zaborava nego i od falsifikata i svakakvih tumačenja. Osobito je zahvalio redatelju i producentu a napose HRT-u na tom velikom daru bunjevačkim Hrvatima.

PROGRAM „DUŽIJANCA 2019.“

25. 4. 2019.	u 16,30 sati	* Blagoslov žita – „Markovo“ – sveta misa u crkvi sv. Josipa Radnika u Đurđinu; poslije svete mise procesija od crkve do njive
1. 6. 2019.	tijekom dana 20 sati	* Djeca u Dužijanci - dječje igre na temu običaja Dužijance - smotra dječjeg folklora, predstavljanje malog bandaša i bandašice – Gradski trg, Subotice
2. 6. 2019.	u 10 sati	- u okviru dječje smotre folklora „Dužijanca“ * Dječja zahvala Bogu za žetvu – sv. misa zahvalnica - katedrala sv. Terezije Avilske - poslije svete mise procesija oko crkve
23. 6. 2019.	u 19 sati	* Priskakanje vatre na sv. Ivana Cvitnjaka – Etno salaš Đurđin
3. 7. 2019.	u 9 sati	* Etno radionica pravljenje tarane – Etno salaš Đurđin
6. - 14. 7. 2019.	u 19,30 sati	* XXXIV. Saziv „Prve kolonije naive u tehnič slame“ – Galerija Prve kolonije naive u tehnič slame, HKPD „Matija Gubec“, Tavankut
7. 7. 2019.	u 10 sati	* Dužijanca – crkva sv. Marka Evanđelista, Žednik
13. 7. 2019.	od 6,30 sati	* Takmičenje risara – njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu
14. 7. 2019.	u 10 sati	* Dužijanca – crkva sv. Petra i Pavla apostola, Bajmak
14. 7. 2019.	u 10,30 sati	* Dužijanca – crkva Presvetog Srca Isusova, Tavankut
17. 7. 2019.	u 18 sati	* Natjecanje u pucanju bičevima – Đurđin
18. 7. 2019.	u 19 sati	* Otvorenje izložbe „S Božjom pomoći“ – Gradski muzej Subotica
21. 7. 2019.	u 20 sati	* Revija novog ruva – dvorište HKC „Bunjevačko kolo“
24. 7. 2019.	tijekom dana	* Postavljanje izloga u središtu grada za natjecanje aranžera izloga – Subotica

28. 7. 2019.	u 10 sati	* Dužijanica – crkva Presvetog Trojstva, Mala Bosna
28. 7. 2019.	od 14 sati	* Konjičke utrke Dužijanica – Gradski hipodrom
4. 8. 2019.	u 10 sati	* Dužijanica – crkva sv. Josipa Radnika, Đurđin
4. 8. 2019.	u 18 sati	* Dužijanica – kod križa u centru, Mirgeš
8. 8. 2019.	u 19 sati	* Književna večer u organizaciji Katoličkog društva „Ivan Antunović“ – Svečana dvorana HKC „Bunjevačko kolo“, Subotica
9. 8. 2019.	u 19 sati	* Izložba radova od slame nastalih na XXXIV. Sazivu kolonije slamarki u Tavankutu – Vestibul Gradske kuće, Subotica
9. 8. 2019.	u 20 sati	* Tamburaška večer , predstavljanje bandaša i bandašice i izbor pratilaca, proglašenje najljepšeg izloga – Gradski trg, Subotica
	tijekom dana	* Izložba rukotvorina – Glavni trg, Subotica
10. 8. 2019.	u 18 sati 19,30 sati	* Svečana Večernja – katedrala-bazilika sv. Terezije Avilske, Subotica * Polaganje vijenca od žita na spomenik Risaru i spomen-bistu Blaška Rajića – park ispred Gradske kuće, Subotica
10. 8. 2019.	u 20 sati 20,20 sati	* Skupština risara – Gradski trg, Subotica * Nastup folklornih ansambala „Dužijanica“ – Gradski trg, Subotica
11. 8. 2019.	u 8,45 sati	* Središnja proslava Dužijance 2019. * Blagoslov i ispraćaj bandaša i bandašice – crkva sv. Roka, Subotica
	9 do 9,45 sati	* Povorka do katedrale sv. Terezije Avilske
	u 10 sati	* Svečano euharistijsko slavlje – katedrala sv. Terezije Avilske, Subotica
	u 12, sati	* Svečana povorka kroz grad , predaja kruha gradonačelniku – Gradski trg, Subotica
	u 19 sati	* Posjet grobu Blaška Rajića – Kersko groblje, Subotica
	u 20 sati	* Bandašicino kolo – Gradski trg, Subotica

SPONZORI SUBOTIČKE JUBILARNE DUŽIJANCE 2018.

Ovaj broj Revije „Dužijanca“ pomogli su:

Štamparija ROTOGRAFIKA

SALAŠ 024

FOTOGRAFIJE
UBH „Dužijanca“
Hrvatska riječ

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

008(=163.42)(497.113)
398.332.33

REVIJA Dužijanca : ilustrirani časopis Udruge
bunjevačkih Hrvata Dužijanca za kulturu življenja / v.d. glavnog
urednika dr. Andrija Anišić. - God. 1, br. 1 (pros. 2014.) -
- Subotica : Udruga bunjevačkih Hrvata Dužijanca, 2014. -
- Ilustr. ; 30 cm

Dva puta godišnje.
ISSN 2406-1638 = Revija Dužijanca
COBISS.SR.-ID 292121607

